

Kilka słów wstępu

Niniejsza bibliografia ma szczególny charakter, dokumentując fenomeny powiązane związkami genealogicznym. Pierwszy to fakt wydawniczy – edycja czterech czasopism odnoszących się tematycznie tylko do jednego regionu geograficznego w wymiarze krajoznawczym, przyrodniczym i historyczno-kulturowym, w najszerszym znaczeniu: „Magury”, półrocznik „Płaj”, „Połoniny”, „Watra”. Pierwsze trzy terytorialnie dotyczą obszaru Beskidu Niskiego, rozszerzając stopniowo zakres na Bieszczady, w innym określeniu na Podkarpacie ze szczególnym uwzględnieniem Łemkowszczyzny, potem także częściowo na obszar Karpat Wschodnich (czwarty tytuł odnosi się ogólnie do Beskidów). Trzeba podkreślić niezwykłość inicjatywy wydawniczej – żaden inny region Polski dotąd nie miał i nie ma tak pełnego wieloaspektowego opisu w edycjach czasopiśmienniczych.

Drugi fenomen: edycje te powstały w środowisku studenckim, kreowane przez krąg pasjonatów skupionych w Studenckim Kole Przewodników Beskidzkich usytuowanym w Uniwersytecie Warszawskim; nie wnikając w zmienne szczegóły organizacyjne, ale można to Koło pojmować jako jedną z mniej czy bardziej formalnych agend Zrzeszenia Studentów Polskich, a jego działalność jako jedną z przebogatach form szeroko pojmowanego ruchu studenckiego, który sam w sobie ze względu na jego istotę i zakres funkcjonowania był niezwykłym fenomenem w PRL-u w ówczesnych uwarunkowaniach politycznych i innej natury. Późniejsze zmiany ustrojowe („transformacja”) i zmiany pokoleniowe spowodowały upadek tego ruchu i samego ZSP, pozostała tylko legenda. Obecnie powstające opracowania historyczne próbują ocalić przynajmniej w części pamięć o doniosłym przeżyciu pokoleniowym wielkiej rzeszy studentów mniej więcej do 1980 roku i dokonaniach, wpisujących się też w pojęcie „kultury studenckiej” jako alternatywa dla oficjalnego państwowego programu ideowo-kulturalnego. Z owego czasu przetrwały wspomniane czasopisma. Dawne ich numery są rzadkością, niewiele bibliotek ma ich zbiór. Z biegiem lat edycje te ewoluowały co do profilu tematycznego i wydawniczego. Zachowana zaś jest ciągłość tytułów; dziś nie mają już związku ze środowiskiem studenckim, ale jeszcze w części związani są z nimi weterani pionierskich działań rozpoznających obszary Beskidu Niskiego – Łemkowszczyzny – Bieszczadów z czasów, gdy pamięć o „Akcji Wisła” była jeszcze żywa, a ślady zniszczeń widoczne w terenie.

Trzeci fenomen: „Magury” (i „Połoniny”) zapoczątkowano jako informator turystyczno-krajoznawczy dla uczestników studenckich rajdów turystycznych organizowanych w latach 60-80. ub. wieku corocznie przez Studenckie Koło Przewodników Beskidzkich w Warszawie, dostarczając podstawowych informacji o wsiach, zabytkach, osobliwościach przyrodniczych itp. na rajdowych trasach, zastępując właściwe nieliczne wówczas przewodniki.

Rajdy turystyczne były państwowo popierane jako forma masowej turystyki organizowane pod różnymi hasłami (także politycznymi) przez różne organizacje, zakłady pracy, itp. Jednak studenckie zmieniły typowy turystyczny program na zupełnie inny, jak się wnet okazało – niezbyt zgodny z intencjami władzy. Ich treścią stało się przywracanie pamięci o beskidzko-bieszczadzkiej ziemi, jej historii, losach mieszkańców, kulturze i zabytkach. Nawiązywano do „Akcji Wisła”, przesiedleń Łemków, przypomniano ich uwięzienie w obozie w Jaworznie. Zwrócono uwagę na proces niszczenia materialnych śladów bytowania miejscowej ludności; Łemków tutaj miało nie być i trzeba było zatrzeć ślady ich życia. Tymczasem wólczowski rajdy wykreowały specjalny kilkuletni program realizowany w ramach akcji „Opis – Łemkowyna”, następnie „Nadsanie”. Ich uczestnicy zbierali relacje dotyczące losów ludności, dokumentowali stan zabytków, zwłaszcza obiektów sakralnych (cerkwie), wszak nieraz celowo i świadomie niszczone przy milczącym lub aktywnym wsparciu miejscowych władz. Notowano dawne legendy i opowieści, utrwalano wiele danych etnograficznych. Przystąpiono do renowacji opuszczonych, niszczonej cmentarzy, do ratowania różnych zabytkowych obiektów itd. Zainteresowano się cmentarzami wojennymi z okresu I wojny światowej. Zebrany materiał (także dokumentacja rysunkowa i fotograficzna) znalazł wyraz w wielu artykułach – relacjach z tych działań na łamach studenckich edycji. Wszystko to ujęte jest w niniejszej bibliografii. Do autorów tekstów – hobbystów-amatorów – wnet dołączyli „profesjonalni” – historycy różnej

specjalności, profil tematyczny znakomicie się wzbogacił. Pojawiły się źródłowe opracowania z zakresu historii lokacji wsi, problemów społecznych, sztuki cerkiewnej, nazewnictwa; prezentowano zagadnienia wyznaniowe, spory nt. etnogenezy Łemków; polemiki odnośnie złożonych kwestii tożsamości narodowej, dawnych i współczesnych orientacji politycznych w społeczności łemkowskiej; prezentowano twórczość literacką, łemkowską lub polskich autorów nawiązującą do tematyki beskidzko-łemkowskiej. Pojawiły się wątki dotyczące odradzania się „życia łemkowskiego”, w wymiarze społecznym i kulturalnym. W Bieczu i Sanoku organizowano konferencje naukowe o tematyce łemkowskiej. Wszystko to przedstawiało „trudną” problematykę na tamte czasy, dla wielu „niewygodną”, ale której nie dało się przemilczeć; zresztą i dziś problematyka ta nadal jest dla różnych osób jakoś „kontrowersyjna” (do czego nawiązuje p. Antoni Kroh we fragmentach swej książki).

Autorzy „Magur” podjęli polemiki „harasymowiczowskie”: niegdyś bardzo popularny poeta w tomie niemal panegirycznych rozpraw nt. jego twórczości określony jako „poeta Krakowa, Bieszczadów i Sądecczyzny”, wielbiony przez Łemków, uwieczniony pomnikowym głazem w Bieszczadach, bohater ognisk turystycznych i wielu imprez bieszczadzkich, zrobił wszak drastyczny zwrot ideowy; ciekawe, że uczeni literaturoznawcy nie zwrócili na to żadnej uwagi. Omawiając ten tom w „Roczniku Sanockim” nie mogłem zasygnalizować tej kwestii – wówczas nie znałem sprawy, teraz wiem dzięki „Magurom”, dziękuję.

Należy zwrócić uwagę na fakt, że uczestnicy akcji „Opis” w wyniku swych działań „zabytkoznawczych” niekiedy korygowali dotychczasowe ustalenia historyków sztuki zawartych np. w Katalogu Zabytków Sztuki w Polsce; szczegółowo recenzując kilka edycji map dla regionu podkarpackiego precyzyjnie rejestrowano wielką ilość błędów w ich treści topograficznej i turystycznej. A kiedy „Magury” doskonalily swój kształt wydawniczy, grono autorów rysunków uzupełnił Tyrsus Wenhrynowicz z rodziny sanockiej, znakomity grafik, znany głównie ze świetnych ekslibrisów, w zbiorach polskich bibliotek, a któremu poświęcono opracowania przygotowane przez Bibliotekę Miejską i Muzeum Historyczne w Sanoku (np. „Łemkowszczyzna Wenhrynowiczów”).

Studencka tak wielokierunkowa działalność łemkowsko-beskidzko-bieszczadzka musiała obudzić czujność władz – Służba Bezpieczeństwa podjęła operacyjne rozpracowanie środowiska Studenckiego Koła Przewodników Beskidzkich; w 1974 r. powstała grupa rozpoznania o kryptonimie „Marzyciele”, działania studenckie uznano jako nacjonalistyczne i społecznie szkodliwe; rzecz szerzej nieznana. Może ktoś podjąłby temat, zachowały się akta (przynajmniej w części), IPN Oddział w Rzeszowie, część WUSW [Woj. Urząd Spraw Wewnętrznych] Krosno, 060/29, kilka tomów]. (Informację o tym znalazłem w: Grażyna Stojak (Uniwersytet Rzeszowski), Walka Olgierda Łotoczki o zachowanie dziedzictwa kulturowego pogranicza w dolinie Łopiennika, w tomie „Sztuka pogranicza, Studia z historii sztuki” pod red. Lechosława Lameńskiego, Elżbiety Błotnickiej-Mazur, Marcina Pastwy, Stowarzyszenie Historyków Sztuki, Wydawnictwo KUL, Lublin-Warszawa 2018).

Świadomie przyjęte założenie dokumentacyjne sprawiło, że niniejsza bibliografia wykracza poza typowy standard tego typu opracowań, starając się odnotować tematykę tekstów i szczegóły edytorskie. Bez tych danych opracowanie byłoby ułomne, a w takim zakresie może powstać tylko raz. W tych danych kryje się trud redaktorów i ich współpracowników, rysowników, fotografów, autorów, działających w dobrej sprawie bezinteresownie, to znaczy społecznie. Towarzyszy temu świadomość, że wczesne numery czasopisma są już bardzo rzadkie, praktycznie nieosiągalne, a tytuł też jest rzadki w zbiorach bibliotecznych.

Wyrażam wdzięczność p. Pawłowi Lubońskiemu, jednemu z redaktorów „Magur”, który łaskawie zechciał udostępnić swe archiwum dla sporządzenia niniejszego opracowania.

Epidemia wirusowa sprawiła, że niemożliwy stał się dostęp do kolejnych egzemplarzy czasopisma, stąd też na razie część I bibliografii. Kiedy „jeszcze będzie normalnie”, jak śpiewano niedawno w internetowym koncercie w podzięce pracownikom służb medycznych za działania anty-wirusowe, przyjdzie czas, mniemam, na dokończenie. Warto też podjąć bibliografię pozostałych tytułów – o niejdnokrotnie fascynującej tematyce.

W nawiasach półokrągłych podano części składowe artykułów; w nawiasach kwadratowych – noty dotyczące tematyki danych tekstów.

A. Wydawnictwa SKPB w Warszawie poprzedzające „Magury”

informatory turystyczno-krajoznawcze: opis wg zob. Łękawski T. Wojciech „Magury 74” oraz Olech Joanna nr 84:

- Beskid Niski, I wyd. 1963 r. pod red. Lesława Karsta, z ręcznie wklejonymi fotografiami, s. 32, n. 500 egz., powiel.; II wyd. 1966, powiel.; III wyd. 1966, drukow., pod red. Andrzeja Matjasa, n. 2000 egz., zawartość: Dziewięć lat Studenckiego Koła Przewodników Beskidzkich, Geografia 6 str., Przyroda 3 str., Rys historyczny 3 str., Kilka słów o Łemkach 1 str., Ciekawsze miejscowości: Bartne, Besko, Biecz, Bóbrka, Cergowa, Dukła, Folusz, Gorlice, Grybów, Głojsce, Hyrowa, Iwonicz Zdr., Jasło, Jaśliska, Kąty, Kobylany, Komańcza, Krempana, Krosno, Lubatowa, Łosie, Osiek Jasielski, Ropa, Rymanów, Rzepedź, Sękowa, Szymbark, Tylawa, Tylicz, Uście Gorlickie, Wapienne Zdr., Wietrzno, Wysowa Zdr., Żmigród Nowy, Żmigród Stary 10 str.; Inne miejscowości Pogórza Ciężkowickiego 3 str.;
- Beskid Niski 1971 r., opracowanie Teresa Woźniak, Przemysław Pilich, s. 19, n. 500 egz., zawartość: wiersze Jerzego Harasymowicza, Józefa Jankowskiego, Jana Zycha, Zdzisława Tenety, 8 str.; monografie krajoznawcze wsi: Sękowa, Siary, Szymbark, Wapienna, Bartne, Hyrowa, 10 str.

B. Opis wydanych numerów Magur w latach 1972-2000

Magury 72

[zeszyt nie odnaleziony, opis na podstawie noty, zob. Łękawski Tomasz Wojciech, Wydawnictwa SKPB w Warszawie, Magury nr 74, s. 51 i nr 76, s. 56; i Olech Joanna, nr 84]

Studenckie Koło Przewodników Beskidzkich w Warszawie

Zeszyt wydany na VIII Rajd w Beskidzie Niskim pod red. Przemysława Pilicha, druk mała poligr. [pow.] z rysunkami, Warszawa 1972, s. 25; n. 500 egz.; zawartość: Pilich Mieczysław: Przegląd miejscowości na trasach rajdu: Blechnarka, Hańczowa, Nieznajowa, Smerekowiec, Tylawa, 5 str.; Huczko Andrzej: Historia i zabytki Ciężkowic 6 str.; Łękawski Tomasz Wojciech, Nazewnictwo Beskidu Niskiego, czyli toponomastyka łemkowszczyzny, 7 str; Porada Krzysztof, Górskie zainteresowania Seweryna Goszczyńskiego 5 str.

Magury 73

Pod red. Katarzyny Piwnickiej i Przemysława Pilicha

[ze wstępu: rocznik, informator „w całości poświęcony jest Beskidowi Niskiemu i ma uzupełnić lekturę przewodnikową”; edycja na IX studencki rajd turystyczny w Beskidzie Niskim]

Wyd. Studenckie Koło Przewodników Beskidzkich ROZSP [Rada Okręgowa Zrzeszenia Studentów Polskich] i OM [Oddział Międzyuczelniany] PTTK Warszawa; Wyk. Z.G. PW [Z-d Graficzny Politechniki Warszawskiej?],

n. 600+30, s. 45, okł. karton, mała poligrafia, format 14x20,5 cm

Magury 74

Pod red. Tomasza W. Łękawskiego

Studenckie Koło Przewodników Beskidzkich przy Z. St. SZSP i OM PTTK [Zarząd Stołeczny Socjalistycznego Związku Studentów Polskich, Oddział Międzyuczelniany PTTK]; Warszawa 1974, s. 51, mała poligr., okł. karton; nakł. 700+30 egz., druk Z.G. PW [Zakład Graficzny Politechniki Warszawskiej?]; na podst. Wstępu – edycja towarzysząca X Rajdowi w Beskidzie Niskim, Wstęp – przegląd zawartości numeru sygnowany „Kierownictwo Rajdu”

Magury 75

Pod redakcją Tomasza W. Łękawskiego, oprac. graficzne Ala Socha

Studenckie Koło Przewodników Beskidzkich przy Z.S. SZSP i O.M. PTTK w Warszawie

zmiana formatu 12x16,5 cm (z 14x20,5 cm), druk mała poligr., okł. karton, n. 1200+30, druk Z.G. PW [Zakład Graficzny Politechniki Warszawskiej?]; Warszawa 1975, s. 105

Ze Wstępu: „Tegoroczne „Magury” ukazujące się z okazji XI Ogólnopolskiego Rajdu Studenckiego w Beskidzie Niskim są szóstym informatorem wydany przez Studenckie Koło Przewodników Beskidzkich z myślą o uczestnikach rajdów w tym terenie. Pierwszy informator z 1965 r. ukazał się aż w trzech zbliżonych do siebie wersjach w tym jednej drukowanej z mapą i ilustracjami (1966 r.). Od 1971 r. ukazują się regularnie co roku, a od 1972 r. noszą nazwę „Magury”. Przedstawiliśmy w nich miejscowości spotykane na rajdowych szlakach, a także artykuły związane tematycznie z regionem (historia, geografia, etnografia, zabytki, sławni ludzie.) „Magury 75” mają podobny charakter.”

W numerze rysunki m. in. drewniana kapliczka na szczycie Chełmu, herb Śreniawa, widok z Lubatowej na Cergową, herby Gryf, Trąby, Pilawa, cerkiew w Klimkówce, Libusza – drewniany kościółek z XVI w., Ropki cerkiew z XVIII w., Sękowa gotycki kościół drewniany, dwór obronny w Szymbarku

Magury 76

Pod red. Tomasza W. Łękawskiego, proj. okładki Waldemar Staniewicz, rysunki Alicja Socha; Wyd.: Studenckie Koło Przewodników Beskidzkich Socjalistyczny Związek Studentów Polskich Zarząd Stołeczny, Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze Oddział Międzyuczelniany, Warszawa [luty] 1976 s. 60, mała poligr., okł. karton, druk Z-d Poligraficzny SSP [Studencka Spółdzielnia Pracy] „Universitas”, n. 2000; powrót do pierwotnego formatu; ze Wstępu: „Tegoroczne „Magury” są [kolejnym] informatorem i towarzyszą regularnie Rajdom w Beskidzie Niskim od 1972 roku. W swym profilu nie odbiegają od poprzednich. Znajdziecie w nich opisy dwunastu miejscowości, dziewięć przedstawionych po raz pierwszy, trzy uzupełnione nowo zdobytymi informacjami. Zwróćcie również uwagę na artykuł o historii rozwoju przemysłu naftowego w Beskidach, jak też mini biografie rodów zasłużonych w zagospodarowaniu tych terenów ”... wstęp sygnowany „Redakcja i Kierownictwo Rajdu”; w numerze także tekst znanej piosenki rajdowej „Dziamera”; opis miejscowości: Barwinek, Daliowa, Hyrowa, Kamionna, Łosie, Mszana, Nowa Wieś, Olchowiec, Ropienka, Trzciana, Tylawa, Zawadka Rymanowska

1977 – przerwa wydawnicza

Magury 78

Informator rajdowy

Wyd.: Studenckie Koło Przewodników Beskidzkich, Socjalistyczny Związek Studentów Polskich, Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze; Warszawa 1978, s. 86

Opracowanie: Andrzej Wielocha, oprac. graf. Irena Kołodziejczyk, Andrzej Wielocha; mała poligr., okł. karton, druk Universitas, n. 1000

W numerze zestaw tekstów bez autorów jako próba opracowania własnego przewodnika po części Beskidu Niskiego w zw. ze studenckim rajdem turystycznym z podziałem trasy Szalowa – Szymbark – Ropa – Chełm – Brunary – Mochnaczka – Izby – Huta Wysowska – Czarna – Klimkówka na sześć kolejnych dni wędrowki:

– Sześć dni w dorzeczu Raby [błąd chodzi o dorzecze Ropy] i Białej, s. 4-40 [opis trasy, miejscowości, wątki miejscowych legend]

– W kręgu wpływów kultury bizantyńskiej w południowo-wschodniej Polsce: I. Historia i geneza ikony s. 41-45

– II. Ikona karpacka (Technika malarska; Tło historyczne; Charakterystyka ikon karpackich z terenu północno-wschodniego Podkarpacia; Schemat kompozycyjny ikonostasu, rys. 1-2) s. 46-65

– III. Tematy ikonograficzne (rys. 3-7) s. 66-77

– IV. Ikonostas s. 78-79 (Bibliografia)

– Bibliografia wydawnictw Studenckiego Koła Przewodników Beskidzkich s. 83-86 [poz. 1-60]

Magury 79

Informator rajdowy

Pod red. Tadeusza Pyrcaka, opr. techniczne Iwona Kozakiewicz, proj. okładki Waldek Staniewicz

Wyd.: Studenckie Koło Przewodników Beskidzkich przy Zarządzie St. SZSP i Oddziale Międzyuczelnianym PTTK; mała poligr., okł. karton, druk „Universitas” n. 1000; Warszawa 1979, s. 47

[edycja w związku z XV rajdem w Beskidzie Niskim]

Apel: Łemkowina – znikające ślady zatrzymać w pamięci – s. 46-47

Magury 80

Informator rajdowy pod red. Marii Lissowskiej, oprac. graf. Zofia Mozga, Jan Rostowski, Władysław Russocki, Andrzej Wołejko

Studenckie Koło Przewodników Beskidzkich przy Zarządzie Stołecznym SZSP i OM PTTK w Warszawie; Warszawa 1980, s. 61, nlb., mała poligr., okł. karton. druk Z-d Poligraficzny SSP „Universitas”, n. 1000+20; nota wstępna: „Beskid Niski po raz szesnasty – Redakcja i Kierownictwo Rajdu”

Magury 81

Informator krajoznawczo-turystyczny

Pod red. Marka Kupiszewskiego i Anki Lenartowicz, oprac. graf. Ania Zatorska, Andrzej Kozłowski, Wojtek Komorowski

Studenckie Koło Przewodników Beskidzkich przy Zarządzie St. SZSP i Oddziale Międzyuczelnianym PTTK w Warszawie; mała poligr., okł. karton, druk „Universitas” Warszawa 1981, s. 86, nlb., n. 1000+20

W numerze prezentacja materiałów zebranych w trakcie akcji „Opis”. „Celem akcji organizowanej od 1976 r. przez SKPB Lublin i SKPB Warszawa jest odnajdywanie i opisywanie ginących skarbów kultury łemkowskiej, a także wszystkiego co na tej ziemi cenne.” (s. 4)

Magury 82

Informator krajoznawczo-turystyczny pod red. Anny Zatorskiej i Krzysztofa Kleszcza

93 wydawnictwo SKPB, w przygotowaniu „Magur” pomogli nam: Krzysztof Borowski, Barbara Kisło, Robert Matejko, Pieter [?], Zbigniew Pojmański, Danuta Sawicka, Ola Siwak, Piotr Szafran

Studenckie Koło Przewodników Beskidzkich w Warszawie, BPiT „[Biuro Podróży i Turystyki] „Almatur” [przy Radzie Naczelnej ZSP], Oddział Międzyuczelniany PTTK; mała poligr., okł. karton, druk „Universitas” n. 600, Warszawa 1982, s. 75; na okładce tytuł [napis] ŁEM

Magury 83

Informator krajoznawczy pod redakcją Wiktora Hibnera

Projekt okładki Waldemar Staniewicz, pozostałe rysunki wykonali Joanna Olech, Waldemar Staniewicz, Andrzej Wołejko

Studenckie Koło Przewodników Beskidzkich przy Oddziale Międzyuczelnianym PTTK Warszawa, Krakowskie Przedmieście 24

Warszawa 1983, s. 108, mała poligr., n. 1000 egz., druk „Universitas” [agencja wydawnicza związana z RN ZSP]; 98 wydawnictwo SKPB

Magury 84

Informator krajoznawczy

Pod red. Krzysztofa Kleszcza

Studenckie Koło Przewodników Beskidzkich przy Oddziale Międzyuczelnianym PTTK Warszawa ul. Krakowskie Przedmieście 24

Ilustracje: Krystyna Bednarek, Marta Krycińska, Stanisław Kryciński, Robert Matejko, Wojciech Morawski, Joanna Olech, Anna Ostrowińska, Jan Jacek Swianiewicz;

Projekt okładki Robert Matejko (wg rzeźby w drewnie Anieli Orłowskiej z Przysietnicy k. Brzozowa – „świętek” – Chrystus Frasobliwy)

[podziękowanie:] „Dziękuję za pomoc w przygotowaniu „Magur”: Krystynie Bednarek, Izie Kozłowskiej, Robertowi Matejce, Monice Nyce, Joannie Olech, Annie Ostrowińskiej, Janowi Swianiewiczowi – Krzysztof Kleszcz”

101 wydawnictwo SKPB; mała poligr., okł. karton, druk Universitas n. 1500, Warszawa 1984, s. 116

Magury 85

Informator turystyczny pod red. Anny Zatorskiej

Studenckie Koło Przewodników Beskidzkich przy Oddziale Międzyuczelnianym PTTK Warszawa ul. Krakowskie Przedmieście 24
115 wydawnictwo SKPB Warszawa 1985, s. 112, mała poligr., okł. karton, n. 2500, druk Universitas [Wwa]

W przygotowaniu „Magur 85” udział wzięli: Dorota Szatańska, Monika Nyczanka, Krzysztof Kleszcz, oraz Pieter; na okładce „Wola Niżna” – linoryt Tyrsusa Wenhrynowicza

Magury 86

Informator krajoznawczy

Pod red. Bogdana Mościckiego

Studenckie Koło Przewodników Beskidzkich przy Oddziale Międzyuczelnianym PTTK Warszawa ul. Krakowskie Przedmieście 24; 117 wydawnictwo SKPB

W pracach redakcyjnych uczestniczyli m. in.: Witold Grzesik, Robert Matejko, Monika Nyczanka, Jan Jacek Swianiewicz; rysunki i mapki: Witold Grzesik, Jacek Kuczera, Piotr Kamiński, Robert Matejko, Marta Miedziewicka, Monika Nyczanka, Jarosław Piekarski, Waldemar Staniewicz, Lucyna Niżnik, Paweł Valde-Nowak; na okładce: „Klimkówka”, linoryt Tyrsusa Wenhrynowicza
mała poligr., okł. karton, druk Universitas n. 1100, Warszawa 1986, s. 136

Magury 87

Informator krajoznawczy

Pod red. Kajetana W. Gawareckiego, Jana J. Swianiewicza, Andrzeja Wielochy; w przygotowaniu numeru pomogli: Kryśia i Piotr Mierzejewscy, Monika Nyka, Tadeusz A. Olszański, Wojciech Morawski, Bogdan Mościcki; rysunki: Barbara Wiśniewska, Maciej Zaborowski; na okładce: linoryt Tyrsusa Wenhrynowicza

134 wydawnictwo SKPB, mała poligr., okł. karton, druk Universitas n. 1500, Warszawa 1987, s. 91

Magury 88

Informator krajoznawczy

Opracowanie redakcyjne Monika Nyczanka; w przygotowaniu numeru pomogli: Wojciech Juszczyk i Krzysztof Kleszcz; ilustracje Jan Nyka, proj. okł. Jan Nyka, mapa na s. 6 Piotr Kamiński;

Studenckie Koło Przewodników Beskidzkich przy Oddziale Międzyuczelnianym PTTK Warszawa ul. Krakowskie Przedmieście 24, wydano przy pomocy SZW PTTK Warszawa, 138 wydawnictwo SKPB, mała poligr., okł. karton, druk Universitas Warszawa 1988, s. 96; art. wstępny Kochany Czytelniku – Monika Nyczanka

Magury 89

Informator krajoznawczy XXV Jubileuszowego Rajdu „Beskid Niski”

Oprac. red. Piotr Szczerbiak; w przygotowaniu numeru pomogli: KDL-ka, Smerfetka, Wojtek Juszczyk, Bogdan Mościcki i Andrzej Wielocha; proj. okł. Sylwek Strzałkowski, rys. wykonali: Joasia Jaroć, Myszka Nazaruk, Ania Skrocka, Basia Wiśniewska, Robert Matejko, Sylwek Strzałkowski

Studenckie Koło Przewodników Beskidzkich przy Oddziale Międzyuczelnianym PTTK Warszawa ul. Krakowskie Przedmieście 24; 142 wydawnictwo SKPB; mała poligr., okł. karton, druk Universitas, n. 1500, Warszawa 1989, s. 125; nota wstępna: Miły Czytelniku – ...Redaktor [zawartość numeru]

Magury 90

Informator krajoznawczy; 149 publikacja Studenckiego Koła Przewodników Beskidzkich

Wydawca: Towarzystwo Karpackie 03-916 Warszawa, ul. Walecznych 3 m. 5

Wybór tekstów: Tomasz Szatrawski; redakcja techniczna: Paweł Luboński, Jan Jacek Swianiewicz; projekt okładki Sylwester Strzałkowski; ilustracje: Marek Kalupa, Barbara Wiśniewska, Piotr Szczerbiak; mapy na wkładce Piotr Szczerbiak; współpraca: Grzegorz Nowak, Katarzyna Stolarska, Piotr Szczerbiak; nakład – nie podano; mapa (luzem składana): Pogórze Przemyskie i Góry Słonne, mapa turystyczno-krajoznawcza w skali 1:75 000, Warszawa 1991.; mapka luzem: załącznik do artykułu T.M. Trajdosa „Osadnictwo na Łemkowszczyźnie”, kreślił J. Marszałek

Str. 163: **Deklaracja programowa Towarzystwa Karpackiego** podpis: Rada Towarzystwa Karpackiego

mała poligr., okł. karton, druk Universitas, n. 1000, Warszawa 1990, s. 164

Magury 91

Przegląd krajoznawczy poświęcony Beskidowi Niskiemu

Redakcja: Andrzej Wielocha, Tadeusz Andrzej Olszański, Paweł Luboński; współpraca: Jan Jacek Swianiewicz, Michał Nerwiński; adiustacja i redakcja techniczna Paweł Luboński; projekt okładki Andrzej Wielocha; zdjęcie na okładce: scena z kermeszu (święta parafialnego) w Olchowcu koło Dukli, maj 1991

Wydawca: Towarzystwo Karpackie, ul. Walecznych 3 m. 5, 03-916 Warszawa, 155 publikacja SKPB, Warszawa 1992, s. 144, brak nakł., okł. kreda lakier.; numer poświęcony zagadnieniom tożsamości narodowej Łemków; zob. Olszański Tadeusz Andrzej (Słowo wstępne), Wielocha Andrzej, Duć-Fajfer Helena, Magocsi Paul Robert, Muszynka Mykoła, Struminski Bohdan

Magury 92

Informator turystyczny

Numer przygotowali: Ewa Ćwiklińska, Anna Skrocka, Grzegorz Nowak, Piotr Szulewski, Paweł Trochimiuk; zdj. na okładce kol. Stanisław Kryciński: ikonostas [br. miejsca lokalizacji]

Wyd. Studenckie Koło Przewodników Beskidzkich Warszawa, Towarzystwo Karpackie Warszawa; nakładem Oficyny Wydawniczej „Maxer” Warszawa; 153 wydawnictwo SKPB, Warszawa 1992, s. 102, nlb., nakł. nie podano; Wstęp do numeru podpisany „Redakcja”

str. 4-7: Objasnienia do map; nota red.: W związku z dużą ilością i różnorodnością map, które zostały zamieszczone w niniejszym informatorze, przedstawiamy poniżej wykaz ważniejszych znaków topograficznych i skrótów. Podajemy także pełne nazwy arkuszy, z których korzystano w trakcie przygotowywania mapek do reprodukcji; 1. Ważniejsze znaki topograficzne i skróty na austriackiej mapie 1:25.000 (Militar Aufnahmesektionen), mapy nr 12, 13; 2. Ważniejsze znaki topograficzne i skróty na polskiej mapie 1:25.000 i 1:100.000 opracowanej przez WIG, mapa nr 1,2,5,6; 3. Ważniejsze znaki topograficzne i skróty na mapie 1:25.000 i 1:50.000 GUGiK, mapa nr 3,4,7,8,9,10,11; mapki do tekstów wyszczególnionych odpowiednio w niniejszej bibliografii; na stronach nlb. (po str. 102): Śpiewniczek, teksty 12 piosenek polskich i gł. łemkowskich: Ballada na złe drogi muz. J. Wydra, sł. E. Gaworska, Beskid, Družba (łemk.), Goriła sosna (łemk.), Ti-ż mene pidmanuła, Pid obłaczkom, Tam u lisi, Boże, Boże, Zagrajte mi guszli, Oj ti niczenko, podano tonację akompaniamentu gitary; dopisek: Dziękuję wszystkim, którzy przyczynili się do powstania tego śpiewniczka: grafikom – Ance i Robertowi, językoznawcom – Goście, Justynie i Kaśce, komputerowcom – Krzyškowi i Tadkowi, gońcom wszelakim ździabełkowatym – Perełka; przy tekstach – rysunki bez podpisu z wyj. – cerkiew w Kwiatoniu (przy tekście: Beskid)

Magury 93 [1993]

Przegląd krajoznawczy poświęcony Beskidowi Niskiemu

Redakcja: Paweł Luboński, Tadeusz Andrzej Olszański, Andrzej Wielocha; adiustacja, redakcja techniczna i skład Paweł Luboński; projekt okładki Andrzej Wielocha

Wydawca Towarzystwo Karpackie, Studenckie Koło Przewodników Beskidzkich

Adres wydawcy: Towarzystwo Karpackie ul. Śmiała 47 m. 2, 01-526 Warszawa

Publikacja wydana dzięki pomocy Zespołu ds. Mniejszości Narodowych Ministerstwa Kultury i Sztuki

Zdjęcie na okładce: I. Krzyż z nieistniejącej cerkwi w Radocynie fot. A. Wielocha; tylna okładka (IV): Założyciel muzeum łemkowskiego w Zydramowej Fedor Gocz w stroju łemkowskim, fot. A. Wielocha Warszawa 1994, s. 140, nlb.; opr. kreda lakier. ; Słowo wstępne, zob. Luboński Paweł na str. 144 (nlb.) informacja o nowym wydawnictwie Towarzystwa Karpackiego – Almanach Karpacki „Płaj” – popularnonaukowy półrocznik poświęcony przyrodzie, historii i kulturze Karpat. ...,

1994-95 – przerwa wydawnicza

Magury 96 [1996]

Rocznik krajoznawczy poświęcony Beskidowi Niskiemu

Redakcja: Maciej Filocha; skład i łamanie Maciej Filocha, współpraca Jan St. Baran; projekt okładki Andrzej Wielocha, korekta Ewa Dobrzańska; zdjęcia na okładce: I. Figura przy cudownym źródle nad Mrukową fot. Andrzej Wielocha, IV. Bartne, fot. Stanisław Kryciński

W numerze: zestaw fotografii rzeźb artystów ludowych ze zbiorów prof. Mariana Pokropka (Katedra Etnologii i Antropologii Kulturowej Uniwersytetu Warszawskiego): św. Jerzy i św. Michał, Chrystus Frasobliwy, św. Jerzy, Prorok Daniel, Upadek pod krzyżem: rzeźby artystów Józef Chajec, Mieczysław Piwko, Mikołaj Mazurek, Władysława Chajec, Wojciech Oleksy, z miejscowości: Kamienica Górna, Paszyn, Brzezawa

Dodatek: mapa Magurski Park Narodowy 1:75 000

Wydawca Studenckie Koło Przewodników Beskidzkich w Warszawie 00-661 Warszawa, pl. Politechniki 1

159 publikacja SKPB, Warszawa 1996, s. 122, opr. kreda lakier.

Nota *Od redakcji*: „Z radością oddajemy do rąk Czytelników kolejny numer rocznika „Magury”, pisma dla miłośników gór, szczególnie zaś – piękna przyrody oraz historii i kultury regionu Beskidu Niskiego. Zeszyt ten z przyczyn niezależnych od redakcji – ukazuje się po dłuższej przerwie (poprzedni nosił tytuł „Magury ’93), ale swym charakterem nie różni się od wcześniejszych. Tak więc zamieszczamy w nim różnorodne materiały: rozważania o miejscu Łemków w świadomości społecznej Polaków, fragmenty wspomnień jednego z pionierów polskiej turystyki, Mieczysława Orłowicza, a także artykuły związane z aktualnymi wydarzeniami: utworzeniem Magurskiego Parku Narodowego oraz ze zbliżającą się kanonizacją błogosławionego Jana z Dukli. Zachęcamy także do zapoznania się z recenzją nowej mapy Beskidu Niskiego. Mamy nadzieję, że każdy z naszych Czytelników znajdzie w tym zeszycie coś ciekawego dla siebie. Wszystkich miłośników i znawców Beskidu Niskiego zapraszamy do współpracy przy kolejnych edycjach rocznika „Magury”.

Magury 97

Rocznik krajoznawczy poświęcony Beskidowi Niskiemu

Redakcja: Jakub Gąsiorowski, Sławomir Michalik, Aleksandra Sadowska, projekt okładki Michał Grycz, korekta, Ewa Dobrzańska

zdjęcie na okładce – Cerkiew w Kwiatoniu fot. Grzegorz Cieślik; Wydawca: Komisja Wydawnicza SKPB Warszawa, adres: ul. Jesionowa 10, 05-805 Otrębusy

Publikacja wydana dzięki pomocy Samorządu Studentów Politechniki Warszawskiej oraz Zespołu ds. Mniejszości Narodowych Ministerstwa Kultury i Sztuki;

W „Od redakcji” (s. 5 nlb.) przegląd zawartości numeru i zapowiedź wprowadzenia 2 stałych rubryk: drobne teksty związane z Beskidem Niskim, i przegląd pozycji wydawniczych dot. Łemkowszczyzny, pod red. Tadeusza Kiełbasińskiego

Str. 4 (nlb.): Krzyż w Lipnej, fot. J. Gąsiorowski

160 publikacja SKPB [Studenckie Koło Przewodników Beskidzkich]; br. nakładu; okładka kreda lakier. Warszawa 1997, s. 117

Magury 98

Rocznik krajoznawczy poświęcony Beskidowi Niskiemu

Redakcja: Jakub Gąsiorowski, Sławomir Michalik, Aleksandra Sadowska; korekta Ewa Czaplicka; projekt okładki Michał Grycz

Zdjęcie na okładce: Ikona Matki Boskiej Opiekuńczej z Wojkowej – ob. w Muzeum Okręgowym w Nowym Sączu, fot. ze zbiorów Muzeum; foto przed tekstami: Jar Wisłoka koło Beska (Sławomir Michalik); nota *Od redakcji* – apel o uczestniczenie w akcji „Opis”, pełniejszy tekst – s. 121, analogiczny jak w nrze '99

Publikacja wydana dzięki pomocy Ministerstwa Kultury i Sztuki

Wydawcy: Komisja Wydawnicza SKPB Warszawa, ul. Jesionowa 10, 05-805 Otrębusy, Wydawnictwo Stanisław Kryciński, ul. Żabińskiego 9/41, 02-793 Warszawa

162 publikacja SKPB, Warszawa 1998, s. 120, nlb., okł. kreda lakier.

Magury 99

Rocznik krajoznawczy poświęcony Beskidowi Niskiemu

Redakcja: Jakub Gąsiorowski, Sławomir Michalik, Aleksandra Tkaczyk; korekta: Joanna Borysiuk, Hanna Pac-Pomarnacka

Zdjęcia na okładce: I. Kapliczka w Czarnem, IV. Widok znad Izb nad Lackową, fot. S. Michalik; s. 3: fot. A. Załuga: dzwonnica cerkiewna w Woli Sękowej

Wydawcy: Komisja Wydawnicza SKPB, ul. Okińskiego 10 m. 34, 02-115 Warszawa, Wydawnictwo Stanisław Kryciński, ul. Żabińskiego 9/41, 02-115 Warszawa

Zrealizowano przy pomocy finansowej Ministerstwa Kultury i Sztuki

163 publikacja SKPB, s. 127, okł. kreda lakier., brak nakł.; nota „Od redakcji” – zawartość numeru

Na str. 128 (nlb.) **apel**: Studenckie Koło Przewodników Beskidzkich i Redakcja „Magur” zapraszają wszystkich fanatyków Beskidu Niskiego do udziału w **akcji „Opis”**: „W jej ramach organizujemy cykl obozów w Beskidzie Niskim, których celem jest próba uwiecznienia ginących okrucich z przeszłości tych najpiękniejszych z naszych gór. Obozy mogą mieć zarówno charakter stacjonarny, z mieszkaniem w wynajętej chałupie, jak i wędrowny, z zakładaniem co kilka dni dłuższych biwaków. Podczas ich trwania uczestnicy rozchodzą się po terenie, odwiedzają okoliczne wsie, rozmawiają z mieszkańcami, fotografują, rysują, nagrywają rozmowy – próbując zebrać jak najwięcej informacji o danym obszarze... Zebrane wiadomości będziemy się starać publikować w naszych wydawnictwach, w szczególności w kolejnych zeszytach „Magur”.

Magury 00 [2000]

Rocznik krajoznawczy poświęcony Beskidowi Niskiemu

Redakcja: Jakub Gąsiorowski, Sławomir Michalik, Aleksandra Tkaczyk; korekta Janina Borysiuk, Hanna Pac-Pomarnacka; zdjęcia na okładce I. Dolina Wisłoczka, IV. Mostek i cerkiew w Olchowcu, fot. J. Gąsiorowski; s. 2-fot. D. Michalik, cmentarz na Rotundzie

Wydawcy: Komisja Wydawnicza SKPB ul. Okińskiego 10 m. 32, 02-115 Warszawa, Wydawnictwo Stanisław Kryciński ul. Żabińskiego 9/41, 02-793 Warszawa, 164 publikacja SKPB, Warszawa 2000 s. 136, nakł. 1000 egz., okł. kreda lakier.

C. Autorzy w układzie alfabetycznym i ich teksty

Baran Jan St., Przewodnictwo studenckie w Beskidach, nr 96, s. 95-105

(A było to tak...; Przed półwieczem bez mała; Garść szczegółów...; Poza Beskidami działają...; Co słyszeć...; Perspektywy...; w tekście – odwzorowania blach studenckich kół przewodnickich w Beskidach Niskich: Kraków, Warszawa, Katowice, „Harnasie” Gliwice, Rzeszów, Lublin, Łódź, Bielsko Białe, w opracowaniu autora)

[na początku artykułu: tekst ślubowania napisany przez Andrzeja Wielochę używany przez niektóre koła przewodników studenckich, m.in. SKPB Łódź; powstanie i rozwój studenckich kół przewodników górskich od 1955 r.; turystyka studencka w formie rajdów najpierw w Sudety i Bieszczady; wprowadzenie „blach przewodnickich”; związek SKPB z PTTK; przegląd form działania 12 Studenckich Kół Przewodników Górskich (Beskidzkich); główne problemy funkcjonowania]

Baranowski Jan, Jakie jest pochodzenie nazw „Beskid” i „Bieszczad”?, nr 89, s. 51-54

[etymologia nazw: tracka (opis: Olszański Tadeusz A., „Połoniny” 1983 r.) i germańska: „Tę właśnie etymologię jako mniej znaną, chciałbym tu przedstawić.”; geografia występowania obu nazw, ich znaczenie oraz zmienności form fonetycznych [Bieszczad-Bieszczady]; Literatura]

Bednarek Krystyna, Robaczki i robale, nr 84, s. 99-107

[przegląd świata owadów na Podkarpaciu, lokalizacja występowania niektórych gatunków; liczne rysunki ; literatura]

Bellon Wojciech - zob.: Olszański Tadeusz A., nr '87: Wojciech Bellon 1952-1985, Wiersze Wojciecha Bellona

Białoszewski Miron, Średniowieczny gobelin o Bieczu (wiersz, fragm.), nr 74, s. 4

Białoszewski Miron, *Dukla Amaliowa*, nr 76, s. 4-8 [wiersz; nawiązanie do postaci: Amalia z Bruhlów Mniszchowa-Dukla]

Bortnian J., *Grabarz Kuźma*, nr 83, s. 57-60

[opowieść-wspomnienie o Kuźmie Pancaku, grabarzu ze wsi Bartne; barwny opis postaci; przedruk z: „Nasze Słowo” nr 13/1982, przekł. nieautoryzowany Krzysztof Kleszcz]

Bortniański J., *Wigilia w Bartnem*, nr 82, s. 23-26

[opis zwyczajów świątecznych; przedruk z: „Nasze Słowo” nr 2/1978, przekł. Nieautoryzowany K. Kleszcz]

Brzozowski Marian, „*Powedu konyka na zełenu łuczku*” czyli rzecz o koniu huculskim, nr 83, s. 62-69

[zalety konia huculskiego na terenach górskich; hodowla; zestawienie: Porównanie wielkości koni rasy huculskiej z końmi gorąco- i zimno krwistymi; bibliografia]

Budziak Józef, *Dawne ludowe zwyczaje świąteczne w Jasielskiem*, nr 89, s. 37-44

[okres świąteczny od Wigilii BN do Trzech Króli, bogactwo wiejskiej obrzędowości i rytuałów, symbolicznych zachowań, wierzeń, wróżb; tekst na podstawie dawnej pracy proboszcza w Szebniach ks. Władysława Sarny „Opis powiatu jasielskiego” oraz wywiadów ze starszymi osobami z tego terenu]

Buriak Maria, *Wilsznia*, nr 82, s. 5-9

[opis dawnej wsi, jej zagłada w 1944 r., exodus mieszkańców na Ukrainę; przedruk z „Nasze Słowo” nr 8/1981, nieautoryzowany przekład Krzysztof Kleszcz; mapka Okolice Wilszni w r. 1936]

Buriak Mikołaj: sprostowanie nazwiska z „Buriak Maria” jako autora artykułu „Wilsznia” na właściwe: Buriak Mikołaj [nota korygująca „Magury 84” s. 2]

Ciesielska Agnieszka, Kaczkowski Jarosław, *O strażnicy w Jasielu raz jeszcze* nr 89, s. 55-58

[zagłada strażnicy WOP w Jasielu w ataku UPA, marzec 1946 r.; w piśmiennictwie różne wersje wydarzenia; zob. też: Kaczkowski Jarosław, *Archiwa wojskowe o tragedii w Jasielu*]

Czarnocki Jerzy, *Zarys cech charakterystycznych drewnianej architektury cerkiewnej na obszarze północnych Karpat i ich podnóża*, nr 80, s. 48-61

[typy architektury, cerkwie huculskie, bojkowskie, łemkowskie, cerkwie prawosławne i unickie; rysunki: cerkiew huculska Worochta, plany typowych cerkwi huculskich, cerkiew bojkowska-Turka, plan cerkwi bojkowskiej, cerkiew łemkowska typ wschodni-Komańcza, typ zachodni-Dubne i Kwiatów, plan typowej cerkwi łemkowskiej; Literatura]

Czekaj Mieczysław, ks., *Te cerkwie są takie piękne....* nr 88, s. 58-70

[z ks. Mieczysławem Czekajem, proboszczem parafii w Miliku, uprzednio w Banicy rozmawiają Eisele Wanda i Renik Krzysztof; przedruk za: „Przegląd Powszechny” nr 10/794 z października 1987 zob. też: Fuerst Tomasz Ch.; *działalność ratownicza kapłana:...*” teraz cerkwie stały się przedmiotem mojej opieki, moich starań i prac; chcę je odbudowywać, ratować, przywracać im to piękno zatarte przez zniszczenia, przez ząb czasu. Po prostu pracując koło tych cerkwi zakochałem się w nich...”; przegląd działań konserwatorskich; liturgia łacińska w cerkwi]

Czekaj Mieczysław, ks., *Cerkiew – Dom Boży*, nr 91, s. 124-131

(Liturgia rzymskokatolicka w cerkwi)

[nota red.: „Ks. Mieczysław Czekaj, obecnie rektor kościoła w Leluchowie, znany jest jako organizator remontu szeregu cerkwi na łemkowszczyźnie (m. in. w Miliku, Banicy k. Izb, Bielicznej, Dubnej), które w ten sposób uratował od dewastacji. Niniejszy tekst opublikowany został wcześniej w „Currendzie” (nr 4-6/1992 [zapewne błąd datowania], roczniku diecezji tarnowskiej przeznaczonym w zasadzie dla księży i zakonników.”; cerkiew jako Dom Boży i miejsce modlitwy wspólnie także katolików;...” Czy katolik obrządku rzymskiego może się czuć w grekokatolickiej cerkwi jak w „swojej” świątyni i czy jej wystrój może mu pomagać w modlitwie? Pragnę odpowiedzieć na ubolewanie niektórych katolików naszego rytu: „nie mogę się w cerkwi modlić, bo to takie ruskie”. Otóż cerkwie nie są ani ruskie, ani polskie, tylko Boskie. Żeby się o tym przekonać, wejdźmy do wnętrza cerkwi i oglądnijmy jego

wystrój.”; opis wnętrza cerkwi – aspekt teologiczno-liturgiczny]; zasługi kapłana, zob. też: Trajdos Tadeusz M., dwa teksty nr 87]

Darmochwał Tomasz, Geologiczne ciekawostki okolic Dukli, nr 92, s. 86-89

(Budowa geologiczna i tektonika okolic Dukli i Trzciany; Jaskinie i osuwiska na górze Cergowej; rysunki: szkic tektoniczny Beskidu Niskiego, geologiczny okolic Dukli, przekrój geologiczny na odcinku Mszanka-Dukla, rozmieszczenie jaskiń na G. Cergowej; lokalizacja osobliwości geologicznych, drogi dojścia)

Długaszek Rafał, Grab, nr 92, s. 96-101

[fragm. większego opracowania autora pt. „U źródeł Wisłoki”; opis miejscowości, zabytków, inf. historyczne, prace porządkowe na miejscowych cmentarzach z inicjatywy p. Romana Frodymy, autora książek „Cmentarze wojskowe z I wojny światowej w rejonie Beskidu Niskiego i Pogórza”; 2 fragm. mapy Grab i okolice, rys. Grab, cerkiew, rzut poziomy cerkwi, cmentarz wojskowy nr 4 stan z 1916 r.]

Długaszek Rafał, Księga sądowa kresu klimkowskiego czyli jak sądzono trzysta lat temu i co z tego wynika, nr 93, s. 62-68

[przegląd treści źródła do badania przeszłości łemkowskich wiosek: *Księga sądowa kresu klimkowskiego 1600-1762*, oprac. Ludwik Łysiak, wyd. Z-d Narodowy im. Ossolińskich 1965 r., w księdze 1255 zapisów spraw prowadzonych przed sądem wójtowskim w l. 1600-1762; wójt (zwykle sołtys Klimkówki) sprawuje nadzór nad „kresem” z ramienia właścicieli; kres – zespół wsi należących do jednego właściciela, pocz. od 1599 r. Jan Potocki (zakup od Samuela Branickiego) i w l. 1643-1655 Waclaw Potocki, poeta, potem Wojakowscy i Łętowscy: Klimkówka, Bielanka, Łosie, Nowica (zwana nast. Unowicą), Kunkowa, Leszczyny; wczesne nazwy wsi, zakres prowadzonych spraw – karne (pobicia, kradzieże, napady, zabójstwo), majątkowe – spadkowe, podziały majątkowe, sprawy wyznaniowe, obyczajowe; zapisy rozporządzeń właściciela lub wójta; wgląd w rozwój sieci parafialnej prawosławnej z fundacji właścicieli wiosek – Polaków wyznania rzymskokatolickiego lub protestanckiego; spis powinności z 1662 r. dot. Klimkówki i Kunkowej; informacje o zabudowie gospodarstw, inwentarzu, sprzętach gospodarskich – obraz życia w górskich wioskach XVII i XVIII w.]

Dmytryk Iwan, W lasach zachodniej łemkowszczyzny. Wspomnienia partyzanta UPA, Magury 93, s. 107-114

[fragm. wspomnień, wydawnictwo „Czerwona kałyna” Lwów 1992, pod tytułem *Zapysky ukrajnińskoho powstancia w lisach łemkiwszczyny*; autor – żołnierz UPA 1944-47 w kompanii (sotni) „Brodycza” w Bieszczadach, nast. na Zach. łemkowszczyźnie; wspomnienia spisane po przedostaniu się do Bawarii w 1949 r.; „Czytelnika „Magur” najbardziej zainteresuje opis działalności „Brodycza” na terenach Zach. łemkowszczyzny. Działalność ta była dotychczas znana tylko z mało zazwyczaj wiarygodnych wzmianek polskich autorów. Najpierw jednak streścimy dzieje autora (zam. w Birczy) i jego oddziału w poprzednim okresie”; akcja karna w Baligrodzie wobec „polskich terrorystów” sierpień 1944 r.: „Relacja ta rozstrzyga wątpliwości co do sprawców masakry – była nią kompania UPA dowodzona wówczas przez „Burłakę”; manewrowanie kompanii „Brodycza” na obszarze od Chryszczatej po Krynicę, Tylicz, Ropę; wzmianka o przebiegu akcji wysiedlania ludności; podział oddziału na odrębne plutony, marsz na Szczawnicę, Nowy Targ, w rejon Babiej Góry, przejście na teren Czechosłowacji i dalej na zachód do granicy amerykańskiej strefy okupacyjnej; warunki bytowe oddziału; różne relacje z mieszkańcami wsi; przekład i komentarze Tadeusz M. Olszański]

Domurat Józef (oprac.), Dukla, nr 74, s. 19-21 [opis miejscowości, obiektów zabytkowych]

Domurat Józef, Cerkiew w Hańczowej wyremontowana, nr 75, s. 14-16

[przebieg prac remontowych, niedostatki prac konserwatorskich]

Domurat Józef, Patrylas Jan, Królik Polski, nr 75, s. 24 [opis wsi w górnym biegu rzeczki Tabor]

Domurat Józef, Patrylas Jan, Zamek Odrzykoń, nr 75, s. 37-44 [opis, plan zamku, rys. herb Pilawa]

Dorabialski Wojciech – zob. **Dzięcioł Martyna**

Duć-Fajfer Helena, Łemkowie w Polsce, nr 91, s. 11-30//s. 31-51: tenże tekst w j. łemkowskim, *Łemki w Polsce*, tł. autorki

[nota redakcji: Helena Duć-Fajfer, łemkowska poetka i publicystka, z wykształcenia filolog i historyk sztuki, należy do czołowych działaczy łemkowskiego ruchu narodowego; „W niniejszym referacie, którego głównym założeniem jest ukazanie faktu przetrwania kultury Łemków-Rusinów w Karpatach wbrew wszelkim przeszkodom i trudnościom, będę starała się obok oficjalnych stanowisk nauki polskiej oraz ukraińskiej zaprezentować również łemkowski punkt widzenia, w znacznym stopniu oparty na społecznych przekonaniach i przeświadczeniu.”; w przypisach obszerne piśmiennictwo; od str. 31 – tenże tekst wersja łemkowska; artykuł w numerze specjalnym poświęconym zagadnieniom tożsamości narodowej Łemków; „Słowo wstępne” [do numeru] Olszański Tadeusz Andrzej, s. 5-6, omówienia najważniejszych tekstów; uzasadnienie tematyki numeru; uzasadnienie łemkowskiej wersji art. Duć-Fajfer H.: ... „to jeden z pierwszych obszernych tekstów nieliterackich napisanych w języku łemkowskim, a zarazem próba wdrożenia literackiego standardu tego języka.”; artykuł napisany specjalnie z myślą o publikacji w *Magurach* daje ogólny przegląd historii i kształtowania się tożsamości Łemków z punktu widzenia łemkowskiej orientacji narodowej, zwanej często tradycyjnie „separatystyczną”. Jest to głos części Łemków, którzy uważają się za naród w pełni odrębny od ukraińskiego.”]

Dudek Krzysztof, „Nigdy przed mocą nie ugniemy szyi...” O poezji Konfederacji Barskiej, nr 83, s. 13-24

[o konfederacji; poezja okolicznościowa związana z ruchem konfederackim; teksty poetyckie: *Opis wierszem Ojczyzny Sukcesów w krytycznych czasach zostającej* [wiersz sprzed konfederacji, przypisywany ks. Markowi Jandołowiczowi-karmelicie, cytowany przez A. Mickiewicza w wykładach paryskich; *Pieśń Konfederacji barskiej*; *Piosenka o Drewiczu*; napisy na katafalku w czasie pogrzebu Franciszka Pułaskiego [stryj Kazimierza Pułaskiego] rotmistrza konfederacji koronnej w potyczce z Moskalami postrzelonego, w Lipsku w kościele farnym 1769 odprawionego; J. Słowacki, *Pieśń konfederatów* [z dramatu *Książę Marek*], śpiewana w sierpniu 1980 r. w Stoczni Gdańskiej; pieśń ta – m. in. tematem wykładu inauguracyjnego r. ak. 1981-82 w Uniwersytecie Gdańskim prof. Marii Janion; bibliografia; Iwan G. Drewicz – dowódca oddziałów rosyjskich w walce z konfederatami]

Dzięcioł Martyna i Dorabalski Wojciech, Magurski Park Narodowy już istnieje – Rozmowa z Dyrektorem Parku, mgr inż. Janem Szafrzańskim, nr 96, s. 91-93

Eisele Wanda i Renik Krzysztof, Te cerkwie są takie piękne....rozmowa z ks. Mieczysławem Czekajem, proboszczem rzymskokatolickiej parafii w Banicy, nr 88, s. 58-70

[od lipca 1986 r. proboszcz parafii w Miliku; wywiad – przedruk za: „Przegląd Powszechny” nr 10, październik 1987 r. za zgodą redakcji; kapłan pracujący na Łemkowszczyźnie, wielce zasłużony w dziele ratowania miejscowych zabytkowych świątyń i ich wyposażenia; ...”teraz cerkwie stały się przedmiotem mojej opieki, moich starań i prac; chcę je odbudowywać, ratować, przywracać im to piękno zatarte przez zniszczenia, przez czas. Po prostu pracując koło tych cerkwi zakochałem się w nich...”]; przegląd działań ratowniczych; o liturgii wschodniej, teologiczne znaczenie ikonostasu, modlitwa w cerkwi, zasady ratowania świątynnych dzieł sztuki, refleksje kapłana – obrządek łaćniński w unickich cerkwiach]

Engelmayer Akos, zob. Molnar Ferenc

Fedak Paweł, Wincenty Pol – pionier turystyki beskidzkiej, nr 84, s. 64-70

[rys biograficzny; osiedlenie się w Kalnicy u podnóża Chryszczatej, potem k. Gorlic, pierwsze wędrówki w Bieszczady, ich pokłosie literackie; w tekście fragment listu W. Pola do żony z turystycznymi wrażeniami; Bibliografia]

Filcek Krzysztof, Ptaki drapieżne w Beskidach Wschodnich, nr 83, s. 48-61

(Charakterystyka poszczególnych gatunków ptaków drapieżnych, m.in. gatunki orła, myszołowa itd.; rysunki – charakterystyczne sylwetki omawianych ptaków; bibliografia)

[„Celem tego opracowania jest zapoznanie czytelnika z biologią ptasich drapieżców Beskidu Niskiego i Bieszczad oraz przedstawienie zasad ich rozpoznawania. Skupimy się na ptakach

łęgowych i przypuszczalnie lęgowych oraz zimujących pomijając ptaki przelotne.”; forma ciała i ubarwienie, obszary występowania, sposób lotu itp.]

Fuerst Tomasz Ch., Druga cerkiew, nr 00 [2000], s. 130-133

[wieś Bogusza k. Nowego Sącza – dwie interesujące cerkwie pomijane w przewodnikach, dawna XIX w. drewniana cerkiew greckokatolicka (ob. kościół rz-k) i w pobliżu nowa murowana prawosławna w ruinie, zbudowana pierwotnie w związku z konwersją Łemków na prawosławie w 1 poł. XX w.; ks. Mieczysław Czekaj z Boguszy informuje: miejscowa ludność podejmuje remont obiektu, zamiast budowania „pseudonowoczesnych, przypominających raczej betonowo-blaszane hangary” nowych świątyń i skazywania na zagładę starych świątyń, co „wcale nie jest dziejową koniecznością polskiej prowincji.”; krótko o procesie zmiany wyznania Łemków w pow. sądeckim, gorlickim, krośnieńskim, i jasielskim; ks. M. Czekaj – kapłan b. zasłużony w ratowaniu cerkwi, wspominany często na łamach „Magur”; 2 fot.: Bogusza – murowana cerkiew prawosławna; zniszczone wnętrze cerkwi prawosławnej, fot. T. Fuerst]

Fusek Witold, Wokół Folusza, Magury 90, s. 139-142

(Gadka o figurze św. Michała w Ołpinach (chłopski figlik); Diabelskie kamienie we Foluszu; Legenda o drabie; Przemowy drabów [wierszowana opowieść])

[wybór opowieści i legend z okolic Biecza ze wsi łemkowskich zebrane przez harcerzy z I Męskiej Drużyny Harcerskiej w Bieczu prowadzonej przez Witolda Fуска i opublikowane przez niego w zbiorze *Biecz i dawna ziemia biecka na tle swych legend, bajek, przesądów i zwyczajów*, wyd. Biecz 1939; informacje o autorze, etnograficznej i krajoznawczo-historycznej zawartości książki; nota wstępna do dokonanego wyboru – Tomasz Szatravski; drab – rozbójnik; zwyczaj na Nowy Rok od Biecza po Jasło i Gorlice chodzenia po domach po poczęstunek „drabów” – chłopskich przebierańców, z komicznie rymowaną przemową; publikowane teksty opowiedzieli Łaskawski z Rozembarku i Tumidajewiczowa z Harty]

Gabło Michał, Byłem więźniem Jaworzna, Magury 97, s. 6-11

[wspomnienie z obozu 1947; spisał syn, Mikołaj Gabło; fot. Michała Gabło z obozu w Jaworznie; pierwodruk: jednodniówka „Głos spod Horbu”, Olchowiec 1996 r.]

Gabło Mikołaj, Poszedłem po śladach ojca, Magury 98, s. 76-78

[nota red.: „Poniższy tekst tłumaczony autorsko z gwary łemkowskiej napisał Mikołaj Gabło-syn Michała, więźnia Jaworzna. Obozowe wspomnienia opublikowaliśmy w Magurach 97. Obecnie prezentowany artykuł jest przedrukiem z „Głosu spod Horbu” – trzeciego numeru Jednodniówki Olchowieckiej z 1997 r.”; poszukiwanie miejsca dawnego obozu – ob. obszar zabudowy osiedlowej; w tekście wykaz więźniów, mieszkańców Olchowca, imię, nazwisko i ewent. przydomek, numer domu, miejsce zgonu]

Gabło Mikołaj, Piotr miał pecha, Magury 99, s. 99-101

[opowiadanie – reminiscencje z zagubienia krów na pastwisku w Olchowcu]

Gabryl Basia, Rezerwaty przyrody Beskidu Niskiego i Pogórzy, nr 75, s. 57-71

(I. Wstęp; II. Rezerwaty przyrody nieożywionej: A. Skałki piaskowca gruboziarnistego-ciężkowickiego, Rezerwat „Diable Skały”, Rezerwat „Skamieniałe Miasto”, Rezerwat skalny „Prządki” k. Krosna; B. Skałki piaskowca drobnoziarnistego; C. Legendy; III. Rezerwaty leśne; IV. Rezerwaty krajobrazowe; V. Rezerwaty florystyczne; zestawienie: rezerwaty wg powierzchni; mapa rezerwaty przyrody w Beskidzie Niskim i na pogórzach; rys. – przekroje geologiczne; Literatura)

Gajowniczek Paweł, Pyrcak Tadeusz, Siedem dni na Słowacji, nr 79, s. 5-13

[opis trasy w Górach Czerchowskich i części słowackiego Beskidu Niskiego: Muszyna/Leluchów-Plaveč-Kamienica-Hertnik-Bardejov-Zborov-Przełęcz Dukielska-Barwinek, rysunki obiektów zabytkowych]

Gajowniczek Paweł, Rzeczpospolita Iwonicza, nr 80, s. 44-46 [opanowanie Iwonicza przez żołnierzy AK w ramach akcji „Burza”, lipiec i sierpień 1944 r.; Literatura]

Garbera Tymoteusz, Na szlaku Przełęcz Tylickiej, nr 85, s. 64-71

[Tymoteusz Garbera z Mochnaczki: zapis dawnych ludowych opowieści, legend, dot. miejscowości na dawnym szlaku handlowym zw. Drogą Sądecką Stary Sącz – Przeł. Tylicka – Bardejov i dalej na Węgry; pochodzenie nazw góry Czerteż i Huzary; legenda o pochodzeniu nazwy wsi Tylicz; góra Jakubik i Kocury Zamek – legendarny zbójnicki rodowód nazw; mapa: nazwy w Mochnaczce]

Gawarecki Kajetan, Magurski Park Narodowy, nr 93, s. 141 (nlb.)

[nota o projekcie utworzenia Magurskiego Parku Narodowego, ogólny przegląd walorów naturalnych ważnego składnika obszarów chronionych w Karpatach, szata roślinna, fauna, awifauna, owady chronione; mapa s. 142-143: Projektowany Magurski Park Narodowy skala 1:100.000]

Gocz Fedor [wywiad z..., zob. Wielocha Andrzej, nr 93]

Gaworska Ewa, *Zamiast wstępu: List otwarty*, nr 82, s. 3

[wiersz, motyw cerkwi w Bielicznej; nawiązanie do łemkowskich wierszy Harasymowicza, krytycznie; por. polemiki „harasymowiczkowski” w „Magurach”, Kroh A., Wielocha A.]

Graban Władysław, *Wiersze*, nr 97, s. 77-81 [zob.: Hraban Władysław]

(wiersze z tomiku „Rozsypane pejzaże” – *Łemkowyna, Psalm, By nie zgasły świece, Przywołanie, Cantabile*)

Grudnicki Jan, *Łemkowie w świadomości społecznej. Streszczenie wyników badań*, nr 96, s. 7-15

[nota red.: „Autor jest inżynierem, biegłym sądowym w sprawach budownictwa w okręgu Muszyna-Krynica. W Krynicy mieszkał do roku 1994. Brał udział w organizowanej w latach 80. przez SKPB Warszawa akcji „Opis”; badania autora w l. 1984-1986; charakterystyka respondentów wg grup wieku, miejsca zamieszkania, wykształcenia itd.; ankieta-pytania; rozkład odpowiedzi w grupach respondentów, m. in. cechy Łemków]

Grzesik Witold, zob. **Szmit Jolanta**

Hałaszkowski Marek, *Centralny obóz pracy w Jaworznie*, nr 93, s. 75-81

[obóz koncentracyjny od 1947 r. dla osób cywilnych, wysiedlonych w akcji „Wisła” podejrzanych o współpracę lub sympatię dla OUN i UPA; członkowie UPA podlegali odrębnym procedurom sądów polowych Grupy Operacyjnej „Wisła”, potem w wojskowych sądach okręgowych; utworzenie i funkcjonowanie obozu 1947-1949: kategorie, liczebność, zatrudnienie więźniów; kary i represje obozowe; warunki pobytu; przebieg aresztowań, głównie ludności ze wsi łemkowskich bez względu na wyznanie i poczucie narodowe, także przy stosowaniu odpowiedzialności zbiorowej; późniejsze reperkusje polityczno-społeczne istnienia obozu w świadomości społeczności łemkowsko-ukraińskiej; ...”działalność UPA i OUN na terenach zamieszkałych przez Łemków była ograniczona. Większość społeczeństwa łemkowskiego tradycyjnie wykazywała lojalność wobec władz polskich. Powodowało to np. całkowity brak oddziałów UPA w zachodniej części Łemkowszczyzny. Tym bardziej absurdalna była decyzja wysiedlenia tej ludności w akcji, dla której jedynym oficjalnym argumentem zasadności była potrzeba przerwania działalności oddziałów UPA. Fakt, że wiele osób spośród społeczności łemkowskiej osadzono w obozie w Jaworznie, jest potwierdzeniem, że działalność UPA była tylko pretekstem, a nie przyczyną akcji „ostatecznego rozwiązania problemu ukraińskiego w Polsce”. Potwierdzeniem takiej tezy jest też fakt wysiedlenia ostatnich grup ludności łemkowskiej w roku 1950, w czasie gdy działalność UPA w Polsce należała już do historii.”]

Harasymowicz-Broniuszyc Jerzy, *W górach zmierzch*, nr 78, s. 3 [wiersz]

Harasymowicz-Broniuszyc Jerzy, *Niepogoda*, nr 79, s. 4; wiersze: *Przewrócona cerkiew. Nieznajowa*, s. 17

Harasymowicz Jerzy, zob. też: Wielocha Andrzej nr 88 [polemiki dot. artystycznej i ideowej wymowy wierszy poety]

Hawryluk Jurij, *Góry Łemkowiny*, nr 87, s. 50 [wiersz łemkowskiego poety; nota wstępna zob. Olszański Tadeusz A., nr 87, s. 45]

Horak Stanisław, *Powrót do jaworów*, nr 80, s. 8 [wiersz]

Hraban Władysław, *Wiersze*, nr 93, s. 27-30; zob. też: **Graban Władysław**

(*Jeszcze* – wersja pol. i łemkowska; *Od tysiąca lat*, wersja pol. i łemkowska; *Mój wiersz; Połonina* (wersja łemkowska, brak polskiej)

[nota red.: „Przedstawiamy wiersze Władysława (Wołodysława) Hrabana, najwybitniejszego obok Petra Trochanowskiego-Murianki łemkowskiego poety. Pochodzą one ze zbiorku *Na kowpaku hir*, wydanego przez krakowskie wydawnictwo „Miniatura” w 1991 r. Jest to zbiorek dwujęzyczny, którego polska część nosi tytuł *Na kołpaku gór* i opatrzona jest notą „z łemkowskiego przełożył autor.” Jak jednak zobaczymy, pojęcie tłumaczenia rozumie autor nieco dowolnie – niekiedy mamy do czynienia z wariantami, nie przekładami. Dlatego też dwa wiersze podajemy tu w obu wersjach językowych...”]

Huczko Andrzej, Historia i zabytki Ciężkowic, nr 72 [br. str.]

Huczko Andrzej, Sześć dni na Słowacji, nr 80, s. 7-12

[trasa turystyczna Muszyna/Plavec, do Sabinova i Presova; po str. 61 – szkic trasy]

Iwaniszewski Stanisław, Dawna kuchnia łemkowska, nr 80, s. 13-24

[odrębny standard wyżywienia łemków od ludności polskiej Pogórza czy Beskidu Sądeckiego; typowe zestawy posiłku: śniadanie, obiad, kolacja; potrawy wigilijne; tradycyjna kuchnia łemkowska: zupy i polewki, sosy, pieczywo, potrawy mączne pozostałe, kasze-krupy, warzywa; inne potrawy (kutia-przesady); spis literatury]

Iwaniszewski Stanisław, Zagadki ludowe, nr 89, s. 106-110

[gatunkowe cechy zagadki; zagadki – przykłady łemkowskie i polskie z rejonów Beskidu Niskiego, Pogórza Ciężkowickiego, i Strzyżowskiego; zgadywanki z terenu Pogórza popularne też w innych regionach Polski; kilka zgadywanek związanych z „teologią popularną” – dot. świętych; bibliografia]

Jakobschy Sebastian, Kilka uwag na temat oznakowania Głównego Szlaku Beskidzkiego, nr 00 [2000], s. 133-136

[wykaz błędnych oznakowań szlaku z ryzykiem pobłądzenia, rejon Krynicy, Zdyni, Bartnego, Rymanowa, Komańczy]

Janicka-Krzywda Urszula, Jaśliska – sanktuarium Matki Bożej Beskidu Niskiego, nr 98, s. 14-24

(Widok na Jaśliska, Małomiasteczkowa zabudowa rynku, Ruiny ratusza w Jaśliskach, Kościół w Jaśliskach, Cudowny obraz Matki Bożej z Jaślisk – fot. J. Gąsiorowski; Kapliczka w Lipowcu (fot. S. Michalik), Kapliczka na „kurhanie szwedzkim” – fot. A. Gąsiorowska; Literatura)

[dzieje Jaślisk – miasta potem wsi, lokacja, właściciele, zabudowa, parafia, obraz Matki Bożej Jaśliskiej Królowej Nieba i Ziemi, tradycje kultu maryjnego w Jaśliskach i okolicy (łemkowska wieś Lipowiec), święcenie dożynkowych wieńców]

Janicka-Krzywda Urszula, Zapomniane Sanktuarium Maryjne w Nowym Żmigrodzie, nr 99, s. 27-35

(Obraz Matki Bożej Żmigrodzkiej, fot. S. Michalik)

[inf.-dzieje miasta od lokacji do XX w.; powstanie parafii i jej zasięg; kościół parafialny – architektura, opis wnętrza, polichromia, opis ołtarze główny i boczne, kaplica z tryptykiem – opis; słynący łaskami obraz Matki Bożej Żmigrodzkiej – ikonografia dzieła, kult obrazu w XVIII w., i jego zanik pod koniec XIX w., być może w wyniku „konkurencji” pobliskiego sanktuarium w Tarnowcu i Jaśliskach]

Janicka-Krzywda Urszula, Wiersze, nr 00 [2000], s. 12-13

[*Zmartwychwstanie, Modlitwa do świętego Jerzego, Wieś*; autorka – 1949-2015, znana etnografka, folklorystka, znawca kultury góralskiej, zwłaszcza Beskidów Wysokich, biogram w Internecie]

Janiga Stanisław, Uwagi o genezie jaskiń w okolicy Dukli, nr 75, s. 72-76

[obszary występowania, typy jaskiń]

Janowski Józef, *W Beskidzie*, nr 73, s. 3 [wiersz]

Jarostawycz Wsewołod, Historia parafii w Świątkowej Wielkiej, nr 87, s. 30-45

(Z parafialnej kroniki Świątkowej Wielkiej; Czas powstania wsi; Pierwsze wiadomości historyczne; Dalsze losy; Ważniejsze wydarzenia odnotowane w kronice w Świątkowej; Świątkowa i okoliczne wioski w czasie wojny światowej; Po wojnie światowej; Świątkowa z okolicą za Polski Odrodzonej; Ruch prawosławny; tł. i oprac. Witold Grzesik)

[nota wstępna do art.: „Przedstawimy poniżej tłumaczenie art. Wsewołoda Jarosławycza z wydanego w 1938 r. we Lwowie zeszytu serii „Biblioteka Łemkowszczyzny” pt. „Najdawniejsza doba” [o tej serii zob. czasopismo „Połoniny 85 [1985 r.]”, art. „U źródeł Osławy”]. Autor pisze o historii greckokatolickiej parafii w Świątkowej Wielkiej, a więc trzech wsi: obu Świątkowych i Świerzowej Ruskiej. Jarosławycz jest katolikiem obrządku greckiego i gorącym zwolennikiem narodowej idei ukraińskiej, i z tej pozycji opisuje spór pomiędzy „ukraińcami” a tzw. starorusinami. Mimo pewnej tendencyjności w sformułowaniach, cały ów zatarg, jak również okoliczności przejścia parafian na prawosławie, przedstawione są szczegółowo i dość wiernie, ale z jednym zastrzeżeniem: Łemkowie przechodzili na prawosławie, gdyż obca im była proukraińska agitacja, prowadzona przez greckokatolickiego księdza. O tym oczywiście autor nie napisał. Niemniej ów artykuł jest bardzo cennym źródłem informacji o międzywojennej Łemkowszczyźnie.”; rys.: cerkiew w Świątkowej Małej, w Świerzowej Ruskiej]

Jasiński Karol, Nowe przejścia graniczne ze Słowacją, nr 99, s. 124-126

[Leluchów – Cirć, Wysowa Zdrój (Przeł. Regiestowska) – Regetovka, Ożenna – Niżna Polianka, Czeremcha – Czertizne; przejścia drogowe]

Jasiński Wojciech, Z dziejów lecznictwa uzdrowiskowego w Beskidzie Niskim i na Pogórzu, nr 79, s. 22-27 [Bardejov/Bardejovske Kupele, Wysowa, Wapienne, Iwonicz, Rymanów, Tylicz, Brzozów]

Jasiński Wojciech, O wodach leczniczych słów kilka, nr 79, s. 27-31

[charakterystyka wód mineralnych, strefy występowania w Beskidzie Niskim]

Jędrzejczak Grażyna, Kościół w Szalowej, nr 85, s. 29-35

[opis miejscowości, kościoła paraf. pw. św. Mikołaja; architektura, nawy, ołtarz, polichromie, wyposażenie świątyni (meble i stolarka), zabytki rzemiosła artystycznego; Szalowa - mapa wg WIG 1935 r.; plan kościoła; rysunki: fasada i wnętrze; Literatura]

Kaczkowski Jarosław, Archiwa wojskowe o tragedii w Jasielu, nr 90, s. 143-148

[Protokół z wyniku ekshumacji zwłok pomordowanych żołnierzy dnia 20.III. 46 r. w 38 Komendzie Odcinka]

[zagłada załogi strażnicy WOP nr 174 w Jasielu w ataku UPA; ustalenie przebiegu wydarzeń; lokalizacja miejsca mordu jeńców; pomnik w dolinie nieistniejącej wsi Jasiel; akcja w Jasielu zob. też: Ciesielska Agnieszka, Kaczkowski Jarosław; Krukar Wojciech]

Kaluza Marek, Polak – Węgier dwa bratanki...? Czyli rzecz o najeździe wojsk węgierskich na Podkarpacie w 1474 r., nr 90, s. 59-66

(**Aneks:** „Kocie Zamki” – topomastycznym śladem walk na pograniczu polsko-węgierskim w 2 poł. XV w.)

[jagiellońskie plany dynastyczne a ekspansywna polityka króla węgierskiego Macieja Korwina; wydarzenia zbrojne polsko-węgierskie na Słowacji, wyprawa węgierska na Podkarpacie, na Żmigród, Jasło, Duklę, Krosno, Muszynę; rozejm polsko-węgierski; nazwa miejscowa Koci Zamek w dolinie Wistoki, w kilku wsiach; czeskie pochodzenie nazwy (wg Franciszka Kotuli, „Po Rzeszowskim Pogórzu błędząc”) na oznaczenie obiektów warownych na trasie marszu oddziałów węgierskich z udziałem weteranów husyckich wojen czeskich; Koci Zamek na stokach Jaworzynki nad Słotwinami – punkt obserwacyjny na wypadek nadejścia oddziałów polskich z Grybowa z pomocą dla Muszyny]

Kaluza Marek, Milik i Andrzejówka (szkic historyczno-krajoznawczy), nr 92, s. 50-59

[dwie wsie u podnóża pasma Jaworzyny Krynickiej na zachodnich krańcach etnograficznej Łemkowszczyzny; materiał zebrany w ramach akcji „Opis” w l. 1989/1990; osadnictwo, fundacje parafii, rozwój, zajęcia ludności, lata II w. św., przesiedlenia na radziecką Ukrainę; część p.t. Pamiętki przeszłości: Andrzejówka; Milik; opis cerkwi, cmentarza, kapliczek; 2 rys. cerkwi; 2 mapki: Milik i Andrzejówka, objaśnienia; rys.: krzyż na kopule babińca (Milik), krzyż z cmentarza (Andrzejówka, zdobienia szczytów na dachu domu nr 15 Andrzejówka]

Kałużko Jacek, Dwór obronny w Jeżowie, nr 79, s. 37-41 [opis, rysunki]

Kamiński Piotr, Beskidy na starych mapach topograficznych od końca XVIII w. do 1945 roku, nr 85, s. 73-93

(I okres lata 1772-1862: 1. Mapa Miega, 2. Mapa Franciszkowska; II okres (1869-1918)...; III. Okres (1918-1945), mapa taktyczna, mapy WIG, mapa operacyjna, przedruki niemieckie map polskich, mapy czechosłowackie i przedruki niemieckie; Literatura)

[szczegółowa charakterystyka map dla Galicji zrealizowanych w XVIII-XX w., zestawienia sekcji (arkuszy) map, skróty znaków topograficznych (szczególnie dla Beskidów), zestawienie: ważniejsze znaki topograficzne i skróty na polskiej mapie 1:100.000 WIG; fragmenty map m. in. dla obszaru Izby, Rychwałd/Gładyszów/Smerekowiec, Dukla]

Kamiński Piotr, Zmiany w osadnictwie Beskidu Niskiego przed II wojną światową, nr 85, s. 94-95

[brak na mapach odzwierciedlenia osadniczych skutków wymiany i komasacji gruntów na Łemkowszczyźnie w latach 30. XX w.]

Kardaś Piotr, Magurski Park Narodowy okiem przyrodnika, nr 00 [2000], s. 62-76

[artykuł omawia poszczególne komponenty środowiska terenu Parku; tekst na podstawie pracy magisterskiej autora obronionej na Międzywydziałowych Studiach Ochrony Środowiska UW; w pracy analiza zmian pokrycia MPN po roku 1935; pełniejszy tekst autora w 31 tomie „Fotointerpretacja w geografii, 2001; Magurski Park Narodowy – najważniejsze dane; Budowa geologiczna; Rzeźba terenu; Warunki klimatyczne; Stosunki wodne; Gleby; Flora Magurskiego Parku Narodowego; Charakterystyka geobotaniczna; Piętra roślinne (Buczyny, Jedliny, Olszyny, Grądy, Jaworzyny, Zalesienia i samosiewy, Zbiorowiska nieleśne; Lasy Magurskiego Parku Narodowego; Fauna; Pokrycie terenu; 4 fot. P. Kardaś: charakterystyczny dla Parku krajobraz, dolina Wisłoki w Nieznajowej, sucha buczyna karpacka, las na Magurze]

Kiełbasiński Tadeusz, Materiały do historii Olchowca, nr 93, s. 31-46

(Gdzie ten Olchowiec?; Mieszkańcy Olchowca dawni i obecni (na podstawie wspomnień Jana Mikulika, Wasyla Fedaka, Michała Toropiły i Mikołaja Gabły); Lista gospodarzy Olchowca w 1939 r. – nr domu, nazwisko, przydomek, Kolonia – nr domu, nazwisko, przydomek; Cyganie w Olchowcu; Olchowiec w czasach II wojny światowej (na podstawie wspomnień Teodora Buriaka); Olchowiecka cerkiew; Olchowiecka szkoła; Historyjki z Olchowca; wątki etnograficzne – święcenie wielkanocne – paski, wielkie bochny chleba; foto: Chyża Bazylego i Pelagii Toropilów w Olchowcu-Kolonii (fot. T. Kiełbasiński), foto: Zdjęcie ze ślubu w Olchowcu w 1937 r., družba, drużna, pan młody, panna młoda, w podpisie identyfikacja osób; mapka: Lokalizacja gospodarstw w Olchowcu stan na 1939 rok; mapka: Okolice Olchowca mapa nazewnicza; materiały pierwotnie opublikowane w „Głosie spod Horbu”, jednodniówce wydanej w maju 1993 r. z okazji trzeciego „Kermeszu”, dorocznego święta Olchowca; dane zebrane w wyniku akcji „Opis”]

??? brak autora Materiały do historii Huty Polańskiej, nr 93, s. 51-61

[być może Kiełbasiński Tadeusz z uwagi na podobny jak wyżej zakres tematyczny artykułu i jego układ problemowy];

(Wojna – okupacja – zagłada wsi: Wrzesień 1939. Wkroczenie wojsk niemieckich, Trasa kurierska. Przerzuty przez granicę, Ofensywa wrześniowa 1944. Zagłada wsi; *Ja z Huty uratowałam tylko życie...*: fragmenty 2 listów p. Czesławy Urbańskiej-Gocyła zawierające ciekawe wspomnienia dot. Huty Polańskiej. Listy udostępnił redakcji za zgodą autorki Tadeusz Kiełbasiński; Lista gospodarzy Huty Polańskiej (stan z 1939 r.): nr domu, imię i nazwisko, przydomek, obecne miejsce zamieszkania; mapka: Lokalizacja gospodarstw w Hucie Polańskiej, stan w 1939 r.; foto: Huta Polańska w 1943 r. [br. autora]; foto: Stanisław Maciejczyk na tle kościoła w Hucie Polańskiej (1939 r.), br. autora; osoba z fotografii – zapewne z rodziny Maciejczyków, pomagającym uciekinierom na Słowację i Węgry, na trasie przerzutowej Żmigród-Huta Krempeńska-Huta Polańska- Niżna Pisana na Słowacji, informacje w tekście; w części dot. czasu okupacji wykorzystano fragm. wspomnień Franciszka Zięby i Antoniego Radiuka – z pracy Jana Pawlusia *Krempna i okolice* (maszynopis)

[nota red.: „Huta Polańska to nie istniejąca już przygraniczna wieś położona 4 km na pd. od Polan. Powstała prawdopodobnie w XVII w. jako osada przy hucie szkła i była wyspą ludności polskiej w głębi zwartego obszaru zamieszkałego przez Łemków. W 1904 r. wybudowano tu polską szkołę z czytelnią, a w 1939 r. ukończono kościół, którego mury stoją do dziś. Zagładę

- wsi przyniosło w 1944 r. nadejście frontu – podczas zacieklej walk całą zabudowę zniszczył ogień artylerii. Prezentujemy luźne materiały dotyczące ostatnich lat istnienia miejscowości. Być może posłużą one w przyszłości do opracowania niewielkiej monografii Huty Polańskiej.”]
- Kiełbasiński Tadeusz**, Przegląd pozycji wydawniczych na temat Beskidu Niskiego wydanych w 1996 roku, nr 97, s. 96-105: Wydawnictwa zwarte, artykuły, notatki, informacje, mapy
[przegląd dotyczy różnych edycji Studenckiego Koła Przewodników Beskidzkich, wydawnictw w j. łemkowskim – edycje stowarzyszeń łemków, książek naukowych, wydawnictw regionalnych i muzealnych (Krosno, Nowy Sącz), czasopism naukowych]
- Kiełbasiński Tadeusz**, Przegląd pozycji wydawniczych na temat Beskidu Niskiego wydanych w 1997 roku w tym uzupełnienia z 1996 roku, nr 98, s. 97-110 (Wydawnictwa zwarte, artykuły, notatki, informacje]
- Kiełbasiński Tadeusz**, Przegląd pozycji wydawniczych na temat Beskidu Niskiego wydanych w 1998 roku w tym uzupełnienia z 1997 roku, nr 99, s. 111-123
- Kiełbasiński Tadeusz**, Przegląd pozycji wydawniczych na temat Beskidu Niskiego wydanych w 1999 roku, w tym uzupełnienia z 1998 roku i lat poprzednich, nr 00 [2000], s. 109-118 [Wydawnictwa zwarte, artykuły, notatki, informacje, mapy]
- Kleszcz Krzysztof, Krakowiak Małgorzata**, Poezje Pawła Stefanowskiego, nr 81, s. 5-7
[sylwetka wybitnego łemkowskiego działacza kultury z Bielanki, m. in. założyciela łemkowskiego Zespołu Pieśni i Tańca, współorganizatora łemkowskiej Izby Pamiątek w Zyndranowej, zbieracza zabytków etnograficznych, poety łemkowskiego; tekst powiązany z prezentacją kilku wierszy, zob. Stefanowski Paweł]
- Kleszcz Krzysztof**, Medycyna ludowa na łemkowszczyźnie, nr 82, s. 20-22
[rośliny lecznicze i ich właściwości, zastosowanie w danych dolegliwościach i w leczeniu zwierząt; znachorzy; ludowe przesady – „odczynianie chorób”; literatura]
- Kleszcz Krzysztof**, Akcja „Opis” – łemkowyna, nr 82, s. 73-74
[założenia i program akcji Stud. Koła Przewodników Beskidzkich od 1978 r. – dokumentowanie przeszłości, zwyczajów i obiektów zabytkowych we wsiach Beskidu Niskiego]
- Kleszcz Krzysztof**, Akcja „Opis” – łemkowyna i Nadsanie, nr 84, s. 3-4 [założenia akcji inwentaryzacyjnej SKPB w Beskidzie Niskim]
- Kleszcz Krzysztof**, O wysiedleniu w Wysowej, nr 89, s. 8-11
[relacja Józefa Ferenca z Huty Wysowskiej o wysiedleniu mieszkańców wsi beskidzkich i bieszczadzkich 1945 i 1947 r. spisana 1982 r. podczas obozu akcji SKPB „łemkowyna”]
- Komorowski Wojciech**, Przejawy wulkanizmu rejonu Pienin, nr 81, s. 70-86
[rejon Czorsztyń-Krościenko-Szczawnica; charakterystyka zjawiska; mapka występowanie skał wulkanicznych w Pieninach; mapka występowanie skał magmowych w Karpatach Polskich; Literatura]
- Komorowski Wojciech**, Dzwony zabytkowe z Beskidów i okolic, nr 85, s. 36-57
(Historia dzwonów; Budowa i produkcja dzwonów; Wartości ideowe i artystyczne dzwonów; Literatura; rysunki – dzwony z kościołów beskidzkich, schemat konstrukcji odlewu dzwonu, tablica: przykłady pisma gotyckiego, łacińskiego, renesansowego, wzory ornamentu i liczb na dzwonach)
[ludwisarnie w Polsce, rodzaje dzwonów, pory dzwonienia, zawieszanie, dzwony w Karpatach; elementy składowe, kształt, technika produkcji, wykonanie napisów i dekoracji, metale i stopy; treść napisów, cyfry na dzwonach; dekoracja plastyczna dzwonów w Beskidach, kilka przykładów; Literatura]
- Komorowski Wojciech**, Wyziewy dwutlenku węgla w Beskidzie Sądeckim, nr 88, s. 12-17
[występowanie (oprócz wód mineralnych z dwutlenkiem węgla) wyziewów suchego dwutlenku węgla na powierzchni ziemi, głównie rejon Krynicy i Muszyny, Szczawnik, Złockie, Powroźnik, Tylicz; opis zjawiska, lokalizacja, złoża CO₂, próby wykorzystania; Literatura; mapka: występowanie gazu w rejonie Jastrzębika]
- Komorowski Wojciech**, Jaskinie w Beskidach, nr 89, s. 12-24

(Geneza jaskiń; Morfologia jaskiń; Namuliska jaskiniowe; Mikroklimat jaskiń; Fauna i flora jaskiń; Dzieje poznania jaskiń; Legendy (grupy podań ludowych); Jaskinie w Beskidach; Jaskinie w Karpatach fliszowych; Literatura; schemat: jaskinia w Sopotni Wielkiej; zestawienie: spis jaskiń beskidzkich poz. 1-45: nazwa jaskini, grupa górską, lokalizacja, długość w m)

Konieczny Zdzisław, Materiały Archiwum Państwowego w Przemysłu dotyczące łemków, nr 93, s. 69-74

[nota red.: Artykuł jest tekstem referatu przygotowanego na międzynarodową konferencję naukową poświęconą sprawom Europy Wschodniej, w Harrogate (W. Brytania) w dn. 21-26 lipca 1990 r.; ogólna charakterystyka zasobu archiwalnego, zwłaszcza dot. obszaru łemkowszczyzny – akta starostw z powiatów gorlickiego, jasielskiego, krośnieńskiego, sanockiego, z lat 1853-1939 (dla poszczególnych powiatów akta z różnych okresów), z okresu okupacji hitlerowskiej akta Starostwa Powiatowego w Sanoku (1939-1944); ogólny przegląd zakresu spraw w zespołach akt – m. in. problematyka łemkowska, stosunki kler greckokatolicki-kler prawosławny, konwersje wyznaniowe łemków, ukrainizacja; akta Apostolskiej Administracji łemkowszczyzny 1934-44, akta notarialne, księgi metrykalne; przesiedlenia – akcja „Wisła”]

Koperski Piotr, Magurski Park Narodowy, czyli o ochronie przyrody w Beskidzie Niskim, nr 89, s. 25-36

(Trochę o krajobrazie; Trochę o roślinach i zwierzętach; Obecny stan ochrony (z 1988 r.); Magurski Park Narodowy; Kompleksowy system ochrony; Na koniec; mapa 1: Magurski Park Narodowy projekt; mapa 2: Projekt optymalnego systemu obszarów chronionych w Beskidzie Niskim; zestawienie: obszary rezerwatów w MPN – proponowana nazwa, rodzaj, powierzchnia, nr na mapce 2; założenia utworzenia MPN)

Kotula Franciszek, Werbowny buk, nr 75, s. 8-9

[fragm. z: Franciszek Kotula, *Po Rzeszowskim Podgórzu błędząc*, Kraków 1974; metaforyczna opowieść o buku w borze w Godowej pow. Strzyżów n. Wisłokiem – świadku różnych wydarzeń historycznych, walk o wolność]

Kotula Franciszek, O Jaśliskach, nr 86, s. 5-37

(Tu pił wodę sam Jagiełło, przedruk z WTK nr 1/1977; Republika Karpacka, przedr. z WTK, nr 8/1977; Królu wygrasz bitwę..., przedruk z WTK, nr 3/1977; Kamienne staruszki, przedr. z WTK nr 5/1977; W Jaśliskach „U świętego Jana”, przedr. z „Tygodnik Powszechny” nr 16/1977; Śladami przydrożnych kapliczek, przedr. z WTK, nr 20/1977; Matka Boża z Jaśliska, przedruk z „Tygodnik Powszechny” nr 33/1976; „Krzyżaki” z Jaślisk, przedr. z „Tradycja i przemiana”, Uniwersytet Adama Mickiewicza, Poznań 1978)

[rozproszone teksty rzeszowskiego etnografa doc. Franciszka Kotuli (1900-1983), nie włączone do swych książek; tematyka kolejnych szkiców: historia Jaślisk – hipoteza dot. lokalizacji dawnego grodu; beskidnicy, kapliczki „Boża Męka” i „Na Łamańcu”; legendy z czasów „potopu” szwedzkiego, figura „Na Mogile” vel „Na Kurhanie”; figura i podobna na przecęczy między Szklarami i Królikiem Wołoskim; dwie kapliczki przy starej drodze do Rymanowa: „Na Sołtystwie” i „U Jana”; kapliczka przy drodze węgierskiej; do tekstów przypisy i literatura uzupełniająca; mapa: Jaśliskie kapliczki; rys. wybranych kapliczek]

Kozłowska Iza, Wspomnienia z „łemkowiny”, nr 84, s. 5-7

[reminiscencje z akcji SKPB „Opis” – obóz w Czertyźnem; m.in. poszukiwanie kopca kamiennego usypanego w latach międzywojennych na cześć marsz. J. Piłsudskiego w rejonie Czarnej; szkic lokalizacji]

Krakowiak Małgorzata, zob. Kleszcz Krzysztof i Krakowiak Małgorzata [poezje Pawła Stefanowskiego]

Krakowiak Małgorzata, Wiersze Pawła Stefanowskiego, nr 82, s. 10-19 (*...i tzy otarłem...*; *Nadszedł czas, Ludźmi jesteście*, łemkowski dom (tryptyk), *Lubię*; nota dot. wierzy; inne wiersze: zob. Stefanowski Paweł

[nota o twórczości łemkowskiego poety; o twórcy i jego wierszach zob. też: Kleszcz Krzysztof i Krakowiak Małgorzata]

Krakowiak Małgorzata, Wiersze Tadeusza Olszańskiego, nr 82, s. 61-65 (*Kotań; Nieznajowa; Na śmierć banickiej czasowni*)

[nota: „Tadeusz Andrzej Olszański – drugi z prezentowanych w „Magurach” poetów, nie jest łemkiem. Tematykę bieszczadzką (szeroko pojętą) podejmuje zatem z nieco innej perspektywy aniżeli Stefanowski. Jednakże i ten poeta widzi łemkowszczyznę – jej kulturę, przeszłość i teraźniejszość jako cenną część kultury polskiej w ogóle. Jego poezja jest także upomnieniem się o prawa należne temu narodowi i tej ziemi, a zarazem stanowi próbę utrwalenia i ocalenia śladów dawnej łemkowszczyzny – tak już dziś nielicznych.”; rysunki żelaznych krzyży łemkowskich; przy wierszu na śmierć banickiej czasowni – rysunek Banica sierpień 1918 – pozostałości obiektu]

Kroh Antoni, „Praskie dzieci” przechodzą na stronę rosyjską, nr 85, s. 101-111

[historia przejścia 28 c. k. pułku piechoty (zw. potocznie „Praskie dzieci”) złożonego z żołnierzy Czechów przez linię frontu dn. 3 kwietnia 1915 r. w rejonie Konieczna-Stebnicka Huta na stronę rosyjską; wcześniejszy szlak bojowy pułku; działania pułku w kilku ówczesnych wspomnieniach, wzmianka w książce „Przygody dobrego wojaka Szwejka”; różny stosunek do wydarzenia wśród Węgrów, Niemców, Polaków (raczej negatywny) i Rosjan (przychylny); inne oddziały czeskie przechodzące na stronę rosyjską; z internowanych żołnierzy czeskich – załączki Legionu Czechosłowackiego w rosyjskiej wojnie domowej na Syberii i czechosłowackich oddziałów Armii Czerwonej w wojnie polsko-radzieckiej 1920 r.; tekst jako fragment książki „Wstęp do szwejkologii klasycznej”; wyd. pod innym tytułem; mapa: okolice Stebnickiej Huty wg austriackiej mapy wyd. 1914 r.]

Kroh Antoni, Piękne odpoczywanie, nr 86, s. 59-85

[opowieść o cmentarzach wojennych i ich twórcach z okresu I w. św. w 10 okręgach cmentarnych na terenie Beskidu Niskiego i Pogórza; Wydział ds. Grobów Wojskowych przy komendzie garnizonu w Krakowie, organizacja i działalność; sylwetki polskich artystów pracujących w Wydziale – m. in. Jan Szczepkowski i cmentarz w Pustkach (rejon Gorlic) – kompozycja i architektura cmentarna, współpraca Duszana Jurkowicza, zniszczenia całego założenia; cmentarz w Bogoniowicach proj. J. Szczepkowskiego; projekty cmentarne architektów austriackich i niemieckich; Duszana Jurkowića, Słowak – sylwetka artysty, naczelny architekt okręgu cmentarnego Żmigród, jego realizacje cmentarne, m. in. Rotunda i na Przeł. Małastowskiej, walory artystyczne; słowackie wątki ludowe w twórczości artysty a styl zakopiański jako styl narodowy wg St. Witkiewicza – główne różnice: „Stanisław Witkiewicz i Duszana Jurkowić chodzili po tym samym lesie, ale każdy swoimi drogami.”; mapa: okręg cmentarny nr 1 Żmigród Nowy; okręg cmentarny nr IV Łużna; rys. – projekty cmentarne J. Szczepkowskiego i D. Jurkowicza, reprodukowano ilustracje z albumu Brocha i Hauptmanna, pocztówki ze zbiorów Wiktora Hibnera – piśmiennictwo.: Ważniejsze źródła informacji]

Kroh Antoni, Piękna książka z fatalnym postłowiem („Smak doli” Semana Madzelana), nr 87, s. 86-87

[przedruk z „Dziennik Polski” z 2.05.1986 /Kronika Sądecka/; gwałtowny atak na T. Trajdosa jako autora postłowa do wspomnieniowej książki o łemkowszczyźnie; odpowiedź – zob. Trajdos Tadeusz Magury, nr 97; odnośnie polemiki – zob. też Wielocha Andrzej, nota „Od redakcji”, nr ‘87]

Kroh Antoni, zob. Wielocha Andrzej nr 88 [A. Kroh o łemkowskich wierszach Harasymowicza i polemika A. Wielochy]

Kroh Antoni, Polemiki – O pożytku wrzucania much do zupy, nr 89, s. 117-121

[polemika z Andrzejem Wielochą, c.d. tematu: Harasymowicz J. i jego wiersze łemkowskie, spór o ideowy charakter wierszy i postawę poety; odpowiedź na tekst A. Wielochy z nr 88; odpowiedź A. Wielochy, Mucha czy coś więcej, nr 89, s. 121-123]

Kroh Antoni, Trochę dalej, nr 98, s. 87-96

[fragm. przygotowywanej do druku książki *Sklep potrzeb kulturalnych*; I wyd. 2000, II wyd. 2013 jako wyd. zm. i poszerz. *Sklep potrzeb kulturalnych po remoncie*; wielka książka o Podhalu, zakopiańszczyźnie i kulturze tego obszaru, rozrachunek z podhalańskimi mitami, zakłamaniami współczesnej pseudotwórczości ludowej, ironicznie o środowisku etnografów

tworzących sztuczne byty kultury ludowej; tytuł nawiązuje do szyldu (ob. nieistniejącego) sklepu na Klinie w Bukowinie (potem Bukowina Tatrzańska) zapamiętanego przez autora z czasu jego powojennego dzieciństwa w tej miejscowości; we fragmentach: nawiązanie do akcji „Wisła”, Podhalanie na Łemkowszczyźnie]

Krukar Wojciech, Kamień /857 m/, nr 88, s. 7-9

[opis masywu Kamienia w Beskidzie Środkowym trasą Jaśliska-Lipowiec-Czeremcha-Kamień; osobliwości krajoznawcze – ślady cmentarzy wojennych, stare kamieniołomy, bagniska; dopisek: „Serdecznie dziękuję Panu Leśniczemu z Woli Niżnej za cenne informacje krajoznawcze, W.K.”; mapa: Kamień nad Jaśliskami wg materiałów W. Krukara]

Krukar Wojciech, Bukowica, nr 89, s. 45-50

(Dojście do mogiły z Wiśłoka Wielkiego; Dojście ze szlaku czerwonego; Dojście do cisów ze szczytu /727 m/; mapa: Bukowica)

[pasma Bukowicy we wschodniej części Beskidu Niskiego, dział wodny między zlewniami Sanu i Wiśłoka, opis; osobliwości w grzbiecie głównym: zanikający cmentarz z I w. św., cisy na stoku południowym, opis dojścia do cmentarza i zespołu cisów; szczyt Berdo /646 m/ i jego grzbiet pd. zw. Jelenią Górą, w okolicy żołnierze UPA zamordowali żołnierzy placówki WOP w Jasielu; opis akcji 20 marca 1946 r. na podstawie relacji jedynej osoby uratowanej; resztki bunkrów UPA na wzniesieniu Na Wilcze Budy w tzw. Szternowym Lesie; dot. Jasiel-zob. też Kaczkowski Jarosław]

Krukar Wojciech, Przymiarki – Mogiła – Kalwaria, nr 90, s. 80-84

(mapka: Okolice Rymanowa; rys.: macewy – kirkut żydowski w Rymanowie)

[opis trasy wzdłuż starej drogi grzbietowej zw. „lubatowską” i osobliwości terenowych – stare kamieniołomy, ślady starej karczmy i tradycja o jej dziejach, opowieść o stacjach Drogi Krzyżowej na wzniesieniu Kalwaria; pochodzenie nazwy Mogiła (pierwotnie „Posadzka Góra”) – legenda zbójnicka o napadzie na Rymanów 1677 r.; widoki panoram górskich z trasy; kirkut żydowski w Rymanowie, ważniejsze groby – rabina cudotwórcy, mogiła zamordowanych Żydów 1939-1945; ciekawe macewy nagrobne]

Krukar Wojciech, Wybrane nazwy topograficzne na mapach Łemkowszczyzny wschodniej, nr 92, s. 34-49

[charakterystyka map gł. austriackich (do 1896 r.) i ich nazewnictwa z obszaru Łemkowszczyzny, nazwy błędnie podane, nie występujące w terenie, zniekształcone, błędnie lokalizowane itd.; problem przenoszenia tych nazw na późniejsze mapy polskie; mapki: Hyrowa, G. Cergowa (716 m), Barwinek, Tyrawa, G. Kamień, Toponimia okolic Wilszni (nazwy ważniejsze)]

Krukar Wojciech, Nazewnictwo terenowe okolic Olchowca, nr 93, s. 47-50

[nazewnictwo miejscowe okolic Olchowca jako dobry przykład typowej toponimii łemkowskiej i karpackiej zarazem; dwie grupy semantyczne – właściwe nazewnictwo topograficzne (właściwości geograficzne obiektów terenowych) i tzw. nazwy kulturalne, ich treść ma związek z działalnością człowieka – w dziedzinie kultury materialnej i duchowej; nazwy dzierżawcze; proces zanikania dawnych nazw i spolszczania najczęściej ruskiego lub wołoskiego brzmienia nazw miejscowych po II wojnie światowej]

Kryciński Stanisław, Nadsanie, nr 82, s. 75

[akcja Stud. Koła Przewodników Beskidzkich – część akcji „Opis”: „Od 2 lat staramy się uratować od niepamięci środowisko kulturowe wschodniej części polskich Karpat. Oprócz opisanych wcześniej obozów „Łemkowyny” [zob.: Kleszcz Krzysztof], SKPB organizuje bowiem także podobne poszukiwania na pogórzu. Na kolejnych obozach noszących nazwę „Nadsanie” odwiedziliśmy 78 wsi na terenie Pogórza Przemyskiego. Wykonaliśmy ok. 1300 zdjęć domów, cerkwi, kapliczek, nagrobków, sprzętów domowych, strojów i wszelkich innych materialnych przejawów życia. Spisaliśmy wiele opowieści o dziejach i obyczajach mieszkających tu ludzi. Chronimy w ten sposób dla przyszłych pokoleń nieocenione bogactwo – kulturę ludową tej ziemi. Myślę, że Twoją powinnością jest dopomóc nam w tej akcji. W tym roku planujemy

odwiedzenie w dniach 1-15 września wsi między Ustrzykami Dolnymi a Otrytem. Od Ciebie zależy, czy zrealizujemy ten zamysł. Skontaktuj się ze mną....]

Kryciński Stanisław, Tchnienie wieków. O kamieniarsce okolic Rymanowa, nr 98, s. 47-59

(**dedykacja:** *Franciszkowi Kotuli w podzięcie za otwarcie mych oczu na świat wcześniej nie dostrzegany*; fot. St. Kryciński: Kapliczka św. Barbary w Łazach, św. Nepomucena w Rymanowie na „Murach”, z 1831 r. na cmentarzu cholerycznym w Rymanowie, Matki Bożej w Klimkówce na posesji Penarów, z 1794 r. w Króliku Wołoskim, na granicy Królika Wołoskiego i Szklar, św. Jana Nepomucena z 1825 r. w Zmysłówce; figura: św. Barbary z kapliczki w Łazach, św. Jana Nepomucena z kapliczki w Rymanowie na „Murach”, rzeźba z kapliczki z 1831 r. (?) na domniemanym cmentarzu cholerycznym {przy „wistockiej drodze”), nagrobek z 1840 r. na cmentarzu w Klimkówce, kropielnica z 1818 r. przy kościele św. Krzyża w Klimkówce; Literatura; s. 60: okolice Rymanowa – fragm.. mapy austriackiej)

[lokalne warsztaty kamieniarskie, lokalizacja i charakterystyka zachowanych dzieł, forma, datowanie]

Kryciński Stanisław, Łemkowskie cerkwie z murowanymi prezbiteriami, nr 98, s. 67-71

(cerkiew w Hyrowej pw. Opieki Matki Boskiej ok. 1780 r., fot. J. Szandomirski w 1970 r.; nieistniejąca cerkiew w Polanach pw. św. Jana Chryzostoma k. XVIII w., fot. NN, reprodukcja R. Biskupski; nieistniejąca cerkiew w Muszynie pw. Zaśnięcia Matki Bożej – część drewniana z 1865 r., murowana z k. XVIII w., fot. Z. Postępski w 1940 r.; obecna cerkiew w Polanach z 1914 r. pw. św. Jana Chryzostoma, stan po zniszczeniach wojennych, z prawej strony, w drzewach, prezbiterium poprzedniej cerkwi, fot. J. Szandomirski w 1970 r.)

[tylko trzy analogiczne cerkwie drewniane z murowanymi prezbiteriami na Łemkowszczyźnie na pd. od Dukli w sąsiednich wsiach – Hyrowa, Mszana, Polana; powody powstania takich budowli, przegląd informacji; wpływ murowanych cerkwi w Tylawie, Myscovej; informacje o proboszczach, inicjatorach wzniesienia murowanych prezbiteriów; zakres zniszczeń obiektów]

Kryciński Stanisław, Chałupa z Wólki czyli w pułapce szufladek, nr 98, s. 72-75

(rys. zagroda jednobudynkowa – przekrój poprzeczny, rzut poziomy, widok ogólny wg: Ignacy Tłoczek, *Dom mieszkalny na polskiej wsi*, Warszawa 1985: podpis pod rys. ze str. 76 dzieła: „Wulka, woj. krośnieńskie. Chałupa bojkowska z 1866 r.”)

[zawodna próba lokalizacji wsi Wulka (wg dzieła I. Tłoczka) lub Wólka (w dziele Mariana Pokropka *Budownictwo ludowe w Polsce*, 1976, rys. zagrody s. 164) na obszarze Bojkowszczyzny czyli w Bieszczadach; wsi o tej nazwie na tym obszarze nie ma; na podstawie mat. inwentaryzacyjnych wsi sprzed wojny w Z-dzie Architektury Polskiej Wyd. Architektury Politechniki Warszawskiej ustalenie: Wólka w pow. sanockim - przysiółek wsi Bałucianka, 6 km od rynku miasta Rymanów, najstarsza chałupa z 1866 r., a więc na Łemkowszczyźnie; zagadnienie oddziaływań kulturowych w Karpatach:... „Kultura ludów zamieszkujących w Karpatach zachowała jeszcze w XX w. wiele wspólnych, archaicznych elementów... jednym z nich jest budownictwo... archaizm typowy dla chałup bojkowskich lat 30. [ub. wieku] był również typowy dla chałup łemkowskich, tyle że na pocz. XIX w.”; różny zasięg Dolinian (ludność 16 wsi pod Sanokiem między Beskidem Niskim a Pogórzem Dynowskim), wg Romana Reinfussa: w rejonie Sanoka, Leska, Bukowca, na zachód od Sanu; w innej swej pracy: Dolinianie przekroczyli San, obszar Pogórza Przemyskiego od Sanu pod Soliną po San koło Babic z niewielką enklawą k. Dynowa; w pracach innych autorów: „ekspansja” Dolinian na północ; na wschód do linii granicy Jureczkowa-Krościenko-Bandrów; publikacje radzieckie: od Bukowca i Sanoka po Sambor i Drohobycz, a na pd. Dolinianie wypierają Bojków aż za Otryt; obszar zasiedlenia w ciągu 50 lat z enklawy o pow. ok. 150 km kw. zwiększył się do ok. 2500 km kw.; mapa w MBL w Sanoku – obszar skurczył się do linii Dobra Szlachecka – Kuźmina – Ropienka; powiększył się zaś obszar przejściowy na pd. od Bukowca i Leska po Ustrzyki Dolne: „Gdzieś w końcu ci biedni Dolinianie musieli się podziąć.”]

Kryciński Stanisław, Z Woli Sękowej do La Scali, nr 98, s. 112-115

[Adam Didur - biografia, światowa kariera operowa, na podst. książki Stanisława Panka, *Kariery i legendy*, Warszawa 1988; fot. St. Kryciński, Dwór w Sękowej Woli; Adam Didur, zdj. ze zb. Biblioteki Narodowej w Warszawie]

Kryciński Stanisław, Dyskretny urok Landspharrkirche, nr 99, s. 36-43

(fot. S. Kryciński: Cerkiew pw. św. Jana Chryzostoma z 1798 r., Żernica Wyżna, cerkiew pw. św. Bazylego z 1800 r., Turzańsk, cerkiew pw. św. Michała Archanioła 1801-1803 r.; fot. M. Rajtak: Wisłok Dolny, cerkiew pw. św. Onufrego, 1850 r., Rudenka, cerkiew pw. Soboru Matki Bożej, 1843 r.)

[rozwój budownictwa cerkwi murowanych dla wyznawców prawosławia i grekokatolików w monarchii Habsburgów z funduszy państwowych w XVIII w., w Galicji za Józefa II; koncepcja taniego a zarazem okazałego kościoła wiejskiego (cerkwi) wg jednolitego schematu projektowego zw. Landspharrkirche; autorzy i charakterystyka typowego projektu, urzędowa organizacja wykonania planów m. in. w urzędach galicyjskiej administracji centralnej i terenowej, realizacja obiektów –na obszarze karpackim (podkarpackim) – Florynka, Izby i in.; typy cerkwi – różnica w sposobie ustawienia wieży: nadbudowana nad fasadą i wtopiona w dach; dostawiona do elewacji frontowej; cerkwie bezwieżowe, przegląd realizacji; modyfikacje projektu wg wzoru węgierskiego – z Humennego (Pielnia k. Sanoka, Łabowa, inne), przegląd osobliwości realizacyjnych – „ewenementów w drewnianej architekturze cerkiewnej”; art. na podstawie: Piotr Krasny, *Architektura unicka Galicji po I rozbiórce Rzeczypospolitej*, w zbiorze: *Sztuka pograniczy Rzeczypospolitej w okresie nowożytnym od XVI do XVIII wieku*; do tych informacji „dołączyłem również własne obserwacje i przemyślenia”]

Kryciński Stanisław, Mistrz Liści Dębowych, nr 99, s. 44-47

(fot. S. Kryciński: Płonna – nagrobek dłuta Mistrza Liści Dębowych z 1925 r., Wolica – nagrobek dłuta Mistrza Ząbków Trójkątnych z 1920 r., Wolica – nagrobki zwieńczone akroterionami z 1931 r., Wolica – nagrobek dłuta Mistrza Ząbków Trójkątnych z 1920 r.)

[niezwykłe nagrobki w sposobie obróbki kamienia – w zdobieniu wypukłe gałązki dębu, wypukłe reliefy, ukwiecona gałązka, trójkątne ząbki; zespoły krzyży nagrobnych z ludowym wizerunkiem Chrystusa; przegląd nietypowych realizacji cmentarnych Płonna, Puławy k. Rymanowa, Wola Sękowa, Wolica, inne; datowanie dzieł, w Wolicy – największy zespół ludowej kamieniarki we wsch. części Beskidu Niskiego; zagadnienie głównego warsztatu kamieniarskiego, zapewne w Wolicy; Katalog Zabytków Sztuki w Polsce, zeszyt Lesko, Sanok, Ustrzyki Dolne i okolice wyd. 1982 r. kamieniarkę w Wolicy i Woli Sękowej przypisuje kamieniarzom z Brusna Starego na pld. Roztoczu!!! – „jest to ewidentna bzdura, ale skoro takie rzeczy piszą poważni historycy sztuki to znaczy, że zagadnienie jest zupełnie niezbadane. Z własnych obserwacji wiem, że zasięg wyrobów ośrodka bruśniańskiego kończy się na linii Sanu między Przemyślem a Dynowem; krzyże bruśniańskie wykuwano z wapienia i wyglądają zupełnie inaczej. Są na tyle charakterystyczne, że dla kogoś kto miał z nimi często do czynienia odróżnienie nie sprawi problemu. Przez kilka lat brałem udział w remontach bruśniańskich cmentarzy. Widziałem kilka tysięcy bruśniańskich krzyży, a sfotografowałem ponad tysiąc. Daję głowę, że wszystkie opisywane tu wyroby kamieniarskie nie powstały w Bruśnie. Mamy tu do czynienia z lokalnym, krótko działającym i zupełnie nieznanym ośrodkiem kamieniarskim, który pozostawił po sobie piękne przykłady ludowej kamieniarki.”]

Kryciński Stanisław, „Nadsanie” pod Rymanowem, nr 99, s. 63-73

(fot. S. Kryciński: Królik Wołoski – cmentarz przed renowacją, Królik Wołoski – renowacja cmentarza (1996 r.), Królik Wołoski – cmentarz po renowacji)

[relacja dokumentacyjna z przebiegu działań ratowniczych na opuszczonych i zniszczonych cmentarzach w południowo-wschodniej Polsce w ramach akcji „Nadsanie”]

Kryciński Stanisław, Niemieckie strażnice graniczne, nr 00 [2000], s. 6-11

[niemieckie strażnice graniczne w Beskidzie Niskim w okresie Generalnego Gubernatorstwa wzdłuż granicy ze Słowacją i Węgrami; opis typowego obiektu, skład załogi, pozostałości w Beskidzie Niskim – ruiny w Olchowcu, w Smerecznem (fot. S. Kryciński); rys. S. Kryciński – Strażnica Grenzschtzu z lat 1940-1944; fot.: Budowniczości strażnicy w Smerecznem;

Strażnica w Smerecznem zaraz po zbudowaniu. Na pierwszym planie ludzie z okolicznych wsi ją budujący, 2 fot. ze zbiorów J. Buriaka]

Kubik Andrzej, Ostatni taki Cygan, nr 00 [2000], s. 52-58

[Cyganie w Olchowcu; Michał Siwak, inf. biograficzne; cygański pogrzeb w obrządku greckokatolickim, opis uroczystości; fot.: Kuźnia Michała Siwaka; Panichida przed domem, Kondukt rusza ku cerkwi, Po mszy – ostatnia droga, Pieczętowanie grobu, fot. A. Kubik]

Kulewski Adam – zob. **Łękawski Tomasz Wojciech, Kulewski Adam**

Kulewski Adam, Szalowa, nr 75, s. 30-31 [opis; rys. herby Gryf, Trąby]

Kuśniewicz Andrzej, *Malinowa Popadia*, nr 80, s. 47 [wiersz, motyw Czarnohory]

Kwilecki A[ndrzej], zob. Olszański Tadeusz A., nr 88

Laskowski Jarosław, Liturgia obrządku greckokatolickiego, nr 84, s. 71-79

[charakterystyczne cechy liturgii bizantyńskiej; w obrządku greckokatolickim – liturgia w układzie wg św. Jana Chryzostoma oraz wg św. Bazylego; rok liturgiczny, główne święta; wnętrza cerkwi; „chciałem podać informacje pomocne w zrozumieniu odrębności między obrządkami. Bywa, że dla wielu nieprzygotowanych ludzi barierą nie do przebycia są różnice liturgiczne, że świątyni i ikonostasu nie traktuje się jak kościoła. Chciałem pokazać wspólne korzenie, wspólną tradycję Kościoła. Różnice w obrządku, w formie sprawowania Eucharystii nie mogą dzielić katolików między sobą...”; Literatura - wybór]

Leszczyński Jarosław Tadeusz, Sanktuarium na górze Jawor, nr 99, s. 48-53

(fot. J. T. Leszczyński: kaplica na Górze Jawor, krzyż obok kaplicy; Literatura)

[Wysowa – cerkiewka pw. Opieki NMP na polanie pod wierzchołkiem Góry Jawor – narodowe sanktuarium Łemków, źródło cudownej wody, zespół drewnianych pątnicznych krzyży; dwie wersje powstania sanktuarium, zniszczenie cerkwi 1947 r., odbudowa, odnowienie kultu, uroczystości religijne od wigilii święta Apostołów Piotra i Pawła]

Lipszyc Jan Bazyl, Kamieniarstwo w Beskidzie Niskim, nr 75, s. 48-51 [ośrodki kamieniarstwa, kapliczki i krzyże kamienne]

Lipszyc Jan Bazyl, Widziane z marszu, nr 79, s. 18-21 [niszczące cerkwie i kapliczki na trasie Wołowiec-Nieznajowa, refleksje]

Luboński Paweł, Operacja Dukielsko-Preszowska, nr 83, s. 70-97

(Dywizje, korpusy...; Strategia; Słowacja; Co zaszło we Wschodniej Słowacji?; Decyzje i plany; Buzułuk-Dukla; Natarcie; Przełęcz oraz za przełęczą; Wyniki; Dzisiaj; mapki-szkice: 1. Sytuacja strategiczna w Europie Środkowo-Wschodniej w końcu sierpnia 1944 r., 2. Zmiany sytuacji strategicznej we Wschodniej Słowacji, 3. Przebieg I fazy Operacji Dukielsko-Preszowskiej (działania wojenne do dn. 25.IX, 1944 r.), 4. Przebieg II fazy Operacji Dukielsko-Preszowskiej (działania wojenne od dn. 25.IX.1944 r.; Bibliografia)

[analiza sytuacji, organizacja zgrupowań wojskowych, założenia operacji i przebieg walk o Przełęcz Dukielską w obszarze od Jedlicza, Krosna i Sanoka na północy po rzekę Ondawę na południu i od linii Żmigród-Krempna-Grab na zachodzie po Bieszczady na wschodzie w 1944 r.; sens i historia krwawych zmagañ; kontekst sytuacji polityczno-wojskowej na Słowacji i koncepcja i przebieg powstania zbrojnego na Słowacji; powstanie 1 Korpusu Czecho-słowackiego i jego udział w walkach o przełęcz; ślady walk w terenie]

Luboński Paweł, nr 90, s. 104-105

[komentarz do wspomnień Ks. Bronisława Świejkowskiego (zob.)]

Luboński Paweł, Słowo wstępne, nr 93, s. 5-6

[wstęp do nr 23 (w ciągu wydawniczym „Magur”, prezentacja numeru: anons m. in. artykułów: Szanter Zofia (oryginalna teoria genezy ruskiego osadnictwa w Beskidzie Niskim; Struminski Bohdan [zob.] – rewizja swoich wcześniejszych poglądów; Krukar Wojciech – prezentacja unikalnej mapy topomastycznej okolic Olchowca; wywiad z Fedorem Goczem [zob.]; namysł nad kontynuacją edycji w związku z powstaniem nowego półrocznika „Płaj” pod egidą Towarzystwa Karpackiego]

Łączyński Andrzej, Wycieczka na Brusov (1002 m. n.p.m.), nr 92, s. 76-81

[sąsiad granicznego szczytu Lackowej, w słowackiej części Karpat; trasa dojazdowa z Muszyny – Leluchowa, opis miejscowości na trasie; 2 mapki rejon Brusova,, zaznaczone szlaki turystyczne; pierwodruk w: materiały szkoleniowe krakowskiego środowiska przewodnickiego „Karpaty” 1976-1977, nr 3 i 4; nota od redakcji: omówiono zmiany w zagospodarowaniu turystycznym regionu]

Łemkin I., zob. Olszański Tadeusz A. nr 88

Łękawski Tomasz Wojciech, Nazewnictwo Beskidu Niskiego czyli toponomastyka Łemkowszczyzny, nr 72 [br. str.]

Łękawski Tomasz Wojciech, Wincenty Pol, nr 73, s. 20 -30 [szkic biograficzny na podst. pracy Janiny Rosnowskiej „Dzieje poety”; zob. też:]

Łękawski Tomasz Wojciech, Kulewski Adam, IX Rajdów w Beskidzie Niskim, nr 74, s. 5-12

[początki ogólnopolskich studenckich rajdów turystycznych w Beskidzie od 1965 r.; przegląd pierwszych 8-miu rajdów, organizatorzy/kierownicy, w tekście rysunki pamiątkowych znaczków rajdowych]

Łękawski Tomasz Wojciech, Bartne, nr 74, s. 17-18 [opis wsi, główne zabytki]

Łękawski Tomasz Wojciech (oprac.). Folsz, nr 74, s. 22-23 [opis miejscowości, zajęcia ludności, kamieniarstwo, miejsce śmierci w sanatorium Nikifora]

Łękawski Tomasz Wojciech (oprac.), Jaślika – miasto biskupów przemyskich, nr 74, s. 24-27 (historia i opis miejscowości]

Łękawski Tomasz Wojciech (oprac.), Konieczna; Uście Gorlickie, nr 74, s. 28-30 [opis]

Łękawski Tomasz Wojciech, Biskup warmiński rodem z Biecza, nr 74, s. 36 -39 [Marcin Kromer, inf. biograf.; Literatura]

Łękawski Tomasz Wojciech, Kulewski Adam (oprac.), Operacja gorlicka i cmentarze wojenne, nr 74, s. 40-44 [I w. św., przebieg działań; architekci cmentarzy wojennych; Literatura]

Łękawski Tomasz Wojciech (oprac.), Wydawnictwa Studenckiego Koła Przewodników Beskidzkich w Warszawie poświęcone problemom Beskidu Niskiego, nr 74, s. 50-51

[noty wydawnicze: I. *Beskid Niski*: wyd. I 1963 r., pow. z ręcznie wklejonymi fotografiami, pr. zb. pod red. Lesława Karsta; II. wyd. II 1966 r., pow., rodzaj słownika krajoznawczego, w treści zbliżony do wyd. I i III; III. wyd. III, 1966 r. drukow., s. 32 pod red. Andrzeja Matjasa, spis treści: Dziewięć lat Studenckiego Koła Przewodników Beskidzkich, Geografia [6 rys. i panoram], Rys historyczny, Kilka słów o Łemkach, Ciekawsze miejscowości (36), Pogórze Ciężkowickie, Inne miejscowości Pogórza Ciężkowickiego [7], trzy zdjęcia, plan Biecza, mapa Beskidu Niskiego]; IV. Fragmenty najnowszej historii Łemków – A. Kwilecki, 1970, str. 48, przedruk z Rocznika Sądeckiego, wydawnictwo szkoleniowe; V. *Beskid Niski*, wyd. IV, 1971, s. 19, druk pow. pod red. Teresy Woźniak; informator – krótkie monografie krajoznawcze wsi: Sękowa, Siar, Szymbark, Wapienne, Hyrowa w oprac. Teresy Woźniak i Przemysława Pilicha, oraz wiersze Jerzego Harasymowicza, Józefa Jankowskiego, Jana Zych i Zdzisława Tenety poświęcone Beskidowi Niskiemu; VI. I wojna światowa na terenie Polski, przebieg działań w Galicji. Obrona Przemyśla – Andrzej Huczko, Bitwa pod Gorlicami w 1915 r.. Marian Zgórnjak (przedruk) 1971 r., str. 28 (powielone) wydawnictwo szkoleniowe; VII. Magury 72 str. 25 /powielone z rysunkami [teksty zob.: Pilich Przemysław, Huczko Andrzej, Porada Krzysztof, Łękawski Tomasz Wojciech]; VIII. Magury 73 [teksty zob.: Janowski Józef, Pilich Przemysław, Łękawski Tomasz Wojciech, Segit Krzysztof]; IX. Operacja Dukielsko-Przeszowska, Słowackie powstanie narodowe, Krótkie biografie 7 rodów beskidzkich (Balowie, Kmitowie, Krasicczy, Gładyszowie, Karwacjanowie, Jordanowie - w: „Połoniny 72” zeszyt wydany z okazji XIII Rajdu Bieszczadzkiego 1972, str. 157, pod red. Krzysztofa Druzgalskiego; IX. Między Osławą a Osławicą 1973, str. 48, autorzy tekstu Magdalena Dietrich i Jan Jabłkowski, folder poświęcony okolicom Komańczy ze zdjęciami, mapą, w oprac. graf. Danuty Bagińskiej]

Łękawski Tomasz Wojciech, Lubatowa, nr 75, s. 25-26 [opis wsi w dolinie potoku Lubatówka; rys. widok z Lubatowej na Cergową]

Łękawski Tomasz Wojciech, Ropa, nr 75, s. 27-29 [opis wsi]

Łękawski Tomasz Wojciech, Zydranowa, nr 75, s. 33-36 [opis wsi w rejonie Przełęczy Dukielskiej]

- Łękawski Tomasz Wojciech**, Konfederacja barska w Beskidzie Niskim, nr 75, s. 52-56
[działania, obozy konfederackie – szaniec nad Izbami na stoku Lackowej; Literatura]
- Łękawski Tomasz Wojciech** (oprac.), Barwinek, nr 76, s. 22-25 [opis, dane historyczne]
- Łękawski Tomasz Wojciech, Pilich Przemysław**, Hyrowa, nr 76, s. 27-28 [opis]
- Łękawski Tomasz Wojciech** (oprac.), Łosie; Mszana; Nowa Wieś; Olchowiec; Ropianka; Trzciana; Tylawa; Zawadka Rymanowska, nr 76, s. 31-43
- Łękawski Tomasz Wojciech** (zebrał), Magury 72-75, nr 76, s. 56-59 [spisy treści 4 poprzednich informatorów]
- Łękawski Tomasz Wojciech**, O walkach Lisowczyków w Karpatach w 1619 roku, nr 80, s. 34-42
[ród Lisowskich h. Jeź; oddziały żołnierskie Lisowskiego, kampanie wojenne, konflikt węgiersko-habsburski, Lisowczycy w działaniach w okolicach Dukli i Krosna; Literatura]
- Łuczak Miła**, xxx, nr 87, s. 48 [wiersz „łemkowski” bez tyt.; nota wstępna zob. Olszański Tadeusz A., nr 87]
- Magocsi Paul R.**, zob. Olszański Tadeusz A, nr 88, s. 44 i n.
- Magocsi Paul Robert**, Rusini Karpaccy – lud nowy czy odrodzony? nr 91, s. 52-73
[nota red.: „Autor jest kanadyjskim historykiem i bibliografem pochodzenia karpatoruskiego, czołowym ideologiem orientacji karpatoruskiej lat osiemdziesiątych. Niniejszy tekst był wygłoszony podczas otwarcia Pierwszego Światowego Kongresu Rusinów w Medzilaborcach (23-24 marca 1991 r.), a więc przed proklamowaniem niepodległej Ukrainy. Stąd pewne jego fragmenty uległy dezaktualizacji.”; problem: czy Rusini stanowią odrębny naród, czy grupę etniczną – gałąź jakiegoś narodu; przegląd społeczności rusińskich w czterech krajach ich zamieszkania Zakarpacie, Czechosłowacja [ob. Słowacja], Polska (polska łemkowszczyzna), Wojwodina (d. Jugosławia); zagadnienia polityczne, kulturowe, chrześcijaństwo w życiu Rusinów - Kościół prawosławny i grekokatolicki; społeczność rusińska w Ameryce; przekład z ang. oryginału przeznaczonego do publikacji w amerykańskim czasopiśmie „Cross Currents”; przegląd głównych tez orientacji karpatoruskiej, głoszącej że łemkowie z obu stron Karpat, ruscy mieszkańcy Zakarpacia, a także Rusini bałkańscy tworzą jednolity, samoistny naród karpatoruski; tekst w numerze poświęconym zagadnieniom tożsamości narodowej łemków, zob. Olszański Tadeusz Andrzej „Słowo wstępne” nr 91, i Duć-Fajfer Helena, Muszynka Mykoła, Wielocha Andrzej, Struminski Bohdan nr 91]
- Malec Piotr**, O technice malarstwa ikonowego słów kilka, nr 92, s. 60-66
[technika malowania ikon – przygotowanie podobrazia (gatunki drewna w różnych szkołach malowania), zabezpieczenie deski przed szkodnikami, obramienie, spoiwo, kontur, dekorowanie płaszczyzn, złocenie, werniksowanie, metalowe osłony na ikonę; materiały; narzędzia; słowniczek pojęć; rys.: niektóre typy ikonograficzne: św. Mikołaj, Deesis, Hodegetria, Chrystus Pantokrator]
- Malec Piotr**, Ikonografia św. Mikołaja w malarstwie ikon ukraińskich XV-XIX wieku, nr 93, s. 82-102
(Ikonografia; Elementy stroju biskupiego; Bibliografia; rys. 1-8 (fotografie ikon z wyobrażeniem św. Mikołaja, ze zb. muzealnych w Sanoku, Lwowie, Krakowie, Przemyślu); rys.: Szczegóły stroju biskupiego)
[charakterystyka 5 typów przedstawień św. Mikołaja w malarstwie ukraińskim XV-XVI w.; charakterystyka (opis) ikony XV w. w Muz. Histor. Sanok; kult św. Mikołaja; cykl hagiograficzny (cykl życia świętego) – przedstawienia ikonograficzne; wyszczególnienie i opis elementów stroju biskupiego]
- Malec Piotr**, Nowa mapa Beskidu Niskiego – Recenzja, nr 96, s. 107-122
(Topografia i toponomastyka: nazwy fikcyjne, nazwy niepełne i przekręcone, nazwy niewłaściwie przypisane, nazwy pominięte; Treść turystyczna; Cmentarze wojenne; Część słowacka; Bibliografia – książki i artykuły; mapy)
[szczegółowa ocena mapy: Mapa topograficzna Polski 1:100.00, arkusz M-34 91/ Gorlice, na którym odwzorowano większość polskiej części Beskidu Niskiego oraz arkusz M-34 103/104 Preszow, na którym ukazano większość słowackiego Beskidu Niskiego; wyd. 1995 Wojskowe Z-dy Kartograficzne; względnie dobra treść turystyczna, zaś braki i błędy w nazewnictwie]

Malik Barbara, Kościół w Haczowie, nr 81, s. 87 [opis; plan obiektu; bibliografia]

Malinowski Zygmunt, Nieznane cerkwie łemkowskie w Polsce, nr 93, s. 103-106

[„obraz wielu nieistniejących już drewnianych cerkwi łemkowskich nie został utrwalony. Nie wiemy jak wyglądały. Chcę tu przedstawić kilka fotografii autorstwa prof. Stanisława Leszczyckiego, wykonanych w okresie międzywojennym, a „odkrytych” ponad dziesięć lat temu przez p. Antoniego Kroha i dotąd nie publikowanych (poza wystawą Nowym Sączu).”; foto cerkwie: 1. w Ożennej z 1867 r., rozebrana po 1955 r., 2. w Lipnej, rozebrana 1955 r., 3. w Żydowskim – na tle krajobrazu Beskidu Niskiego, 4. w Żydowskim – szczegół architektoniczny – bramka w ogrodzeniu cerkiewnym, 5. w Czertyżnem; wystawa w N. Sączu – pierwsza po akcji „Wisła” wystawa poświęcona Łemkom]

Matjas Irena (oprac.), Historia przemysłu naftowego, nr 76, s. 44-55

Michalik Mirek [Sławomir], Jesienna wycieczka, nr 87, s. 26-29

[reminiscencje z wędrówki szlakiem cmentarzy wojennych w rejonie Staszkówka, Pustki, Brzanki; zniszczenia obiektów – dla wszystkich pochowanych żołnierzy i dzieł architektury cmentarnej „nadchodzi czas powtórnej śmierci”, a nieliczne próby zadbania o niszczące dzieła „przypominają raczej „zamawianie” choroby niż porządną terapię”]

Michalik Sławomir, Zimowisko w Zawadce Rymanowskiej, nr 98, s. 115-116

[notatka: obóz zimowy 1-12 lutego 1998 r. dla dzieci powodzian z rejonu Kamieńca Żąbkowickiego (powódź w 1997 r.) zorganizowany i prowadzony przez SKPB; fot. M. Szreter, zdjęcie pożegnalne z Zawadki Rymanowskiej]

Michalik Sławomir, Nie – przewodnik, nr 98, s. 117-118

[krytycznie o książce: Piotr Sowiński i Robert Słomczyński, *Między Popradem a Ropą. Przewodnik ekologiczno-krajoznawczy*, ACGM LODART SA, Łódź 1998, s. 143]

Michalik Sławomir, Od redakcji, nr 99, s. 5 [nota – zawartość numeru]

Michalik Sławomir, Załuga Aneta, Na północ od Pasma Bukowicy, nr 99, s. 74-87

(Bukowsko; Kamienne; Nagórzany; Tokarnia; Wola Sękowa; fot. S. Michalik: najstarszy nagrobek z 1839 r. na cmentarzu w Bukowsku, fragment ściany ikonostasu w cerkwi w Nagórzanach, krzyż pańszczyźniany w Woli Sękowej; A. Załuga: macewa na kirkucie w Bukowsku, cmentarz w Kamiennem, kapliczka w Kamiennem, kapliczka w Tokarni, kapliczka ufundowana przez emigrantów w Woli Sękowej)

[nota: „Poniżej prezentujemy materiał zebrany przez nas podczas akcji „Opis” w 1998 r....”; autorzy odwiedzili miejscowości położone na północ od pasma Bukowicy, w okolicy Bukowska; opis miejscowości, m. in. na podstawie relacji mieszkańców, historia, zabytki, cmentarze, wydarzenia wojenne i akcja wysiedleń, zniszczenia obiektów]

Michalik Sławomir, Załuga Aneta, Rymanów i okolice – Notatki z akcji „Opis”, nr 00, s. 80-94

(Głębokie; Sieniawa; Reformacja w okolicach Rymanowa; Żydzi z Rymanowa; Żydzi z Głębokiego i Sieniawy; Literatura; fot.: A. Załuga – kapliczka św. Piotra w Głębokiem, kapliczka w Sieniawie, scena *Chrztu w Jordanie* z kapliczki w Sieniawie, wnętrze rymanowskiej synagogi – fragmenty polichromii, wnętrze rymanowskiej synagogi – fragmenty bimy i Aron Hadokesz; S. Michalik – wiatrak w Głębokiem, pozostałość po kopalni ropy naftowej w Głębokiem, cerkiew w Sieniawie, podczas akcji „Opis”, grupa uczestników, widok na kościół św. Wawrzyńca w Rymanowie, kapliczka św. Jana Nepomucena z 1790 w Rymanowie, synagoga w Rymanowie, macewa na rymanowskim kirkucie)

[relacja i materiały z akcji „Opis” w 1999 r. w Głębokiem k. Rymanowa]

Mikulašek František, Pod Gorlicami, nr 92, s. 98-74

[przekł. Antoni Kroh z oryginału czeskiego „Gorlice”, w pr. zb. *Domov za valky*, t. II, Praha 1928, s. 365-371, wspomnienia z ofensywy pod Gorlicami w I w. św.]

Michalik Sławomir, Od redakcji, Magury '00 [2000], s. 5 [prezentacja zawartości numeru]

Mierzejewski Marcin, Kapliczka nad Szczawą, nr 97, s. 110-114

(fot. M. Mierzejewski, kapliczka nad Szczawą)

[historia kapliczki w dolinie Szczawy nad Mrukową, opodal cudownego źródła, na podstawie: Franciszek Kotula, *Po Rzeszowskim Podgórzu błędząc*, Kraków 1974]

Moklak Jarosław, Mychajło Kaczkowski i czytelnie jego imienia na Łemkowszczyźnie, nr 87, s. 53-64 (M. Kaczkowski a Towarzystwo jego imienia; Czytelnie im. M. Kaczkowskiego na Łemkowszczyźnie)

[zagadnienie: związki moskalofilstwa wschodniogalicyskiego z Łemkowszczyzną: Michał (Mychajło) Kaczkowski 1802-1872, radca sądu krajowego w Samborze z ugrupowania „twardych Rusinów” poszukujących tożsamości narodowej w opozycji do polonizacji i latynizacji; rys biograficzny; początkowo wsparcie ruskiej orientacji narodowej oraz ewolucja ku moskalofilstwu na Łemkowszczyźnie; różne orientacje polityczne w środowisku ruskim (w Galicji Wschodniej), pojęcie „twardych Rusinów” i ich skład społeczny; ugrupowanie moskalofilskie i jego instytucje; legat testamentowy Kaczkowskiego we Lwowie na wsparcie czasopism rusko-narodowych; przejęcie legatu przez ugrupowanie moskalofilskie, wykorzystanie oświatowej idei Kaczkowskiego do założenia Towarzystwa jego imienia jako forum upowszechniania ideologii moskalofilskiej wśród Rusinów Galicyjskich; propaganda prorosyjska rozwijana przez Towarzystwo i jego agendy – Czytelnie im. M. Kaczkowskiego w Galicji Wschodniej i na zachód od Sanu i Oślawy, Łemkowszczyzna terenem rywalizacji moskalofilsko-ukraińskiej; propaganda prawosławia kontra wyznanie greckokatolickie jako „prorosyjski przekaz polityczny”; ogólnogalicyskie prorosyjskie organy prasowe w Nowym Sączu i Gorlicach; rozwój sieci czytelni moskalofilskich na Łemkowszczyźnie przełom XIX/XX w.; ograniczenie rozwoju czytelni przez sympatie do idei narodowej proukraińskiej wśród Łemków w latach 30. XX w.; rywalizacja ukraińskich czytelni „Proswity”; II w. św. – kres moskalofilstwa na Łemkowszczyźnie i czytelni im. Kaczkowskiego]

Moklak Jarosław, Kształtowanie się struktury Kościoła prawosławnego na Łemkowszczyźnie w Drugiej Rzeczypospolitej, nr 97, s. 12-36

(Tablica 1: Parafie prawosławne Na Łemkowszczyźnie w latach 30-tych; Tablica 2: Stosunki wyznaniowe na Łemkowszczyźnie w latach 30-tych: Powiat (gorlicki, jasielski, krośnieński, nowosądecki, sanocki), Ilość gmin, Ogólna liczba ludności, Łemkowie; **Aneks:** Wykaz księży prawosławnych pełniących okresowo funkcje duszpasterskie na Łemkowszczyźnie w latach 1926-1939)

[nota red.: „Artykuł pochodzi z wydanej w 1993 r. publikacji *Przez dwa stulecia XIX i XX w. – studia historyczne ofiarowane prof. Wacławowi Felczakowi*. Tematykę tę poszerza nowa książka Autora *Łemkowszczyzna w Drugiej Rzeczypospolitej*, Towarzystwo Wydawnicze „Historia Iagiellonica”, UJ, Kraków 1997”]

Mokry Włodzimierz, Od cerkwi do kościoła, nr 86, s. 92-103

[przyznanie cerkwi greckokatolickiej 1948 r. w Klimkówce parafii rzymskokatolickiej w Łosiu, sporna administracyjnie kwestia przeniesienia zabytkowego obiektu w związku z budową zapory wodnej; obojętność władz, nieprzychylna postawa władz konserwatorskich co do przeniesienia obiektu; zburzenie cerkwi; zamiast cerkwi budowa nowego kościoła rzymskokatolickiego w Pniakach z pozorami odtworzenia cerkwi; inne przykłady niszczenia cerkwi i ich wyposażenia; oczekiwania Łemków z Łosia co do możliwości odprawiania ich własnej liturgii w duchu ekumenizmu; zagadnienie współbycia Polaków i Łemków ponad wyznaniowe stereotypy; rys.: nieistniejąca cerkiew w Klimkówce, nowy kościół na Pniakach; o problemie zburzonej cerkwi w Klimkówce i budowie w jej miejsce kościoła w Klimkówce-Pniakach zob. też: Wielocha Andrzej, nr 88, s. 78-81: stanowisko Kurii diecezji tarnowskiej]

Molnar Ferenc, Wspomnienia korespondenta wojennego, nr 90, s. 119-137

(Limanowa, grudzień 1914; Kwatery Główna, maj 1915; Przemyśl, Tymbark, Limanowa, Nowy Sącz, Biecz, Krosno – czerwiec 1915)

[Molnar Ferenc 1878-1952, pisarz węgierski, autor swego czasu bardzo popularnej książki dla młodzieży „Chłopcy z placu broni”; także korespondent wojenny 1914-1915 na froncie wschodnim, tzn. w Galicji; korespondencje drukowała ówczesna prasa węgierska; tu fragmenty korespondencji z pełnego wydania w 2 tomach pt. Wspomnienia korespondenta wojennego 1914-1915, na j. pol. nie tłumaczone; - nota wstępna: Akos Engelmayer, wielki

przyjaciół Polski, ambasador Węgier w Polsce, zob. Internet; w nocy – charakterystyka relacji wojennych]

Montusiewicz Ryszard, Cmentarze wojenne Beskidu Niskiego i Pogórza, nr 81, s. 22-58

(operacja gorlicka 1915 r. – cmentarze wojenne: organizacja budowy, projektanci; Gorlice; Pustki; Magura Małastowska; Lokalizacja; Architektura cmentarza; Koncepcje stylistyczne; Inskrypcje; Refleksje na koniec; rysunki: cmentarz na Rotundzie – stan pierwotny i obecny, mapka cmentarzy w Ropicy Górnej (d. Ruskiej), w Grabiu; krzyże na cmentarzach: w Długiem, Wierchnem, na Beskidku, w Sękowej; Wykaz cmentarzy wojennych z I w. św. w Beskidzie Niskim i na Pogórzu – numer, miejscowość, mogiły zbiorowe i pojedyncze, l. poległych, narodowość, projektant – lokalizacja; plany cmentarzy: Łosie, Rotunda, Smerekowiec, Przełęcz Małastowska, Beskidek, Gładyszów, Sękowa, Wierchne, Krempana, Radocyna, Bodaki, Bartne, Czarne, Małastów; Literatura; plany cmentarzy w oparciu o pomiary w terenie wykonał Andrzej Kozłowski i Jerzy Montusiewicz, rysunki cmentarzy i krzyży na podstawie materiałów Lilki Montusiewicz wyk. Ania Zatorska)

[nota do artykułu s. 39: ... „Chciałbym, aby ten artykuł i dołączone do niego materiały umożliwiły turystom poznanie ukrytych i zapomnianych dziś cmentarzy.”; P.S. Artykuł niniejszy będący próbą opisowego i monograficznego opracowania cmentarzy wojennych z I w. św. jest owocem prowadzonej przez Studenckie Koło Przewodników Beskidzkich w Lublinie Akcji „Opis”. Akcja realizowana w latach 1976, 1977 roku i uzupełniana w 1978 roku polegała na zebraniu w terenie danych o cmentarzach, zgromadzeniu możliwie pełnej dokumentacji (film, zdjęcia, rysunki, opisy) i przygotowaniu materiałów do krajoznawczej inwentaryzacji cmentarzy. Efekty akcji zostały częściowo przekazane Muzeum Regionalnemu w Gorlicach, były przedstawiane na Krajowej Naradzie Aktywu Turystycznego 79, w „Magurach” 78 i w moim artykule w „Gościńcu”. Obecna praca jest najobszerniejszą prezentacją wyników akcji „Opis”]

Mościcki Bogdan, Kamianna, nr 76, s. 29-30

[opis wsi; osoba Jana Stefaniaka – rzeźbiarza ludowego, i jego dzieła w wyposażeniu miejscowego kościoła – ołtarze i stacje drogi krzyżowej; oprac. na podstawie relacji ks. Henryka Ostacha]

Mościcki Bogdan, *Biecz*, nr 81, s. 2 [wiersz]

Mościcki Bogdan, 25 lat w Beskidzie Niskim, nr 83, s. 3-5 [przegląd – 25 lat działalności Studenckiego Koła Przewodników Beskidzkich; rajdy turystyczno-krajoznawcze powiązane z akcją dokumentacyjną „Łemkowyna”]

Mościcki Bogdan, Jaskinie i cisy na Cergowej, nr 84, s. 30-35

[lokalizacja jaskiń i zespołu występowania cisów; legenda zbójnicka związana z jaskiniami, zapisana przez Kolberga; opis szlaków dojścia; mapka: Cergowa]

Mościcki Bogdan, Errata do mapy Beskidu Niskiego, nr 84, s. 80-98

(Podkład topograficzny; Znaki konwencjonalne; Część szczegółowa)

[szczegółowy wykaz błędów oznaczeń topograficznych, przebiegu szlaków i dróg, nazewnictwa, opuszczeń obiektów i niewłaściwej ich lokalizacji, itd. na „najgorszej mapie turystycznej polskich gór” – mapa PPWK „Beskid Niski i Pogórze” z 1983 r.]

Mościcki Bogdan, Barwinek-Smreczne, nr 86, s. 38-41

[opis trasy, rezerwat „Modrzyna”, grób Żydów z Dukli i Rymanowa u podnóża Błudnej - zbiorowa egzekucja 13 sierpnia 1942 r., relacja Iwana Bylica z Tylawy „Nasze Słowo” z 26 II 1967 r.; mapka: okolice Barwinka]

Mościcki Bogdan, Pułaski w Izbach, nr 86, s. 104-111

[konfederaci barscy w Beskidzie Niskim, ufortyfikowany obóz wojskowy Kazimierza Pułaskiego w Izbach („szaniec Pułaskiego”), obraz Matki Boskiej w miejscowej cerkwi i jego związek z Pułaskim w świetle piśmienniczej tradycji (Józef Łepkowski, Adam Wójcik i Krystyna Pieracka); przejście mieszkańców Izb na prawosławie 1928 r.; zmienne losy maryjnego obrazu i świątyni w kontekście powojennych kościelnych zmian własnościowych; inicjatywa SKPB w Warszawie fundacji pamiątkowej tablicy K. Pułaskiego w Izbach; tekst pamiątkowej tablicy:

... „Studenckie Koło Przewodników Beskidzkich zapragnęło przypomnieć o związkach konfederatów barskich z Beskidem Niskim. Jesienią 1984 r. walne zebranie SKPB na wniosek Andrzeja Wielochy postanowiło ufundować pamiątkową tablicę i umieścić ją w bocznej kaplicy cerkwi w Izbach, nawiązując w ten sposób do dawnego umiejscowienia malowidła z modlącym się Pułaskim. Granitowa tablica wykonana przez studentów ASP zawiera krzyż konfederacki i napis: *Kazimierz Pułaski, marszałek konfederacji barskiej, bohater walk o niepodległość Polski i Stanów Zjednoczonych obozując w latach 1769-70 modlił się przed cudownym obrazem Matki Bożej Izbiańskiej*
Konfederatom barskim poległym za wolność Ojczyzny w walkach w Karpatach ku wiecznej pamięci potomnych Studenckie Koło Przewodników Beskidzkich w Warszawie AD MCMLXXXV”; uroczystość 3 maja 1985 r. odsłonięcia i poświęcenia tablicy podczas XXI Ogólnopolskiego Rajdu Studenckiego „Beskid Niski”; zniszczenie 1985 r. spychaczem umocnień obozu w Izbach, opis umocnień sprzed dewastacji;; Literatura, rys.: schemat szanica, mapka: Izby i lokalizacja szanica; w powiązaniu z artykułem – dwa wiersze z motywem szanica w Izbach napisane przed i po jego zniszczeniu – zob. Olszański Tadeusz Andrzej]

Mościcki Bogdan, Jęczynnik na Jeleniej Górze, nr 88, s. 10-11

[opis stanowiska chronionego gatunku paproci – jęczynnika zwyczajnego, rezerwat przyrody pod szczytem Jeleniej Góry k. Szymbarku]

Mościcki Bogdan, Bielanka, nr 92, s. 8-13

[opis wsi; przemysł drzewny – wytwarzanie dziegciu; inf. o 2 działaczach kultury łemkowskiej we wsi –Paweł Stefanowski i Jarosław Trochanowski; 2 mapki: Bielanka i okolice; schematy rozplanowania budynków mieszkalnych z Bielanki i okolicznych wiosek (Kunkowa, Klimkówka, Łosie, z XVII w.; rys. piec dziegciowy; o dziegciu – zob. też Zatorska Anna; i wiersz *Dziegieć*, Stefanowski Paweł]

Murjanka Petro, *Mój wiersz; Zakwitniesz stokłoseczko*, nr 87, s. 47 i 52

[dwa wiersze łemkowskiego poety; nota wstępna zob. Olszański Tadeusz A., nr 87; do wiersza *Zakwitniesz stokłoseczko* – dopisek poety: 2 października Roku Pańskiego 1980 urodził się Igor, syn mój /z latopisu domowego/]

Murianka Petro, łem adzimka, ale swoja!, nr 90, s. 99-103 (tł. Anna Kamińska)

[*adzimka* – łemk. – podpłomyk; art. wstępny autora w powstałym łemkowskim piśmie *Besida*, organie Zarządu Głównego powstałego 1989 r. w Legnicy Stowarzyszenia Łemków; do tekstu – nota wstępna (komentarz) Andrzeja Wielochy z dobrymi życzeniami]

Muszynka Mykoła, Polityczny rusinizm w praktyce, nr 91, s. 74-86 (z ukr. przeł. Tatiana Ćwiok)

[nota red.: „Autor jest ukraińskim etnografem, historykiem i działaczem społecznym z Łemkowszczyzny słowackiej (Presowszczyzny). Artykuł niniejszy ukazał się w Preszowie w 1991 r. jako osobna broszura, nakładem Związku Rusinów-Ukraińców CSFR.” [tj. przed rozpadem Czechosłowacji]; tekst autora zasygnalizował Olszański Tadeusz Andrzej w „Słowo wstępne”, nr 91: ... „tekst Mykoły Muszynki jest polemiką z innym wystąpieniem Magocsiego – na bratysławskiej konferencji poświęconej mniejszościom narodowym [w Europie Środkowej]; niestety nie dysponujemy tekstem tego wystąpienia. Esej Muszynki ukazał się po ukraińsku w Preszowie i jest najlepszym dostępnym nam przedstawieniem ukraińskiego stanowiska w tym sporze. Trzeba jednak mieć na uwadze, że inaczej niż teksty uprzednie, nie jest on systematycznym przedstawieniem poglądów ukraińskiej orientacji narodowej, lecz polemiką. Z konieczności pomija więc jedne zagadnienia, a eksponuje inne, stosownie do tego, którym polemista się przeciwstawia.” W artykule Muszynki – szczegółowe przedstawienie obrad bratysławskiej konferencji (13-16 listopada 1991 r.) – zagadnienie problemowe, uczestnicy, główne tezy wystąpień w sekcji roboczej poświęconej Rusinom-Ukraińcom; wystąpienie Paula Magocsiego – tezy i polemika; artykuł w numerze poświęconym kwestii tożsamości narodowej Łemków, inne teksty w tym numerze dot. zagadnienia: zob. Duć-Fajfer Helena nr 91, Magocsi Paul Robert, Wielocha Andrzej nr 91, Olszański Tadeusz Andrzej nr 91]

Nowakowski Maciej, Zapomniany kaznodzieja konfederacji barskiej, nr 00 [2000], s. 59-61

[ks. Tomasz Garlicki (ur. 1730, zm. ?), agitator konfederacji w rejonach Beskidu Niskiego, na ziemi przemyskiej i sanockiej, w Dukli u Jerzego Mniszcha, wśród szlachty i ludności góralskiej; informacje biograficzne; Literatura)

Nyczanka Monika, Na bezdrożach historii, nr 86, s. 116-121

(„Walasyn z Szlachtov”; W nawojowskim kluczu; Zboże, które w ziemi jest...; Zapiski Herr Bitterera; ostatni władca Gór Szlachtowskich; Literatura)

[niejasna wczesna przeszłość Rusi Szlachtowskiej; mapka: Okolice Jaworek i schemat lokalizacji wsi zaliczonych do obszaru Rusi Szlachtowskiej; Literatura; artykuł poprzedzony dwiema notami wstępnymi (bez autora) pt. Ruś Szlachtowska; pierwsza nota – o wyodrębnieniu przez prof. Romana Reinfussa 4 wsi na pograniczu Pienin i Beskidu Sądeckiego różniących się kulturowo od rdzennej Łemkowszczyzny – Szlachtowa, Jaworki, Biała i Czarna Woda w dolinie Ruskiego Potoku zw. obecnie Grajcarciem – wsie zamieszkałe najbardziej na zachód w Polsce przez górali ruskich; nota druga – zniknięcie Rusinów Szlachtowskich po II w. św. w wyniku powojennej wymiany ludności; artykuł powiązany z tekstem zob. Ostrowińska Anna; lokacje wsi wołoskich w rejonie Szlachtowej; powinności kmieci; dobra nawojowskie Lubomirskich i Pawła Karola Sanguszko; kopalnictwo kruszcowe pod kierunkiem Niemca Andrzeja Bitterera; nabycie dóbr przez rodzinę Stadnickich; o Rusi Szlachtowskiej zob. też Ostrowińska Anna]

Nyczanka Monika, Zmiany w zaludnieniu Beskidu Niskiego i Bieszczadów w latach 1944-1947, nr 87, s. 70-83

(1. Tło historyczne; 2. „Ewakuacja” ludności ukraińskiej z Beskidu Wschodniego i Bieszczadów do USRR (1944-1946); Tabela Nr 1. Wyciąg ze sprawozdań PUR „z przebiegu ewakuacji ludności ukraińskiej i innej do USRR” 1.VI.1945-2.VIII.1946: Stan na dzień [data], Nazwy Rejonowych Przedstawicielstw, Ludność w tysiącach..., Liczba zgłoszonych do ewakuacji, Ewakuowano, Procent ewakuowanych; 3. Wysiedlenia ludności Beskidu Niskiego i Bieszczadów na Ziemie Odzyskane wiosną i latem 1947; Tabela Nr 2 Wykaz przesiedlonych w akcji „Wisła” przez poszczególne punkty rejestracyjno-załadowcze. Rok 1947 (na podstawie dokumentów z Archiwum Akt Nowych w Warszawie: Rejon (Sanok, Gorlice, N. Sącz/punkt rejestracyjno-załadowczy, termin przesiedlenia, liczba transportów, liczba przesiedlonych osób; Tabela Nr 3 Wykaz przesiedlonych w rejonach w oparciu o zestawienie z Archiwum Akt Nowych w Warszawie. Dane z akcji „Wisła”: Rejon (Sanok, Gorlice, Nowy Sącz), termin przesiedleń, liczba transportów, liczba przesiedlonych; Tabela Nr 4 Repatriowani do USRR i przesiedleni na Ziemie Odzyskane z górskich powiatów Beskidu Niskiego i Bieszczadów, ludność w tys.: Powiat/przybliżona liczba Ukraińców w 1931 r./ przesiedleni – do USRR, na Ziemie Odzysk., razem/, % przesiedlonych na Z. Odzysk.; Ważniejsze pozycje bibliograficzne) [m. in. kwestia terminologiczna: nietrafne terminy ewakuacja(w stosunku do ludności wysiedlanej) i repatriacja w odniesieniu do powracających „zza Buga”]

Nyczanka Monika, Kochany Czytelniku, nr 88, s. 3-5

[wstęp do numeru, założenia tematyki „Magur”, akcji dokumentacyjnej pod nazwą „Opis” [obozy letnie SKPB poświęcone utrwalaniu ginących śladów kultury łemkowskiej]; „W dobie komercjalizacji większości dziedzin życia jawią się Magury jako ostoja zbiorowego wysiłku wydatkowanego przez zespół autorów zupełnie bezinteresownie.”; przegląd treści numeru]

Nyczanka Monika, Przede wszystkim nie szkodzić, czyli rozmowa z Piotrem Antoniakiem o smutnym losie kamienia, nr 88, s. 71-74

[Piotr Antoniak, przewodnik SKPB, absolwent UW, wspólnie z żoną pracuje przy konserwacji kamiennych figur w Beskidzie Niskim i w Bieszczadach; narodziny pasji i motywacja; przebieg procesu zniszczeń kamiennych obiektów; zakres prac ratowniczych w Beskidzie Niskim, we wsiach zachodniej i środkowej Łemkowszczyzny]

Olech Joanna, Magury 72-83 (spis treści), nr 84, s. 108-115

[dane redakcyjno-wydawnicze „Magur” numer 72-83; także bibliografia (niepełna) informatorów turystycznych Beskid Niski z 1966 i 1971 r. poprzedzających edycję „Magur”; odwzorowania grafiki okładek kolejnych numerów „Magur”]

Olejko Andrzej, Tajemnica słupka granicznego 116,5; nr 00 [2000], s. 77-79

[słupek na niebieskim szlaku granicznym z Jasiela do Komańczy, pomiędzy szczytami Kanasiówki i Pasiki, przy pomniku z 1964 r. upamiętniającym przekroczenie granicy z Polską przez I Korpus Czechosłowacki gen. Z. Svobody; odkrycie w pobliżu szczątków samolotu rosyjskiego „kukuruźnika” Po-2; próba ustalenia przynależności samolotu do jednostek bojowych, być może z lotniska polowego w Sanoku na tzw. Błoniach]

Olszański Tadeusz, Krótko o Thalerhofie, nr 82, s. 49-56

[zagadnienie ludnościowe – orientacje polityczne w Galicji Wschodniej i na Łemkowszczyźnie u progu I. w. św.; austriackie prześladowania ludności – wyroki śmierci (ks. Maksym Sandowycz więziony i rozstrzelany w Gorlicach) i transporty do obozu w Thalerhofie i Terezina od 1914 r.; liczba ofiar z poszczególnych miejscowości Łemkowszczyzny (w przybliżeniu); cmentarz ofiar zatarty przez pochówek ofiar obozów niemieckich w II w. św.]

Olszański Tadeusz A., Szlachta zagrodowa na Podkarpaciu, nr 83, s. 25-47

[szlachta a ziemiaństwo – nietożsamość; kategoria szlachty zagrodowej; szlachta zagrodowa na Podkarpaciu: Krakowskim i Podkarpaciu Lwowskim (rozgraniczenie linią Sanu); zróżnicowany w średniowieczu proces osadniczy na prawie niemieckim i wołoskim; wsie rycerskie na Podkarpaciu Lwowskim; dobra królewskie (królewsczyzny); ubożenie szlachty, losy szlachty zagrodowej na Podkarpaciu pod panowaniem austriackim; zagadnienie poczucia narodowego, przynależności etnicznej i autonomizmu; zagadnienie nazwisk szlacheckich; nazwiska szlachty z Podkarpacia Lwowskiego; zestawienie liczebności szlachty zagrodowej w latach 30. XIX w. w woj. lwowskim (pow. leski, dobromilski, przemyski, sanocki, samborski, drohobycki); nazwiska szlachty w woj. krakowskim: pow. nowosądecki, gorlicki, nowotarski;; plebejskie pochodzenie miejscowej szlachty zagrodowej; zanik tej warstwy w wyniku II w. św.; rysunki herbów rodowych: Bogoria, Gryf (Gładyszów), Zadora (Karwacjanów), Abdank (Magnowskich), Godziemba (Pawlikowskich), Korab (Kokowskich), Nałęcz (Jaweckich), Pobóg (części rodziny Malinowskich), Nieczuja (Chłopickich), Dołęga I (Szeptyckich), SAS III (Wyszyńskich); Bibliografia]

Olszański Tadeusz Andrzej, Kampania zimowa 1914/1915 w Beskidach, nr 84, s. 36-52

[ogólna sytuacja wojskowa 1914, kolejne ofensywy rosyjska i austriacko-niemiecka, oblężenie twierdzy Przemyśl, front Gorlice – Smerekowiec, dalsze walki w Karpatach, obecne ślady walk; mapka front styczeń/luty 1916 Gorlice – Dukla – Sanok – Ustrzyki Dolne – Turka – Sianki; mapka front III/IV Grybów/Gorlice – Dukla – Sanok – Komańcza – Cisna – Lutowiska – Ustrzyki Grn.]

Olszański Tadeusz Andrzej, *Łemkowska Watra; Łemkowska Watra II*, nr 85, s. 72

[dwa wiersze z motywem cyklicznej kulturalnej masowej imprezy łemkowskiej w Zdyni; na temat „Watry” zob. też Olszański Tadeusz A., nr 89]

Olszański Tadeusz Andrzej, „Ruscy mieszkańcy gór...” – instrukcja wojskowa z 1914 r., nr 85, s. 96-100

(tekst j. niem.; tłumaczenie j. pol.: Cesarsko-Królewski Główny Oddział Operacyjny: Ogólne dane wskazujące na rusofilizm wśród ruskiej ludności wiejskiej: Cechy rusofilizmu, Cechy ukrainizmu, Załącznik 2: Wyjaśnienie nazw niektórych miejscowości umieszczonych na mapce: fragment mapy z podziałem obszaru zasiedlenia przez grupy ludności: Lemken, Bojken, Huzulen)

[komentarz autora s. 100: „Powyższy dokument stanowi informację, a zarazem instrukcję przeznaczoną dla oficerów Cesarsko-Królewskiej Armii, którym przyszło w latach 1914-1915 działać w Karpatach. Najprawdopodobniej stanowił on załącznik do ogólnych danych wojskowo-geograficznych o terenie. W zwięzłej wojskowej formie informuje on o wpływach kierunku wszechruskiego (tu określanego jako rusofilstwo i jednoznacznie kwalifikowanego jako zdrada) wśród ruskich górali Łemków, Bojków i Hucutów. Wzmianka o dowiadywaniu się nazwisk „rusofili” świadczy o tym, że dokument ten miał być pomocny przy stosowaniu represji przez oficerów wojsk liniowych... Mimo anachronicznej terminologii (plemiona!) i niedwuznacznej nienawiści wobec kierunku wszechruskiego, obraz przekazany w tym

dokumentem jest prawdziwy, łącznie z tym, że kierunek ten miał bardzo silne oparcie wśród reemigrantów łemkowskich. Najciekawszym jest jednak załączona mapka, ukazująca schematycznie granice obszarów etnicznych Łemków, Bojków i Hucułów. Otóż granica między obszarem łemkowskim a bojkowskim przebiega na niej między Wolą Michową (na mapie Michów) a Cisną, a więc linią Wielkiego Działu (Wołosz – Chryszczata). Linia ta nie była bynajmniej przyjmowana w ówczesnej etnografii, zakreślającej wschodnią granicę łemkowszczyzny aż na górnym Sanie (etnografia ukraińska do dziś trzyma się tego poglądu), a do nauki wprowadził ją i ostatecznie uzasadnił prof. Roman Reinfuss dopiero w 1936 r. Okazuje się więc, że austriacki kontrwywiad dla którego kwestie etnograficzne miały przecież uboczne znaczenie, doszedł do prawidłowych konkluzji w tym zakresie w pierwszych latach naszego stulecia ... Trzeba było następnych 25 lat, by prof. Reinfuss doszedł niezależnie do tej samej konkluzji, przecinając swą argumentacją spór o granice łemkowszczyzny.”]

Olszański Tadeusz Andrzej, *Szaniec nad Izbami; Powrót do Izb*, nr 86, s. 112-113 [2 wiersze, w powiązaniu z art. „Pułaski w Izbach”, zob. Mościcki Bogdan]

Olszański Tadeusz A., Wojciech Bellon 1952-1985, Pamięci Wojtka Bellona, nr 87, s. 8-9

[wiersz i tekst wspomnieniowy o „najwybitniejszym pieśniarzu rajdowym”, autorze popularnych pieśni z motywami beskidzko-bieszczadzskimi; po tekście – „Wiersze Wojciecha Bellona” – *Pejzaże harasymowiczowskie; Bukowina I; O wierszach; Piosenka wiosenna; Nie dokończona jesienna fuga*; s. 10-13; wszystkie wiersze wg wydania: Wojciech Bellon – *Niechaj zabrzmi Bukowina...*, OTO Kalambur, Wrocław 1986]

Olszański Tadeusz A., Wiersze łemkowskie, nr 87, s. 46-52

[nota wstępna *Od tłumacza* do wyboru wierszy poetów łemkowskich młodego i średniego pokolenia urodzonych już z dala od stron rodzinnych; „Jedynie Mila Łuczak, pochodząca nie z łemkowszczyzny lecz z Pogórza Przemyskiego, należy do nieco starszego pokolenia. Nie ma to być przegląd współczesnej literatury łemkowskiej, niech więc nikogo nie dziwi brak w tym zestawie wierszy Pawła Stefanowskiego czy Włodzimierza Hrabana: jest to mój subiektywny wybór, a wiersze starałem się zestawzić tak, by mówiły nam one o losie łemków w ubiegającym właśnie czterdziestoleciu. O ile mi wiadomo, żaden z tych wierszy nie był dotychczas tłumaczony na język polski; jedynym wyjątkiem jest „Zakwitniesz stokłoseczko”, tłumaczony z fatalnym skutkiem przez Z. Zegadłównę. Oryginalne wersje tych utworów można znaleźć w następujących publikacjach: [podano zestawienie edycji]; wiersze autorów, zob.: Petro Murjanka, Mila Łuczak, Stefania Trochanowska, Jurij Hawryluk, Anna Tylawska]

Olszański Tadeusz A., łemkowie na Ukrainie i Towarzystwo „Łemkowszczyzna”, nr 89, s. 5-7

Olszański Tadeusz Andrzej, Geneza łemków – teorie i wątpliwości, nr 88, s. 18-43

[geneza łemków – najbardziej sporne i najtrudniejsze zagadnienie dot. góralszczyzny północnokarpackiej, obarczone emocjami łemków, badaczy i publicystów polskich i ukraińskich; zestawienie dotąd niewątpliwych tez o łemkach; przegląd spornych teorii dot. etnogenezy: wołoska (gł. uczeni polscy, czescy i rumuńscy) oraz „autochtoniczna” (uczeni ukraińscy i rosyjscy) – zasadnicze tezy tych teorii, podstawowe prace naukowe, główne wątpliwości odnośnie obu teorii, nowe poglądy kwestionujące obie teorie, sformułowane w nauce polskiej po ostatniej wojnie; przywołanie rozprawy T. Sulimirskiego, zob. Sulimirski]

Olszański Tadeusz A., Ruska Ludowa Republika łemków, nr 88, s. 45-52

[nota: „W bieżącym roku mija 70 lat od utworzenia Ruskiej Ludowej Republiki łemków, quasi-państwowej organizacji zachodniej łemkowszczyzny, działającej między listopadem 1918 a marcem 1920 r. Dzieje jej nie zostały do tej pory naukowo opracowane, wyjąwszy materiał Andrzeja Kwileckiego zawarty na kilku stronach jego pracy „Fragmenty najnowszej historii łemków” /Rocznik Sądecki, t. VIII, 1967/, skąd inąd bardzo cenny, bo jedyny jak na razie w polskiej literaturze. Zanim doczekamy się pełnego ujęcia tego ciekawego tematu, przedstawiamy Czytelnikowi cztery teksty w różny sposób opisujące wydarzenia sprzed lat.”; charakterystyka dalej cytowanych fragmentów prac: I. Andrzej Kwilecki, „Fragmenty najnowszej historii łemków” – tu w wersji wydrukowanej też w: Materiały Szkoleniowe SKPB, Warszawa 1984, s. 39-41; II. Julijan Tarnowycz, fragm. popularnego zarysu historycznego

„Iljustrwana istorija Łemkiwsczyny” wyd. Lwów 1936: „praca ta przeniknięta jest wrogością wobec orientacji wszechruskiej (moskalofilstwa), stąd jej gwałtowny ton i negatywny stosunek do Republiki.”; III. I. Łemkin „Istorija Łemkowiny w V czastjach”, fragm., wyd. Junkers N.Y. 1969, publikacja na znacznie niższym poziomie niż praca Tarnowycza, ale reprezentująca dla odmiany wszechruski punkt widzenia, „Jej liczne niedokładności świadczą o tym, jak słaba była wiedza o wydarzeniach związanych z Republiką w łemkowskich środowiskach w USA.”; Paul R. Magocsi, „The Rusyn-Ukrainians of Czechoslovakia” Wiedeń 1985, fragm., kanadyjski historyk, badacz dziejów Rusi Karpackiej; „Magocsi poświęca uwagę głównie wydarzeniom na Preszowszczyźnie, te jednak stanowią ważne tło dla rozwoju wypadków na galicyjskiej Łemkowszczyźnie [tekst bez aparatu naukowego]; fragm. prac Tarnowycza, Łemkina i Magociego tł. Tadeusz A. Olszański i zaopatrzył przypisami]

Olszański Tadeusz A., Łemkowie na Ukrainie i Towarzystwo „Łemkowszczyzna”, nr 89, s. 4-7

[Łemkowie na terenie Ukraińskiej SRR, przesiedleńcy z Polski, rejony rozmieszczenia, nowa ich sytuacja kulturowa i społeczna; przesiedleńcy – ruch łemkowski na Ukrainie: Społeczno-Kulturalne Towarzystwo „Łemkiwsczina” przy lwowskim oddziale Funduszu Kultury USRR, założenia programowe; Łemkowie na Ukrainie tylko jako grupa pochodzeniowa („ziomkowska”) i odrębna grupa – tzw. Łemacy, rdzenni mieszkańcy północno-zachodniego kresu obwodu Zakarpackiego jako grupa etnograficzna, zaliczana przez etnografię ukraińską do Łemków, lecz nie przez etnografię polską]

Olszański Tadeusz A., *Kotań /II/, Psalm bartnieński, Na starą cerkiew bartnieńską*, nr 89, s. 59-61 [wiersze]

Olszański Tadeusz A., Wokół łemkowskich Watr i spraw, nr 89, s. 74-94

[refleksje o pierwszych „Łemkowskich Watrach” – corocznym od 1983 r. święcie łemkowskiej kultury organizowanych w Beskidzie Niskim; ich program i w tle spory o tożsamość Łemków w ich własnym kręgu i poza nim; rozbudzenie zainteresowania problematyką łemkowską – rola J. Harasymowicza - „poezja prowadząca w krajobraz kulturowy Łemkowszczyzny, prowadząca ku cerkwi i ikonie... i nieważne, że prowadziła ona często do opacznego ich rozumienia, trzeba było się wiele o Łemkowszczyźnie dowiedzieć, by móc to dostrzec”; między poczuciem odrębnej narodowości łemkowskiej [łemkowski autonomizm] i łemkowskiej świadomości narodowej (wśród młodzieży łemkowskiej z Dolnego Śląska) a ukraińską świadomością narodową; negatywne stereotypowe nastawienia Polaków wobec Łemków; wątek poznawania wierszy poetów łemkowskich jako droga poznania Łemków i ich świata; rozdarcie świadomości wśród Łemków – za i przeciw ukraińskiej świadomości narodowej; w Galicji przed I w. św. - być Rusinem (kategoria etniczna) a być Ukraińcem (tzn. zwolennikiem ukraińskiego ruchu narodowego, niekoniecznie członkiem narodu); nawiązanie do wywiadu J. Harasymowicza w „Gazecie Krakowskiej” nt. Łemków i reperkusje (zob. Wielocha Andrzej, Polemiki, nr 88, Kroh Antoni, Polemiki, nr 89) – Harasymowicz o Łemkach i jego ideowa „wolta”; o jego tomie wierszy „Lichtarz Ruski” – „wrogość wobec ukraińskiego ruchu niepodległościowego i nienawiść do narodu ukraińskiego”; echa wywiadu na Watrze-86; ewolucja programowa Watry – jako powszechny piknik; Watra 1988 r. pod znakiem Millenium Chrztu Rusi, dalsza rywalizacja „o dusze” między „neółemkami” a Łemkami-Ukraińcami, czy mają być częścią narodu ukraińskiego czy odrębnym narodem]

Olszański Tadeusz Andrzej, Drogi tożsamości Łemków, nr 90, s. 36-50

[pojęcie „świadomość narodowa” i „grupa etnograficzna”; zagadnienie – kim byli i są Łemkowie niezależnie od kształtu ich świadomości grupowej czy narodowej; wysiedlenie i rozproszenie Łemków po II w. św. – utrata dotychczasowego statusu grupy etnograficznej; specyfika sytuacji Łemków do k. XVIII w.; kontekst historyczny-spotkanie Łemków z Rosją i „rosyjskością” XVIII/pocz. XIX w. na własnym terenie osiedlenia; początek walki 2 ruskich orientacji narodowych o Łemków: założenia orientacji wszechruskiej (zwanej też staroruską lub moskalofilską) wspartej przez ideę panslawizmu; orientacja ukraińskiego ruchu narodowego w Galicji Wschodniej, i wariant – Rusini austriaccy i węgierscy (Zakarpacie) narodem odrębnym od rosyjskiego i ukraińskiego; zagadnienie języka historycznego – rosyjski

i ukraiński; ideowe orientacje emigracji łemkowskiej w USA, narodziny idei narodu łemkowskiego; sytuacja na łemkowszczyźnie w I w. św. – prześladowania rosyjskie i austriackie; łemkowszczyzna w okresie międzywojennym, władze RP wobec przemian świadomościowych Łemków, „akcja polska” – przeciw ukrainizacji; wpływy komunistyczne na zachodniej łemkowszczyźnie, na wschodniej – wpływy OUN/UPA, polityczne orientacje w czasie okupacji i skutki; nowa społeczno-kulturowa sytuacja Łemków w wyniku wysiedlenia i osiedlenia na obcym im obszarze – m. in. podział na część spolonizowaną, o tożsamości ukraińskiej i część świadomościowo nieokreśloną; bieżące konflikty w społeczności łemkowskiej – między „ukrainizmem” i w opozycji - separatyzmem łemkowskim; pogląd autora: „Kim są więc dziś Łemkowie? Jedyna poprawna odpowiedź brzmi – są tym, za kogo się uważają. To znaczy nie ma powodu, by odmawiać miana narodu tym, którzy za naród łemkowski się uważają, ale także – by kwestionować ukraińskość tych, którzy uważają się za Ukraińców. Bo w ostatecznym rachunku jest to kwestią wyboru, wolnej decyzji człowieka....”; uzasadnienie poglądu]

Olszański Tadeusz Andrzej, Słowo wstępne, nr 91, s. 5-6

[szczegółowa prezentacja numeru poświęconego zagadnieniu tożsamości narodowej Łemków]

Olszański Tadeusz Andrzej, Ogromna, źle wykonana robota, nr 93, s. 115-123

[krytyczna ocena pracy Andrzeja Saładiaka *Pamiętki i zabytki kultury ukraińskiej w Polsce*, wyd. Burchard Edition; „jest to jednak jedynie brulion katalogu ukraińskich pamiątek w Polsce ...nie będziemy natomiast znęcać się nad wstępem pióra Doroty Sochackiej, pełnym grubych błędów i przeinaczeń: tego tekstu po prostu nie należy czytać...”; zawodne niewłaściwe wykorzystanie źródeł, błędy metodologiczne, nazewnictwa, terminologii architektonicznej; pogląd dr. Fenczaka z Południowo-Wschodniego Instytutu Naukowego w Przemyślu – ponad 2000 błędów rzeczowych; w recenzji – przegląd licznych błędów w opisach obiektów i w notach historycznych]

Olszański Tadeusz Andrzej, Nowe przewodniki, nr 93, s. 124-129

[ocena nowych wydawnictw turystycznych: Bogdan Mościcki *Gorlickie* (Oficyna Wydawnicza „Rewasz” i Muz. Regionalne w Gorlicach, Pruszków-Gorlice 1992) – przychylna, choć wskazano brak treści przyrodniczej i niektóre błędy; Witold Grzesik i Tomasz Tkaczyk *Od Komańczy do Bartnego* (Wydawnictwo Stanisław Kryciński, Warszawa 1992) – nie przewodnik, brak treści turystycznej, a zbiór opisów miejscowości i artykułów problemowych; Tomasz Darmochwał *Beskid Niski polski i słowacki – przewodnik po znakowanych szlakach pieszych* (Agencja Reklamowa HOT, Białystok 1993) – krytycznie o treści turystycznej]

Olszański Tadeusz A., Ruska Ludowa Republika Łemków. Nowe spojrzenie w przededniu osiemdziesiątej rocznicy, nr 98, s. 25-36

[nawiązanie do książki Bogdana Horbala *Działalność polityczna Łemków na łemkowszczyźnie 1918—1921*, drukowana wersja pracy magisterskiej obronionej na Uniwersytecie Wrocławskim (Wydawnictwo Arboretum), w książce historia Republiki Gładyszowskiej i zarys tendencji politycznych wśród Łemków przed I w. św. oraz rekonstrukcja historii tzw. Republiki Komańczańskiej; uwaga o autorze książki: jest zwolennikiem łemkowskiego ruchu narodowego, gdy Republika Komańczańska była dziełem zwolenników ukraińskiej tożsamości Łemków; artykuł – streszczenie głównych wątków pracy Horbala i własne uwagi; kwestie terminologii – znaczenie słów „ludowy” – narodnyj, nacionalnyj, russkij w j. rosyjskim i ukraińskim; zagadnienie przyszłości łemkowszczyzny po rozpadzie Austro-Węgier w 1918 r.; między opcją proukraińską a wielkoruską; Polska Komisja Likwidacyjna (w Galicji) a Naczelna Rada Łemkowszczyzny; działalność polityczna Łemków, Powiatowe Rady Ruskie dla powiatów gorlickiego, jasielskiego, krośnieńskiego, nowosądeckiego, sanockiego; zagadnienie przynależności łemkowszczyzny do: Rosji, Czechosłowacji, Polski – sprzeczne wizje w kontekście programu samostanowienia narodów prezydenta USA Wilsona i konferencji pokojowej w Paryżu po I. wojnie światowej; negatywny stosunek władz polskich do autonomii łemkowskiej, działania antyłemkowskie; kres działalności politycznej Łemków,

koniec dążeń do autonomii i opcji proukraińskiej na zachodniej i centralnej Łemkowszczyźnie, a rozbudzenie własnej świadomości narodowej, co pomogło „przetrawić tragedię II wojny światowej i Akcji „Wisła””]

Orłowicz Mieczysław, *Moje wspomnienia (fragmenty)*, nr 96, s. 17-51

(Pobyty ojca w Rymanowie wraz z rodziną w latach 1895-1904; Początki mojej turystyki. Wycieczki w okolice Rymanowa; Moje pierwsze wyjazdy w okolice Krynicy i do Zakopanego) [fragmenty wspomnień turystycznych z wydania Ossolineum z 1977 r.; opis Rymanowa, klimat, mieszkańcy, życie zdrojowe, warunki zamieszkania, sezon hotelowy, okolice i ich mieszkańcy, wycieczki w pow. sanockim i krośnieńskim, Krosno, Dukla, Iwonicz, Haczów]

Ostrowska Anna, *U Rusinów przez półwieczem*, nr 86, s. 122-136

(Od pasterza do druciarza; W domu i w zagrodzie; Stroje: strój męski, ubiory kobiece; Cerkiew nad wsią; Bajania starego Hawryły; Zakończenie; sposób budowania chaty, rysunki: bryła i przekrój domu, schemat wnętrza chałupy, piec z okapem; wyposażenie wnętrza chaty, szczegóły (części) stroju męskiego i kobiecego)

[szkic etnograficzny dot. mieszkańców dawnej Rusi Szlachtowskiej; w opisie życia, obyczajów, kwestii wyznaniowych, lokalnych opowieści itp. „wykorzystano informacje zebrane w sierpniu 1985 r. podczas obozu z cyklu „Łemkowyna” organizowanego przez SKPB z Warszawy.”; wykorzystano też rozprawę R. Reinfussa nt. Rusi Szlachtowskiej; tekst powiązany tematycznie z: zob. Nyczanka Monika]

Ostrowska Anna, *Babcia i Dziadek*, nr 88, s. 75-77

[reminiscencje z obozu etnograficznego [SKPB] w ramach Akcji Opis – Łemkowyna 1985 r.; opowieści o „dawnych czasach” bytowania w łemkowskiej wsi (bez nazwy) jedynych żyjących świadków przed 1939 r.]

Ostrowska Anna, *Hynki Leluchów, a dalej Čirč*, nr 89, s. 95-104

[Dubne i Leluchów, wsie wydzielone z rdzennej Łemkowszczyzny i wg teorii prof. Romana Reinfussa zamieszkałe przez Wengrinów (Uhrinciw, węg.); położenie geograficzne obu wsi, rys historyczny – od „państwa muszyńskiego” w dobrach biskupów krakowskich do włączenia ich przez Austrię do prowincji Górne Węgry (Słowacja) do 1918 r.; budownictwo, ubiór i gwara odróżniają mieszkańców od północnej Łemkowszczyzny, wykazując związki z płn. Słowacją; „Łemkowyna” - obóz etnograficzny SKPB i opis różnic; korekta granicy państwowej 1938 r., powojenne losy wsi; mapa: rejon Krynica – Muszyna – Wojkowa – Dubne – Leluchów; rys. R. Matejko: Dubne cerkiew; Literatura]

Ostrowska Anna, *Wyznaniowe dzisiaj Łemkowszczyzny*, nr 90, s. 85-98

[Środowisko Łemków w Krynicy; uwagi wprowadzające do wywiadów autorki z miejscowymi księżmi: Wywiad z dziekanem nowosądeckim, proboszczem parafii prawosławnej w Krynicy ks. mgr. Bazylim Gałczykiem; też: O strukturze organizacyjnej kościoła prawosławnego w Polsce; też: Wywiad z proboszczem parafii greckokatolickiej w Krynicy ks. Stanisławem Muchą; w tekście: zestawienie – parafie: Komańcza, Krynica, Gorlice, liczba rodzin, cerkwie filialne; też: O strukturze organizacyjnej kościoła greckokatolickiego w Polsce; też: Parafie rzymskokatolickie na terenie Łemkowszczyzny – zestawienie: Parafie (w dekanatach) – kościoły filialne, Domy zakonne [w parafiach] na terenie Łemkowszczyzny; łącznie blok tekstów; rysunki: cerkiew prawosławna w Krynicy (w budowie), Kuty krzyż żelazny na cerkwi w Nowicy; od autorki:...”]. W czasie poszukiwania głównego nurtu tworzącej się współczesnej historii Łemków przeprowadziliśmy wywiady z księżmi greckokatolickim i prawosławnym. Przeprowadzone rozmowy nie dały nam pełnej odpowiedzi na postawione pytania, dotyczyły bowiem spraw skomplikowanych i niejednoznacznych. Przedstawiony materiał ukazuje subiektywny i niewielki wycinek żywej, nie wolnej od rozterek i drzemiących konfliktów rzeczywistości.”; zasięg działania kościoła prawosławnego i greckokatolickiego na Łemkowszczyźnie, m. in. kwestia wzajemnych relacji – konflikty; kadry duszpasterskiej]

Oszajca Wacław, *Ikony, choroba, Czarna, cerkiewka*, nr 92, s. 82-84 [wiersze]

Owczarek Małgorzata (Krakowiak-Owczarek Małgorzata), *Wiersze Pawła Stefanowskiego*, nr 84, s. 17-29

(wiersze: *Przytulone słowa*, dedykacja: Małgorzacie Krakowiak poświęcam; bez tyt., dedykacja: Pani Leonii Lasota poświęcam, odwołania w wierszu – „dziewczyna huculska z Czerniowiec” w Nowym Targu; dopisek poety: „Pięknie dziękuję za pokazanie mi huculskich dywanów, za recytowane wiersze, za opowieści rodzinne. Serdecznie pozdrawiam Panią i Jej całą rodzinę, życząc wszelkiego dobra na dziś i jutro. Życzę także częstych miłych wspomnień z przeszłości, z lat Pani młodości, Z szacunkiem i poważaniem-Paweł Stefanowski, w Nowym Targu, 1.6.1980 r.; *Nikifor*, *Pecuch* [wersja krótsza], *Pecuch* [II wersja dłuższa – motyw: „Z łemkowskiej piersi wyszedł Pecuch Grzegorz z kozikiem zagłębnym w drewno lipowe” – rzeźby ludowego artysty; bez tyt. XXX: motyw: „Harasym” – Jerzy Harasymowicz i jego łemkowskie wiersze; rysunki: haft sokalski, bramka przy cerkwi w Bartnem 1842 r.)

[„Już po raz trzeci prezentujemy w „Magurach” poezję Pawła Stefanowskiego.”; szkic-charakterystyka wierszy poety z Bielanki; zob. też: Krakowiak Małgorzata; Stefanowski Paweł]

Owczarek Małgorzata, Wiersze Tadeusza Andrzeja Olszańskiego, nr 84, s. 53-56 (*Wieczór w Opace, Klimkówka, Składnica ikon w Łańcucie, Cerkiew po wsi łemkowskiej, Królik Wołoski*; nota wstępna – uwagi o wierszach]

Panasik Adam, Recenzja nowej mapy Beskidu Niskiego, nr 00 [2000], s. 119-129

(Format; Podkład topograficzny; Toponomastyka: Arkusz zachodni – Nazwy pominięte, nazwy fikcyjne, niepełne i przekręcone, nazwy źle przypisane; Arkusz wschodni – nazwy pominięte, nazwy fikcyjne, niepełne i przekręcone, nazwy źle przypisane; Treść turystyczna; Szlaki turystyczne – Arkusz zachodni, Arkusz wschodni; Cmentarze wojenne – Arkusz zachodni, Arkusz wschodni; Zabytki i inne obiekty; Podsumowanie; mapa: topograficzno-turystyczna 1:50 000, Beskid Niski część zachodnia, Wojskowe Z-dy Kartograficzne 2000, autor treści turystycznej Andrzej Matuszczyk, analogicznie część wschodnia) [bardzo krytyczna ocena map, zwłaszcza ich treści turystycznej; ocena generalna – mapa wymaga nowego fachowego opracowania, eliminacji b. wielu błędów]

Patrylas Jan, zob.: Domurad Józef

Piątkowski Władysław, Maziarze, nr 87, s. 3-7

[mieszkańcy wsi Łosie do II w. św. jako znani w Polsce i poza jej granicami wędrowni maziarze, charakterystyka zawodu; przedruk z: „Turysta” z 15 sierpnia 1957 r.]

Piesiewicz Ewa (oprac.), Państwo muszyńskie, nr 76, s. 15-16 [dobra biskupów krakowskich]

Pietrzak Mariusz, Ochrona przyrody w Beskidzie Niskim, nr 96, s. 65-90

(Przyroda nieożywiona; Flora; Cis pospolity (*Talus baccata*), Modrzew polski (*Larix*); Dygresja sentymentalna; Fauna; Co z tego wynika?; Formy ochrony przyrody; Magurski Park Narodowy: Roślinność, Fauna, Przyroda nieożywiona, Podsumowanie; Jaślicki Park Krajobrazowy; Rezerwaty Beskidu Niskiego: 1) „Jelenia Góra” – rezerwat leśny, 2) „Kornuty” – rezerwat krajobrazowy, 3) „Modrzyna” – rezerwat leśny, 4) „Cisy w Nowej Wsi” – rezerwat leśny, 5) „Rezerwat Tysiąclecia na Cergowej Górze” – rezerwat krajobrazowy, 6) „Igiełki” – rezerwat florystyczny, 7) „Wadernik” – rezerwat florystyczny, 8) „Przełom Jasiołki” – rezerwat krajobrazowy, 9) „Źródłiska Jasiołki” – rezerwat leśny; Obszary chronionego krajobrazu; To już jest koniec...; zestawienie tabelaryczne obszarów chronionych – rok powstania, obszar, charakterystyka; Literatura; w tekście rysunki roślin chronionych; mapka: rezerwaty przyrody we wschodniej części Beskidu Niskiego)

[problemy: czy Beskid Niski jest obszarem cennym przyrodniczo?, Co może tutaj podlegać ochronie? – szczegółowa charakterystyka]

Pietrzak Mariusz, Papież na Podkarpaciu, nr 97, s. 106-110

[podróż papieska Jana Pawła II do Polski; tu: 9-10 czerwca, Dukla – Krosno, uroczystość kanonizacji bł. Jana z Dukli i koronacja cudownych wizerunków Matki Bożej z Haczowa, Jaślick i Wielkich Oczu, krótka relacja osobista, fragmenty przemówień papieskich]

Pilich Przemysław, Przegląd miejscowości z tras rajdowych (Blechnarka, Hańczowa, Nieznajowa, Smerkowiec, Tylawa), nr 72 [br. stron; zeszyt na VIII studencki rajd w Beskidzie Niskim]

Pilich Przemysław, Opis miejscowości, nr 73, s. 4-19

[opis miejscowości i obiektów w nich, zapewne na trasie rajdu turystycznego: Banica, Barwinek, Huta Polańska, Hyrowa, izby, Krempna, Królik Polski, Kunkowa, Sękowa, Siary, Szymbark, Wapienne, Zdynia]

Pilich Mieczysław, Zabytkowe cerkwie w Beskidzie Niskim, nr 73, s. 31-35

[charakterystyka architektury 5 typów cerkwi w Beskidzie Niskim]

Pilich Przemysław, Huta Polańska, nr 75, s. 20-21; Krempna, nr 75, s. 22-23 [krótki opis]

Pol Wincenty, *Do zielonego Beskidu*, nr 75, s. 4 [wiersz]

Porada Krzysztof, Górskie zainteresowania Seweryna Goszczyńskiego, nr 72 [br. str.]

Przyboś Kazimierz, Konfederacja Barska w Sądeckim, nr 97, s. 53-58

[autor em. prof. w Instytucie Historii UJ; artykuł – przedruk z „Almanach Muszyny”, rocznik 1994; zawiązanie w Barze na Podolu 1768 r. konfederacji opozycji magnacko-szlacheckiej – kontekst historyczno-polityczny; ruch barski początkiem kilkuletniej wojny na ziemiach Rzeczypospolitej 1768-1772; działania konfederatów w Beskidzie Sądeckim; obóz w Muszynie i pod Izbami; epizodyczny pobyt Kazimierza Pułaskiego w obozie w Muszynie; skutki wydarzeń – „upadek sąsiednich miasteczek, handlu i rzemiosła.”]

Pyrcak Tadeusz, zob. **Gajowniczek Paweł**, **Pyrcak Tadeusz**

Pyrcak Tadeusz, Kwiaty wiosenne Beskidu Niskiego, nr 79, s. 32-36 [opis florystyczny; rysunki]

Pyrcak Tadeusz, Wrzesień 1939 r. w Beskidzie Niskim, nr 79, s. 42-45 [2 schematy: sytuacja dn. 6-8.09.1939]

Pyrcak Tadeusz, Arianie i ich związki z Beskidami, nr 81, s. 59-66

[Faustyn Socyn w Luśławicach k. Zakliczyna; arianie w Bieczu, Cieżkowice, Jasło, Gorlice i okolice, Bobowa; Raków i Akademia Rakowska; exodus arian z Rzplitej; Literatura]

Reinfuss Roman, Łowiectwo ludowe na Łemkowszczyźnie, nr 76, s. 9-12

(Myślistwo w dawnej puszczy karpackiej; Prymitywne sposoby łowieckie; Doły na wilki i dziki; Koliby i straszaki; Chwytywanie na „kulkę”; Kłusownictwo)

[przedruk z: Ilustrowany Kurier Polski 6.I.1936 r., sposoby polowań Łemków na „grubego i drobnego” zwierza]

Reinfuss Roman, Wenhrini jako grupa etnograficzna, nr 92, s. 16-30

[wyodrębnienie kulturowe i społeczne wśród Łemków grupy Wenhrinów w dol. Smereczka – wsie Leluchów i Dubne; elementy wyróżniające, szczególnie ubiór, charakterystyka ubioru kobiet i męskiego (2 rys.), porównanie ubioru łemkowskiego i Wenhrinów; język, wpływ ze Słowacji; polemika – zob. Trajdos Tadeusz M. nr 92]

Reinfuss Roman, Jarmark w Jaćmierzu, miasteczku koło Sanoka, nr 98, s. 111

[tekst w dziale „Varia”, Wycinek z „Tygodnika Lwowskiego” nr 10 z 1850 roku, s. 80, przysłał prof. Roman Reinfuss; notatka o ofercie ludowego jarmarku]

Reinfuss Roman, Oppidum Schonberg Historia nieudanego miasta, nr 98, s. 6-13

(Dwór w Szymbarku w 1933 r. fot. R. Reinfuss; Dwór w Szymbarku obecnie po remoncie, fot. P. Drożdżik; Kapliczka na Błoniu fot. R. Reinfuss; Izba czeladna w zamku fot. R. Reinfuss)

[pogląd na dzieje Szymbarku (Schonberg, Schimberg, Szimbark) i klucza szymbarskiego, rodowa siedziba rodziny Gładyszów, inni właściciele, próba lokacji miasta, „zamek” – dwór w Szymbarku – architektura, zniszczenia i odbudowa]

Renik Krzysztof, zob. **Eisele Wanda** i **Renik Krzysztof**

Rodziewicz Rafał, xxx, *Ty i ja*, xxx, nr 89, s.62-63 [trzy wiersze]

Rośca Feliks, O pochodzeniu słowa „magura”, nr 98, s. 61-65

[nota red.: „Autor jest filologiem rumuńskim, wykładowcą na Uniwersytecie Jagiellońskim, popularyzatorem kultury rumuńskiej w Polsce”; toponim „magura” w leksykalnym zasobie tracko-geto-dackim języka rumuńskiego; znaczenie słowa, przegląd form językowych, geografia występowania słowa – magury (*maguri*, l. mn.) na terytorium Rumunii, m. in. region Maramuresz i Bukowina; wzniesienia mniejsze od magura, określane jako *movila*; legenda o powstaniu rodziny bojarów Mołdawii – Mohyłów (rum. Movilas); odpowiednik słowa w języku albańskim (magule), w formie rumuńskiej (magura) w Macedonii; s. 66 mapka: nazwa „Magura” w Rumunii, oprac. Piotr Kamiński]

Rusenko Iwan Jurijewicz, Wiersze, nr 90, s. 50-58

(nota wstępna; *Łemkowie*, tł. Antoni Kroh; *Wilk i jagnię* tł. Zdzisława Zegadłówna; *Trzeba nam nauki* tł. Antoni Kroh; *Łemkowyna* tł. Piotr Trochanowski)

[Iwan Rusenko (1890-1960); rys biograficzny nauczyciela-poety, uznawanego za narodowego wieszczka łemkowskiego, ur. na Pogórzu Dynowskim, pracował we wsi Lutcza k. Strzyżowa, po wojnie na Ukrainie; druk kilku wierszy w setną rocznicę urodzin poety]

Rygielski Janusz, Na tropach zbójckiej piwnicy, nr 75, s. 10-13 [poszukiwanie skalnej szczeliny zw. Zbójcka Piwnica k. Huty, legendarne tło „zbójnickie”]

Sadowska Aleksandra, Gąsiorowski Kuba, Olszewski Robert, Chochołkowe granie, nr 97, s. 114-115

[wieś Czeluśnica k. Jasła – relacja ze spotkania i rozmowy z Władysławem Chochołkiem, miejscowym ludowym muzykantem-cymbalistą i budowniczym cymbałów]

Sadowska Aleksandra, Michalik Sławomir, Odmieńcy – rozmowa z Michałem Żrótką, nr 97, s. 82-88

(Jamrozowe kazanie...; Słowniczek)

[nota red.: „W poszukiwaniu materiałów do tegorocznych „Magur” trafiliśmy do domu warszawskiego łemka rodem z Wierchomli Wielkiej – Michała Żrótki, znakomitego gawędziarza, autora artykułów w „Obserwatorze”, wspomnień *Ja Łemko* („Płaj” nr 13), 32 brulionów – pamiętników istniejących w rękopisie; bohatera filmu dokumentalnego *Być Łemkiem*. Oto fragment jednej z naszych nocnych łemka i Polaków rozmów”; opowieści o niezwykłych ludziach „odmieńcach”, „oryginałach”, „dziwakach”, różniących się od sąsiedzkiego otoczenia sposobem życia, zwyczajami, dziwactwami; w szczególności – opowieść o Jamrozie – „legenda Łemkowszczyzny, wielki człowiek, ale nie zrozumiany przez swoich”, z Żegiestowa (?), zm. 1928, wędrowny od wsi do wsi bazar, opowiadający wierszem, „mandrywnyk” – typ ludowego, łemkowskiego filozofa-nauczyciela, przynoszącego wieści ze świata, głosił „kazania” – o treści pouczającej moralizującej; s. 86-88: „Poniżej prezentujemy Jamrozowe „kazanie”, przekazane przez Ilka Dykiego ze wsi Pstrążne, przedruk z „Nasze Słowo” 1974 r., język łemkowski]

Sadowska Aleksandra, O feniksie z Libuszy, nr 98, s. 118-120

[notatka: spalony 1986 r. kościół sprzed 1513 pw. Narodzenia NMP w Libuszy k. Gorlic i odbudowa zabytku; fot. St. Kryciński, Kościół w Libuszy w maju 1997 r.]

Segit Krzysztof, Śladem lotniczych znalezisk w Beskidzie Niskim, nr 73, s. 36-41

[działania lotnictwa w czasie II w. św. w obszarze beskidzkim]

Skrok Zdzisław, Zawłoki, Indianie, barbarzyńcy: Żyć dzisiaj w Beskidzie Niskim, nr 97, s. 59-67

[autor: archeolog, pletwonurek, jeden z nielicznych archeologów podwodnych, mieszka w Czarnem w Beskidzie Niskim, autor książek: *Wyjście z kamiennego świata*, *Na tropach archeologicznych tajemnic Mazowsza*, *Archeologia podwodna*, *Skarby i skorupy*, *Wykopaliska na pograniczu światów*; „zawłoki” – „obcy” przybysze na łemkowszczyznę – osiedleńcy z przymusu z lat 50. w ówczesnym programie zagospodarowania górskich ziem (głównie pracownicy leśni i PGR-ów, „przygnała ich tu bieda a nie własny wybór”, na tej ziemi stale „obcy”) i przybysze z własnej woli; wśród nich „Indianie” – samotnicy, wszelkiego rodzaju „oryginały”, „wolne duchy”, zbuntowani, itp. organizujący od podstaw własne życie w trudnych warunkach; „barbarzyńcy” („barbarzyńskie plemię”) – górale z Podhala przybywający z owcami i bydłem na czasowy wypas beskidzki, pozostawiający za sobą zniszczenia; barwna charakterystyka tych zbiorowości, odrębnej mentalności, innego stylu życia w trudnych warunkach górskich]

Skrok Zdzisław, Chałupa, która mówi, nr 97, s. 68-76

[kulturoznawczy opis wznoszenia łemkowskiej *hyży*: tok postępowania od fundamentów po zwieńczenie, w kontekście starych zwyczajów, wierzeń, symboli i znaków; autor odnajduje opuszczoną chatę, by ją zagospodarować na swe siedlisko; głębokie refleksje i przeżycia, treści symboliczne z tym związane]

Skrok Zdzisław, Po leśnych „zaświatach” błędzenie, nr 98, s. 79-85

[antropologiczna refleksja: społeczna i kulturowa rola lasu a obecna gospodarka leśna w Bieszczadach, wylesienie Beskidu Niskiego i różne konteksty w dawnych wyobrażeniach –

drzewa i las siedliskiem bóstw, „święte gaje”; aspekt ekologiczny – zagrożenie Ziemi, zmiany klimatyczne; metaforyczny wątek historyczny: wiara w dawnej Litwie: kto po dębnie uderzy [święte drzewo w gaju pod Wilnem, ośrodek przedchrześcijańskiego kultu] sam siebie zetnie; bp wileński Pocięj każe ściąć święte drzewo celem likwidacji pogańskiego kultu, nikt się na czyn nie decyduje, polecenie bpa spełnia St. August Poniatowski, przyszły król – smutny los i upadek Polski, spełnienie groźby]

Skrok Zdzisław, Chodząc za wilkami, nr 99, s. 102-110

[opowieść o wilkach w Bieszczadach; różne aspekty – wilki jako zagrożenie dla zwierząt leśnych i hodowlanych, dla ludzi; zorganizowane polowania na wilki; zagadnienie ochrony wilka m. in. w Bieszczadach i Beskidzie Niskim; opowieści o własnych spotkaniach drapieżników]

Socha Alicja (oprac.), Dominium Ropae, nr 76, s. 17-18 [dobra rodu Gładyszów, m.in. Ropa i Szymbark]

Socha Alicja [oprac.], Karwacjanowie herbu Zadora (Płomieńczyk), nr 76, s. 19-20 [dobra Karwacjanów, m. in. Gorlice]

Socha Alicja [oprac.], Stadniccy herbu Śreniawa ze Żmigrodu, nr 76, s. 21

Stachowiak Andrzej, Konwersja Łemków na prawosławie w Drugiej Rzeczypospolitej, nr 00 [2000] s. 14-31

[dzieje i bezpośrednie źródła masowych konwersji Łemków w optyce historycznej; wydarzenia w Grabiu, Tylawa, Trzciana, Czarne, inne wsie łemkowskie, rola ks. Maksyma Sandowycza, konflikty we wsiach dwuwyznaniowych, reakcja władz i Stolicy Apostolskiej, Apostolska Administracja Łemkowszczyzny; fot. J. Renda: autor artykułu obok krzyża upamiętniającego przejście mieszkańców wsi Bartne na prawosławie dnia 17 marca 1928 r.]

Stanek Andrzej, Jaskinie Bieszczadów i Beskidu Niskiego, nr 74, s. 31-35

(Morfologia jaskiń; Jaskinia w Rosolinie; Jaskinie Beskidu Niskiego – na Cergowej, na Wierzchowinie, w Lipowicy; opis jaskiń, trasy dojścia)

Stefanowski Paweł, *Do przyjaciół; To boli; Dawniej*; bez tytułu – dedykacja: Jerzemu Czajkowskiemu poświęcam; *W nowosądeckim skansenie* – dedykacja: sekretarzowi KW PZPR w Nowym Sączu Henrykowi Kosteckiemu poświęcam; *Dziegieć* (z dedykacją jak niżej), wiersze, nr 81, s. 8-21

[Jerzy Czajkowski, dyr. sanockiego skansenu – Muzeum Budownictwa Ludowego; m. in. redaktor 2-tomowej edycji „Łemkowie w historii i kulturze Karpat”, dwa wydania, wyd. II Muzeum Budownictwa Ludowego Sanok 1995; edycja dedykowana: „Nestorowi Polskiej Etnografii Profesorowi Doktorowi Romanowi Reinfussowi poświęcają tę książkę wydawcy”; dedykacja wiersza *Dziegieć*: „Świetnemu badaczowi kultury Łemków Romanowi Reinfussowi”; sylwetka poety i charakterystyka jego wierszy, zob. Kleszcz Krzysztof, Krakowiak Małgorzata]

Stefanowski Paweł, Łemkowie w Telerhofie, nr 82, s. 41-48

[kwestia terminologiczna: Łemkowie – narodowa nazwa: Rusini; spory dot. nazewnictwa; Łemkowie między Polakami, Ukraińcami i Austriakami; prześladowanie Łemków w czasie I w. św., Telerhof-obóz koncentracyjny k. Grazu w Austrii; wykaz nazwisk więźniów ze wsi Bielanka, Krynicy, Zagórza; odnośnie obozu w Talerhofie (Thalerhof) i więźniów z Łemkowszczyzny – zob. też: Olszański Tadeusz (nr 82)]

Stefanowski Paweł, Nykyfor Drowniak – Nikifor Krynicki (21.V.1895-10.X.1968, nr 84, s. 57-63

[art. biograficzny niezwykłego artysty łemkowskiego z Krynicy; w tekście: ustalenie właściwego imienia i in. danych osobowych na podstawie publikowanego aktu urodzenia, odpis w muzeum łemkowskim w Bielance; dołączony wiersz autora poświęcony artyście, z dedykacją: „Wiersz ten dedykuję ks. Mitratowi Mikołajowi Deńko, który jak zwiastun i stróż wiary Nikiforowej przypomniał światu godność Nikifora-Łemka, wiodąc Go do mogiły wieczności w greckokatolickim obrządku, Łemkowyna, 28.10.1968 r.”]

Stefanowski Paweł, *Dziegieć*, nr 92, s. 14-15

[wiersz z dedykacją: *Świetnemu badaczowi kultury Łemków Romanowi Reinfussowi*; inf. o autorze i przemyśle dziegiowym w Bielance – zob. Mościcki Bogdan, nr 92]

Stążewski Wojtek, zob. Szczerbiak Piotr

Struminski Bohdan, O pochodzeniu Łemków z punktu widzenia językoznawstwa, nr 91, s. 87-96; z ukraińskiego przeł. Małgorzata Słoń

[nota red.: „Bohdan Struminski jest ukraińskim językoznawcą, profesorem Uniwersytetu Harvarda w USA. Artykuł ten ukazał się w zbiorze „Symbolae in Honorem Volodymir Janiw) wydanym przez Ukraiński Wolny Uniwersytet w Monachium w 1983 r.”; tekst opublikowany w numerze poświęconym kwestii tożsamości narodowej Łemków; Olszański Tadeusz Andrzej w „Słowo wstępne” [do tego nr 91: ...„rozprawka Bohdana Struminskiego... jest opracowaniem ściśle naukowym... przedstawia i solidnie uzasadnia oryginalną tezę nt. pochodzenia Łemków, która niestety nie stała się dotychczas przedmiotem dyskusji naukowej. Artykuł ten utonął bowiem w ogromnej i mocno chaotycznej księdze pamiątkowej ku czci prof. Janiwa, ukraińskiego emigracyjnego literaturoznawcy i filologa. Zamieszczając go w „Magurach” w przekładzie z ukraińskiego mamy nadzieję włączyć go w ten sposób do obiegu naukowego i nie tylko naukowego.”; inne teksty w tym tematycznym numerze zob. Duć-Fajfer Helena, Wielocha Andrzej, Magocsi Paul Robert, Muszynka Mykoła]

Strumiński Bohdan, Kiedy powstał i skąd się wziął dialekt łemkowski, nr 93, s. 21-26

[„W tekście tym odchodzę od moich dawnych pozycji w kwestii pochodzenia Łemków” [zob. nr 91; nota red.: „Jest to uproszczona wersja referatu wygłoszonego na konferencji łemko- i bojkoznawczej na Uniwersytecie Jagiellońskim 20 lipca 1992 r. Wersja pełna została wysłana do fachowej prasy językoznawczej.”; pojęcie „dialekt łemkowski”; przegląd charakterystycznych cech systemowych dialektu łemkowskiego, m. in. osobliwości łemkowskiej morfologii czasownika, zjawiska językowe pochodzenia małopolsko-słowackiego, odrębność dialektu łemkowskiego od gwar ukraińskich; geneza dialektu, polonizmy w kanonie cech systemowych dialektu łemkowskiego; geografia dialektu; słowotwórczy wpływ ludności starosłowackiej na łemkowskie formy językowe; wnioski]

Sulimirski Tadeusz, Trakowie w północnych Karpatach i problem pochodzenia Wołochów, nr 85, s. 3-28

(Ludy trackie w Karpatach północnych; Dalsze losy Traków północnokarpackich; Ród Dragów-Sasów [herbu Sas w Rusi Halickiej]; mapki 1-10, m. in. grupy etnograficzne polskich Karpat, dackie osady z okresu rzymskiego i wędrówki ludów na Podkarpaciu polskim i Słowacji, zachodni zasięg karpackich nazw topograficznych pochodzenia „rumuńskiego” faktycznie trackiego, rozsiedlenie Dragów-Sasów na Rusi Halickiej i w północnym Siedmiogrodzie XIV-XVI w.)

[przeгляд danych dot. przeszłości zaludnienia Karpat północnych; rys biograficzny autora – archeologa, b. profesora uniwersytetu we Lwowie i UJ, po II w. św. profesora w Uniwersytecie Londyńskim; przedruk art. z *Acta Archeologica Carpathica* tom XIV, 1974 r.; teza o znacznie historycznie wcześniejszym zaludnieniu Karpat niż przez akcję osadniczą w średniowieczu jak nieraz się przyjmuje]

Swianiewicz Jacek, Zmiany granic w Beskidzie Niskim i Bieszczadach w 1938 r., nr 87, s. 65-69

[ustalenie nowej granicy pomiędzy Polską a Czecho-Słowacją listopad/grudzień 1938 r. – tereny przyłączone do Polski: mapka nr 1 – Śląsk Zaolziański, Czadeckie, część Beskidu Żywieckiego i Orawy, Jaworzyna Spiska, gmina Głodówka, gmina Leśnica w Pieninach, korekta w okolicy Żegiestowa i w pobliżu Wysowej (mapka nr 2); mapka nr 3 – zmiany w Bieszczadach; powody delimitacji k. Wysowej (projekt budowy „karpackiej drogi” Wysowa-Krynica, niezrealizowany) i zmiana przebiegu fragmentu kolejki Łupków-Cisna z terenu Republiki Czeskiej na teren RP – jedyna zmiana graniczna zachowana do dziś; opis nowego przebiegu linii granicznej]

Szanter Zofia, Skąd przybyli przodkowie Łemków? O osadnictwie z południowych stoków Karpat w Beskidzie Niskim i Sądeckim, nr 93, s. 7-20

[polemicznie nt. koncepcji żywiołowych migracji wołosko-ruskich, ludów pasterskich z Płw. Bałkańskiego (Wołosi) i z Karpat (Rusini) na teren Beskidu Niskiego i Sądeckiego; negacja pojmowania tego osadnictwa w kategoriach etnicznych i narodowościowych; pojęcie „prawo

wołoskie” i jego modyfikacja przez prawo niemieckie; zorganizowane osadnictwo XV/XVI w. – kolonizacja Beskidu Niskiego i Sądeckiego, pięć przesłanek przemawiających za możliwością napływu osadników z płd. stoków Karpat, od strony płn. Węgier; kontekst historyczny procesu osadniczego i społeczno-gospodarczy; „poszukiwania związków z terenami po południowej stronie Karpat rzucić mogą nowe światło nie tylko na historię rozwoju osadnictwa, ale także na historię kultury w Beskidzie Niskim i Sądeckim.”]

Szatrawski Tomasz, nr 90, s. 138

[nota wstępna do: Fusek Witold [zob.], Wokół Fulusza]

Szczerbiak Piotr (wywiad przeprowadził), Smakuję te góry... Wojtek Stążewski o pierwszych rajdach „Beskid Niski”, nr 89, s. 68-73

[w tekście liczne informacje o rajdach SKPB od 1965 r.; odwzorowanie 24 znaczków kolejnych rajdów Beskid Niski]

Szmit Jolanta i Grzesik Witold, Na tropie, czyli o rynku w Krośnie, nr 86, s. 42-45

(Pierzeja wschodnia; Pierzeja południowa; Pierzeja zachodnia; Pierzeja północna)

[krytycznie o Katalogu Zabytków Sztuki t. I zes. 1. Krosno, błędy Katalogu; weryfikacja danych inwentaryzacji dot. zabudowy rynku; plan Rynku w Krośnie: zaznaczono położenie kamienic z numerami aktualnymi; skrócony opis najciekawszych kamienic]

Szyborska Wisława, *Obóz głodowy pod Jasłem*, nr 80, s. 43 [wiersz]

Świeykowski Bronisław, ks., Z dni grozy w Gorlicach, nr 90, s. 104-118

[fragm. dziennika księdza, burmistrza Gorlic, zapiski 25/IX 1914-2/V 1915, tj. za okres zajęcia miasta przez Rosjan, rabunek; działania wojenne, ostrzał i zniszczenie kościoła i zabudowy, realia życia w okupowanych Gorlicach; fragmenty dziennika z rzadkiego wydania *Z dni grozy w Gorlicach od 25.IX. 1914 do 2.V.1915*, nakładem S.A. Krzyżanowski Kraków 1919; nota wstępna Paweł Luboński, inf. biograf. o autorze dziennika; fragmenty podano w 75-tą rocznicę bitwy gorlickiej; ...”Dla kolorytu zachowałem oryginalną dziś już archaiczną ortografię... chciałbym zwrócić uwagę na ciekawostkę: autor systematycznie wkłada w usta Rosjan, z którymi ma do czynienia, wyrażenia pochodzące nie z obcego mu, jak się zdaje, języka okupanta, lecz z jak najbardziej miejscowej mowy Łemków.”]

Tarnowycz Julijan, zob. Olszański Tadeusz M. nr 88

Tomasik Jerzy D., Kazimierz Pułaski na Ziemi Gorlickiej, nr 99, s. 54-62

(fot. J.D. Tomasik – szaniec obozu nad Blechnarką [widok w terenie]; prawdopodobne miejsce ataku Rosjan 3 sierpnia 1770 [położenie w krajobrazie]; okopy na przełęcz Pułaskiego, szkic sytuacyjny wg T. Nowalnickiego, stan na 15. VIII. 1970; Literatura)

[konfederaci barscy na Ziemi Gorlickiej (d. Bieckiej) i ich ufortyfikowane obozy Izby, Blechnarka, Konieczna; działania zbrojne K. Pułaskiego; natarcia wojsk rosyjskich]

Traczyk Tomasz, Cerkiew w Hyrowej, nr 84, s. 8-16

(Historia; Cudowny obraz; Dewastacja; Budynek cerkwi; Wnętrze; Literatura; rys. cerkiew w Hyrowej stan obecny 1983 r.)

[„alarm” w sprawie niszczącej cerkwi; wskazanie niedokładności inwentaryzacji w Katalogu Zabytków Sztuki; opis wielkiego zakresu zniszczeń; bezradność (obojętność?) świeckich (administracyjnych) i kościelnych czynników; ...nie możemy pozostać obojętni na los ginącej cerkwi. To, co dotychczas próbowaliśmy zrobić, to interwencje u władz świeckich i kościelnych. Nie dały one oczekiwanych rezultatów... Sprawa remontu jest pilna – zabytkowi grozi całkowita zagłada. Budynek w każdej chwili może się zawalić, a zabytkowe wyposażenie może zostać zniszczone... APELUJEMY do wszystkich, którzy przejęli się losem cerkwi w Hyrowej, zwłaszcza do tych, którzy mogą pomóc w jej uratowaniu, aby się z nami skontaktowali. Może uda się przyczynić wspólnie do ocalenia zabytku. Prosimy skontaktować się z autorem tego artykułu za pośrednictwem SKPB w Warszawie lub AKT {Akademicki Klub Turystyczny} „Maluch”]

Trajdos Tadeusz M., Czarna, nr 87, s. 14-19

[sądecka wieś k. Krynicy: lokacja w „państwie muszyńskim” biskupów krakowskich, parochia unicka i przywileje papieskiej dla niej, styl nowej cerkwi z 1893/1894; opis wnętrza-ikonostas i

ołtarz, malowidła, zabytkowe obrazy (m. in. fundowane przez konfederatów barskich lub ich rodziny), wpływy łańskie, polonizacja dzieł łemkowskich; **zasługi ks. proboszcza Mieczysława Czekaja w ratowaniu łemkowskich dzieł artystycznych w Czyrnej i okolicy**; odkrycie resztek biblioteki parafialnej - cerkiewnych ksiąg liturgicznych-starodruków – druki kijowskie i lwowskie, ich charakterystyka; Literatura; rys.: cerkiew w Czyrnej; Przypisy]

Trajdos Tadeusz M., Piorunka, nr 87, s. 20-26

[wieś k. Krynicy w d. posiadłościach biskupów krakowskich, fundacja i zmiany statusu parochii unickiej XVII/XVIII w., jurysdykcja biskupia, zabytkowa cerkiew śś. Kuźmy i Damiana, cechy architektury, opis wnętrza, ikonostas, wpływ latynizacji na sztukę cerkiewną oraz wpływ rosyjskiej sztuki „imperialnej”, proces ruszczenia mieszkańców wsi łemkowskich; **zasługa ks. proboszcza Mieczysława Czekaja w ratowaniu cerkwi w Piorunce** – trwałe zabezpieczenie 1979-83 przez remont dachów, gontów i ścian, skompletowanie ikonostasu, odnowienie liturgicznych aparatów i sprzętów; rys. cerkiew w Piorunce]

Trajdos Tadeusz M., W sprawie „Posłowia” do „Smaku doli” Semana Madzelana (odpowiedź na artykuł A. Kroha w „Dzienniku Polskim”, 2.05.1986 r.), nr 87, s. 88-90

[T.M. Trajdos, autorem posłowia do wspomnieniowej książki S. Modzelana; gwałtowna reakcja A. Kroha na tekst T. Trajdosa, zob. Kroh A., przedruk w „Magurach” nr 87; w związku z polemiką – zob. Wielocha Andrzej, Polemiki – nota *Od redakcji*, nr 87; T. M. Trajdos o książce Madzelana „relacja bólu i cierpień ludzi wydziedziczonych i pozbawionych ojczystego domu” [dotyczy losów łemków i łemkowszczyzny], powody opatrzenia książki *Posłowiem*, m. in. polemika z szowinistami ukraińskimi i ich antypolską propagandą, w odniesieniu np. do idei „wieczystej Ukrainy” w pd-wsch. Sądecczyźnie i stereotypami w Polsce dot. łemków i łemkowszczyzny; skrót gł. wątków *Posłowia*; ważna pointa: „Potrzebne jest więc krzewienie najgłębszego braterstwa między ziomkami Madzelana a mieszkańcami tego kraju. Do tego konieczne jest jednak przypomnienie prawdy o dziejach dawnych i nowszych wspólnej ziemi, a nie sycenie ponurych szatów irredentystycznych.”]

Trajdos Tadeusz M., Dubne w końcu XVIII wieku, nr 90 [1990], s. 4-23

(Charakterystyka rodzin, wykaz: nazwiska rodowe z Dubnego z lat 1785-1799; Więzy pokrewieństwa – w grupie „elitarnej” i ubogich; związki rodzinne: Grupa I. Leluchowanie, Grupa II. Migranci z południa, Grupa III. Migranci z północy; Więzy sąsiedzkie; Przybysze z zewnątrz; Podziały społeczne; podsumowanie)

[rys historyczny – lokacja wsi Dubne i Leluchów w dobrach bp. krakowskich w „państwie muszyńskim”, nast. w Koronie Węgierskiej oraz w Królestwie Galicji i Lodomerii; powstanie parochii unickiej; kwestia odrębności etnograficznej obu wsi, teoria R. Reinfussa o odrębnej grupie mieszkańców – Wenhrinów (lub Uherców) i wyodrębnieniu tych wsi z terytorium łemkowskiego w Polsce wskutek wpływów z płn. Słowacji; charakterystyka odrębności etnograficznej wg Reinfussa; badania archiwaliów - ksiąg parafii Leluchów i Dubne z lat 1785-1889 (nieznanych Reinfussowi) dot. składu społecznego mieszkańców Dubnego, dynamiki migracyjnej, kontaktów zewnętrznych, więzi pokrewieństwa itp. oraz kwestii językowych skłania do krytycznej analizy teorii R. Reinfussa; nazwiska rodzin, popularność imion czyli popularność kultów świętych; dzietność –rytm życia biologicznego na wsi]

Trajdos Tadeusz M., Osadnictwo na łemkowszczyźnie, nr 90 [1990], s. 24-35

[przegląd procesu osadnictwa na obszarze łemkowszczyzny (ziemia sądecka, sanocka) w świetle dokumentów osadniczych do XVI w. – na prawie zwyczajowym polskim, XIV i XV w. na prawie niemieckim (magdeburskim), państwo muszyńskie; kolonizacja w ziemi sanockiej; migracja wołoska ludności pasterskiej romańskiego pochodzenia; trzy warianty kolonizacji wołoskiej (na prawie wołoskim); wykrystalizowanie się ludności łemkowskiej; „Łemkowie po czterech wiekach mają wszystkie właściwości i narzędzia kultury, by wykształcić w sobie nareszcie trwałą świadomość odrębności narodowej i kulturowej ... Należy tylko życzyć sobie, aby tworzenie własnej odrębności, uzasadnionej i właściwej, wspierało się na rzetelnej wiedzy o prawdziwych początkach i pochodzeniu rodzimej wspólnoty, a nie mitach i opacznych mniemaniach kulturowych w płonnej nadziei, że przyniosą doraźne korzyści

polityczne czy propagandowe. Hołubione uparcie mity przyniosą bowiem plon zatruty, owoc gorzki i groźny dla ich piastunów ... Zapraszamy wspólnotę narodową Łemków do wolnego domu – Polski – która była jedynym gniazdem naszych wspólnych dziejów.”]

Trajdos Tadeusz M., Cerkwie łemkowskie w Polsce, nr 90, s. 67-79

(rysunki: Cerkiew w: Powroźniku, Świątkowej Małej, Łosiu, Komańczy, Boguszy, Słotwinach, Gładyszowie; Wybrana bibliografia architektury i malarstwa sakralnego Łemków)

[nota autora: „Artykuł niniejszy miał stanowić pierwotnie komentarz do albumu rysunków cerkwi łemkowskich Tyrsusa Wenhrynowicza. Album tak zaplanowany ukazać się miał nakładem Sądeckiej Oficyny Wydawniczej. Do publikacji jednak nie doszło. Ufam, że w swej niezmienionej postaci tekst mój przyniesie jakiś pożytek czytelnikom.”; proces zasiedlania Beskidu Niskiego i części Beskidu Sądeckiego, kolonizacja w ziemi sanockiej, karpacka wędrówka pasterzy Wołochów i ruskich chłopów z terenów podkarpackich wyznania prawosławnego, rutenizacja też polskich autochtonicznych wsi szlacheckich, w dobrach biskupich i w królewskich; wykrywanie się z konglomeratu rusko-wołosko-polskiego etniczno-kulturowej wspólnoty Łemków; architektura wiejskich cerkwi parochialnych – w artykule – na terenie Polski; zasady lokalizacji, rozplanowanie, typy budowli – zachodni i wschodniołemkowski, cechy różnicujące; budowle drewniane i próby przyswojenia architektury murowanej; obce wzorce architektury drewnianej – huculski lub imitacja „rzekomego ukraińskiego stylu narodowego”; wzór rosyjskiej architektury imperialnej z XIX w.; wystrój wnętrz – dekoracje malarskie ścian i stropów i ich tematy; kompozycja ikonostasu; wpływ sztuki katolickiej na ikonostas i ikony i wyposażenie cerkwi unickich XVIII w.; dzieła miejscowych snycerzy; upadek oryginalnej sztuki cerkiewnej łemkowskich cieśli, malarzy, snycerzy w XIX w. – powstają kiczowate pseudobizantyjskie polichromie, pseudomoskiewskie ikony, anemiczne ikonostasy, fabrykacja seryjna [elementów wyposażenia, ikon]; „U schyłku XIX w. upadek artystyczny tych robót był tak rażący, iż można stwierdzić ostateczny zanik odrębnej sztuki łemkowskiej w zakresie architektury i wystroju świątyń parafialnych.”]

Trajdos Tadeusz M., Smereczek płynie szybciej... nr 92, s. 32-33

[polemika z prof. Romanem Reinfusem w sprawie etnograficznej odrębności grupy Wenhrynów, zob. Reinfuss R., nr 92; m. in. zagadnienie badawcze – więzi Łemków – Rusnaków polskich i górnowęgierskich]

Trajdos Tadeusz M., Słowaccy unicy (Można inaczej...) – O grekokatolikach wschodniej Słowacji, nr 92, s. 90-95

[„Wycuzono nas w ostatnich czasach, że słowo „grekokatolik” znaczy „Ukrainiec”. Jeszcze nie tak dawno było jednak inaczej, także w Rzeczypospolitej Polskiej. Można było pozostając przy tym wyznaniu czuć się Polakiem, ba, męczennikiem walki o polskość (jak pod zaborem rosyjskim), albo Białorusinem, albo po prostu Rusinem, albo być innej narodowości. Ukraińcy zawłaszczyli sobie to wyznanie jako narzędzie działalności politycznej, jako oręż akcji narodowej, doprowadzając wreszcie do tego, że Unickiemu Kościołowi nadano nazwę Ukraiński Kościół Katolicki. Rozszerzył on swą działalność w Polsce i na obszarze USRR, jak i w diasporze ukraińskich uchodźców na całym świecie. Są jednak leżące po sąsiedzku terytoria, gdzie grekokatolicy poczuwają się do zupełnie innej tożsamości narodowej. O nich będzie mowa w tym artykule.”; rys historyczny wyznania grekokatolickiego na Słowacji (w ramach Królestwa Węgierskiego) XVII-XVIII w., diecezja preszowska, biskupstwo Mukaczewa, diecezja preszowska do 1939; charakterystyka ludności wyznania grekokatolickiego-stały proces słowakizacji i spadek liczebności nacji „rusińskiej” i ukraińskiej; zagłada Kościoła grekokatolickiego od 1948 r.: polityka władz komunistycznych reaktywowania prawosławia z podległością Patriarchatowi Moskwy i całej Rusi; Centralny Komitet Powrotu do Prawosławia, nowe diecezje prawosławne; po 1968 r. odrodzenie unickiej diecezji preszowskiej, odbudowa sieci parafialnej, język liturgii słowacki (lub węgierski) a nie ukraiński; przegląd aktualnej sytuacji; przedruk z miesięcznika ZChN „Sprawa Polska” nr 4/1991]

Trajdos Tadeusz M., Komentarz autorski, nr 92, s. 95

[komentarz autora do swego artykułu jak wyżej; tekst artykułu pierwotnie z 1990 r. dopełniony aktualnymi informacjami dot. sytuacji wyznaniowo-narodowościowej wg spisu ludności w Czecho-Słowacji 1991 r.; ..."Wyniki spisu, zgodnie moimi przewidywaniami, są katastrofalne już nie tylko dla opcji ukrajinofilskiej na Słowacji, ale w ogóle dla populacji pochodzenia ruskiego. Rusini (Rusnacy) w tym kraju ulegają skutecznej i powszechnej słowakizacji. Młodzież w znacznej większości nie chce słyszeć o innej tożsamości; wybiera słowacką...Z wyników spisu dowiadujemy się jasno, że przytłaczająca większość unitów (na Słowacji ok. 140 tys.) to po prostu Słowacy. „Rusini” czy „Ukraińcy” zaczynają stanowić margines wiernych diecezji preszowskiej..."]

Trajdos Tadeusz M., Ołtarze w cerkwiach Muszynki, Polan i Berestu, nr 97, s. 37-48

(ołtarz Matki Boskiej w Muszynce, fot. M. Gliniak, ołtarz św. Barbary w Muszynce, fot. S. Michalik, retabulum na pld. ścianie nawy cerkwi w Polanach, fot. M. Gliniak, Pieta z ołtarza Ofiary Eucharystycznej w Polanach, foto S. Michalik, ikona Chrystusa Nauczającego w cerkwi w Polanach, fot. M. Gliniak)

[tendencja XVII i XVIII w. w cerkwiach unickich wznoszenia ołtarzy bocznych – objaw tzw. latynizacji, tzn. upodobniania architektury, wystroju i wyposażenia świątyń unickich (szczególnie na Łemkowszczyźnie) do kościołów rzymskokatolickich; przykład ołtarzy w trzech cerkwiach „państwa muszyńskiego” z XVIII w., chronologia powstania, szczegółowa charakterystyka dzieł i ikonografii obrazów ołtarzowych, formy dzieł, uwagi o wystroju kościołów, cechy stylistyczne – barok-rokoko; połączenie tradycji bizantyjskiej łacińskiej sztuki kościelnej]

Trajdos Tadeusz M., Opiekuńczy obraz z Izb, nr 97, s. 49-52

(foto R. Górski: Kopia cudownego obrazu Matki Boskiej Izbiańskiej)

[obraz z 1721 r. wyk. na zlecenie popa Izb i Ropek Iwana Ropskiego, oryg. w bocznym ołtarzu kościoła w Bereście, kopia w Izbach; szczegółowy opis dzieła – kompozycji ikonograficznej typu Pokrow Bogomatieri – wizja Opieki Matki Bożej nad ludzkością – bizantyński rodowód tego tematu w wizji św. Andrzeja Jurodiwego oraz połączenie wątku św. Romana Piewca z VI w. (autor pieśni sławiącej Bogurodnicę, w hymnografii bizantyjskiej)-przedstawienie w obrazie; wizerunek rycerza – w stroju i fryzurze aktualizacja postaci króla Polski i elektora saskiego Augusta II Mocnego, obok królowa; także postaci fundatora obrazu popa Iwana z Izb i jego małżonki; opis inskrypcji starocerkiewnych-inwokacje do Bogurodzicy; ..."obraz ma kapitalne znaczenie jako zderzenie dwóch światów, scalonych dzięki unii brzeskiej. Podłoże kultowe i schemat ikonograficzny sięgają tu źródeł bizantyjskich, ale modelunek szat i charakterystyka postaci (para monarsza), a także nowatorstwo ikonografii Maryjnej – wskazują na dominację artystycznych i kulturalnych wyobrażeń katolickiej cywilizacji łacińskiej."; tekst pierwotnie opublikowany w: „Currenda” nr 8-11, 1995, oraz w: „Almanach Muszyny” 1994]

Trajdos Tadeusz M., Obrazy Matki Boskiej Opiekuńczej w cerkwiach klucza muszyńskiego, nr 98, s. 37-46

(Obraz Matki Boskiej Opiekuńczej, Czarna, I ćw. XVIII w., fot. Z Dubiel, Matka Boska Opieki, Złockie, XIX w., fot. J. Gajda)

[źródła tego tematu ikonograficznego w sztuce Kościoła Wschodniego; święto Opieki Matki Bożej – Pokrow; dwa warianty schematu ikonograficznego, schemat rostowsko-suzdalski – ikona „Pokrow” i jej ekspansja na karpackiej rubieży wołosko-ruskiego zasiedlenia; latynizacja (okcydentalizacja) wyobrażenia Opieki Maryjnej na Łemkowszczyźnie i utrata charakteru ikony; charakterystyka przedstawień MB (elementy latynizacji): cerkiew w Izbach (kopia, oryginał w Bereście), „Pokrow” w cerkwi w Polanach, między tradycją ikonografii wschodniej bizantyjsko-ruskiej a wpływami zachodnimi; „Pokrow” z Wojkowej i z Rychwałdu; grupa obrazów czysto polskiej, łacińskiej proveniencji – „Mater Misericordiae”: ołtarz boczny cerkiew Mochnaczka Niżna, Złockie i Czarna – polskie malarstwo lokalnych warsztatów, przeł. XVII/XVIII w.]

Trajdos Tadeusz M., Malowidła na cokołach ikonostasów łemkowskich, nr 99, s. 6-26

(zestaw fotografii do artykułu: ołtarzyk z Izb (fot. E. Polak-Trajdos), antepedium ołtarza z Izb (fot.

E. Polak-Trajdos), Michał Anioł, Berest (fot. M. Michalik), Zwiastowanie z Berestu (fot. M. Michalik), Nawiedzenie z Berestu (fot. M. Michalik), Chrzt w Jordanie z Berestu (fot. M. Michalik), Ofiara Abrahama z cerkwi w Banicy (fot. Z. Dubiel), Ikonostas w Jastrzębiku (fot. P. Antoniak), Ofiara Abrahama z cerkwi w Polanach (fot. S. Michalik), Mojżesz na górze Synaj, Banica (fot. Z. Dubiel), Mojżesz na górze Synaj, Piorunka (fot. Z. Dubiel), Ikonostas w Piorunce (fot. Z. Dubiel), Traditio Legis, Banica (fot. Z. Dubiel), Jezus nad jeziorem Genezaret, Polany (fot. S. Michalik), Matka Boska Orantka, Banica (fot. Z. Dubiel), Pasterz łemkowski, Piorunka (fot. Z. Dubiel)

[„Poruszam temat zauważony przez badaczy sztuki cerkiewnej, ale traktowany dotąd marginalnie”; terminologia: predella, retabulum, antepedium, cokół – skrzyniowe cokoły ulokowane poniżej ikon namiestnych; ikonografia malowanych cokołów-przegląd badań; przegląd materiału badawczego: „wybrałem 15 zespołów malarskich z obszaru powiatów sądeckiego i gorlickiego. Wyodrębniłem w nich 33 tematy ikonograficzne.”; charakterystyka tematów, dzieł m. in. z: cerkiew Rychwałd-Owczary, Złockie, Berest, Banica, Jastrzębik, Szczawnik, Polana, Piorunka, Uście Ruskie, Tylicz, Dubne]

Trochanowska Stefania, *Sądny dzień; Cień dzikiej róży*, nr 87, s. 49 [dwa wiersze łemkowskiej poetki; nota wstępna zob. Olszański Tadeusz A. nr 87, s. 46]

Trochanowski Jarosław, Zespół Pieśni i Tańca „łemkowyna”, nr 82, s. 32-38 [historia zespołu opisana przez jego założyciela; rys. czuhy łemkowskie]

Trochanowski Piotr, Wokół Tadeusza Andrzeja Olszańskiego i jego (?) spraw, nr 90, s. 149-162

[nawiązanie do art. Olszański Tadeusz Andrzej [zob.], *Wokół łemkowskich Watr i spraw*; obszerna i żarliwa polemika z artykułem, w kręgu zagadnień tożsamości narodowej łemków, poczucia patriotycznego, kultury łemkowskiej z licznymi odniesieniami historyczno-literackimi; w tekście przypisy; odpowiedź T.A. Olszańskiego s. 162]

Tylawska Anna, xxx, nr 87, s. 51 [bez tyt. wiersz łemkowskiej poetki; nota wstępna zob. Olszański Tadeusz A. nr 87, s. 46,

Tylikowska Daria, Góra Świętego Wojciecha, nr 97, s. 116-117

[możliwa trasa przybycia do Polski bpa Adalberta (św. Wojciecha) – przez przełęcz k. Ożennej, Brzezową do Mytarza, stąd przez Osiek, gród w Załężu do Jasła; także trasa najazdu Świętopetka

z abp. Metodym na państwo Wiślan; możliwe miejsce powitania bpa przez Bolesława: na stokach Góry Trzech Krzyży k. Nowego Żmigrodu, nie zaznaczony na mapach pagórek z okopami z ostatniej wojny, widoczny z drogi z Samokłesk do Żmigrodu, na szczycie krzyż z kapliczką, w ub. wieku stał kościółek pw. św. Wojciecha; miejsce mszy i procesji na dzień św. Wojciecha; na podstawie: F. Kotula, *Po rzeszowskim Podgórzu błędząc*]

Ucieszyński Marek Andrzej, Grybów, nr 75, s. 17-19 [opis miejscowości, rys. drewniana kapliczka na szczycie Chełmu]

Ucieszyński Marek Andrzej, *Kseniu dumna...* nr 75, s. 105 [wiersz z motywem beskidzkim]

Udziela Seweryn, Podanie o założeniu miasta Biecza, nr 75, s. 5-7 [z : Seweryn Udziela, *Z podań i dziejów Ziemi Bieckiej*, Kraków 1926 r.]

Udziela Seweryn, Zwyczaje, obyczaje i wierzenie łemków, nr 97, s. 89-95

[z noty red.: artykuł – przedruk z pracy autora *Ziemia łemkowska przed półwieczem, zapiski i wspomnienia z lat 1888-1893*, wyd. 1934 we Lwowie; w tekście dodano: *Opowiadania: Zawiść, Nesprawedływist, Czomu to lude perestali jizditi sywom kobyłom po deń, Zwidki to powstała nenawist meži psom, kotom ta myszami, Hłucha (pol. – tyfus); podał J. Kobani]*

Valde-Nowak Paweł, Obozowiska paleolityczne w Beskidzie Niskim, nr 86, s. 86-91

[badania archeologiczne – najstarsze dotąd ślady działalności ludzkiej w Beskidzie Niskim – obozowiska łowieckie sprzed ok. 11 tys. lat: Skwirtne na lewym brzegu Zdyni, i na brzegu Ropy między Uściem Gorlickim a Klimkówką w miejscu zw. „Oreszów”, opis odkryć; mapki:

położenie stanowisk archeologicznych Skwirtne i Uście Gorlickie; rysunki odkrytych krzemieni-narzędzi paleologicznych; informacja: archeologiczny rekonesans w rejonie Świątkowej Wielkiej przy udziale uczestników trasy archeologicznej rajdu „Beskid Niski 85”; nawiązanie do art. T. Sulimirskiego [zob.] z tezą o znacznie wcześniejszym zasiedleniu Beskidów [wczesna epoka żelaza – kultura łużycka] niż w średniowieczu jak często się przyjmuje]

Wieczorkowski Stanisław, Z tkactwem przez stulecia, nr 80, s. 25-33

[tkactwo beskidzkie, pogórzańskie i łemków; rysunki sprzętów tkackich; koronkarstwo; tkactwo po II w. św., z-dy w Krośnie; Literatura]

Wielocha Andrzej, Kobyłanka, nr 83, s. 6-12

[tekst w związku z uroczystością 300-lecia przeniesienia do kościoła w Kobyłance cudownego obrazu Jezusa Ukrzyżowanego; założenie i właściciele wsi, dzieje obrazu i kultu]

Wielocha Andrzej, „Gdzie łemko tam łemkowszczyzna”, nr 83, s. 101-108

[Myscowa, wieś nad Wisłoką, nostalgiczny opis; spotkanie i rozmowa z żoną Jana Dyki, łemkowskiego ludowego poety z Myscovej; zapis jego weselnej pieśni; rys biograficzny; wiersze w listach do przyszłej żony; tytuł artykułu – polska wersja łemkowskiej formuły p. Jana Dyki: „De łemko tam łemkiwszczina”; rys.: Cerkiew w Myscovej]

Wielocha Andrzej [A.W.] Polemiki... nr 87, s. 84-85

[nota „Od redakcji” sygnowana A.W.; nota wprowadzająca do ostrej polemiki na łamach czasopism (przedruk w tymże numerze „Magur”) w zw. z postowiem Tadeusza M. Trajdosa do książkowego wydania wspomnień Semana Modzelana pt. „Smak doli” [wyd. Sądecka Oficyna Wydawnicza, Nowy Sącz 1986, tragiczne losy swego pokolenia z łemkowszczyzny]; w nocie – komentarzu do polemiki – uwagi ogólne nt. polemiki Antoniego Kroha [zob.] i w odpowiedzi – Tadeusza M. Trajdosa [zob.]; uzasadnienie przedruku polemiki:...” pokazać poprzez zestawienie obu tekstów, jak bardzo potrzebna jest nam wszystkich (zainteresowanym łemkowszczyzną) rzeczowa, spokojna i otwarta dyskusja bez niedomówień i uprzedzeń, no i najlepiej z udziałem samych łemków.”]

Wielocha Andrzej [A.W.], O cerkwi w Klimkówce raz jeszcze, nr 88, s. 78-81

[tekst w nawiązaniu do art. Włodzimierza Mokrego (zob., nr 86, s. 92-103): wersja wydarzeń „jak się okazało niepełna i niestety, mocno jednostronna; aby całą sprawę wyjaśnić w miarę możliwości do końca, publikujemy poniżej obszerny fragment zamieszczonego w Currendzie artykułu pt. „Poświęcenie kościoła w Klimkówce-Pniaki.”: Ks. Franciszek Malarz, Poświęcenie kościoła w Klimkówce-Pniaki, w: Currenda, pismo urzędowe diecezji tarnowskiej nr 8-11, VIII-XI 1985, R. 135, s. 252-256]

Wielocha Andrzej, łemkowszczyzna, ludzie, poezja..., nr 88, s. 82-94

[wielowątkowa polemika dot. wymowy artystycznej i ideowej wierszy „łemkowskich” Jerzego Harasymowicza; obrona poety i wartości jego wierszy wobec ostrej krytyki przez Antoniego Kroha (A. Kroh, „łemkowszczyzna w wierszach Jerzego Harasymowicza”, w: „Polska Sztuka Ludowa”, nr 3-4/1985, numer „łemkowski”); zarzuty A. Kroha i dyskusja z nimi; polemika z J. Harasymowiczem w kwestii meandrów jego stosunku do łemków i łemkowszczyzny; nawiązanie do wiersza Ewy Gaworskiej „List otwarty” („Magury” nr 82, wiersz przytoczony w całości): ...”Ewa Gaworska odmawia Harasymowiczowi prawa do łemkowszczyzny, A. Kroh odsądza jego poezję od czci i wiary, a obydwójce czynią to niejako w imię łemkowszczyzny i samych łemków – sami łemkami nie będąc”; przychylny stosunek łemków do poezji Harasymowicza i późniejszy rozbrat:...” jego [Harasymowicza] przekonanie o posiadaniu monopolu na prawo rozstrzygania o tym, co dla łemków jest dobre a co złe, wcześniej czy później musiały doprowadzić do konfliktu i dramatycznego rozstania. Smutne jest jedynie to, że poeta nie chciał pogodzić się z myślą, że łemkowie będą sami decydować o swoim losie i nie potrafił odejść z twarzą” – nawiązanie do wywiadu poety (Gazeta Krakowska nr 135 z 11.VI.1986) pt. „Chwast płomienisty i złowrogi – burzan nacjonalizmu”, „w wywiadzie tym niedawny „patron” obrzuca brzydkimi wyzwiskami byłych swoich „wiernych”, oświadczając przy tym, że zrywa z nimi definitywnie”; wątek konfliktu polsko-ukraińskiego i rachunku

krzywd w wywiadzie i wierszach Harasymowicza oraz orientacji ukraińskiej wśród Łemków, problem określenia ich tożsamości]

Wielocha Andrzej, *Mucha czy coś więcej*, nr 89, s. 121-123

[polemika z Kroh Antoni, zob., nr 89, c.d. polemik: J. Harasymowicz, jego wiersze łemkowskie, i „problemy łemkowskie”]

Wielocha Andrzej, *Dokąd pójdziesz Łemkowszczyzno?*, nr 91, s. 7-10

[żarliwy osobisty tekst w numerze poświęconym kwestii tożsamości narodowej Łemków; w tymże numerze zob. Duć-Fajfer Helena, Olszański Andrzej Tadeusz, Magocsi Paul Robert, Muszynka Mykoła, Struminski Bohdan]

Wielocha Andrzej, *Dokumenty mówią*, nr 91, s. 141-144

[I. Dokument: adresat – ks. Stefan Szałas, proboszcz obrządku grecko-katolickiego w Myscovej; Rada Szkolna Powiatowa w Krośnie, Poufne, Krosno dnia 6 grudnia 1927 r.: Uprasza się o udzielenie mi drogą pisemną szczegółowych informacji, a mianowicie: 1) czy p. Paweł Gajda, nauczyciel, kierujący tamtejszej szkoły – zajmuje się pokątnym pisarstwem i czy i jakie korzyści z tego tytułu ciągnie dla siebie – 2) czy agituje na rzecz kościoła prawosławnego i w jaki sposób – 3) oraz wydanie swej opinii o tym nauczycielu, co do jego zachowania się; w podpisie – Przewodniczący Michał ...(nazwisko nieczytelne), pieczęcie; dokument II: Kierownictwo szkoły powszechnej w Myscovej, Myscowa dnia 7 września 1931, Do Wielebnego Urzędu Parafjalnego w Myscovej, Niniejszym zawiadamiam, że nauka religii w roku szkolnym 1931/32 odbywać się będzie we wtorki i czwartki od godziny 10 do 11-tej w oddziale I, II i III, a od 11 do 12 tej w oddziale IV i V-tym. Proszę również o łaskawe odprawienie żałobnej mszy św. za duszę s. p. byłego ministra WRiOP w dniu 11 września 1931 o godzinie 8-mej rano.

– w podpisie: Gajda Paweł kierownik szkoły, pieczęć okrągła szkoły w Myscovej;

komentarz autora zwłaszcza odnośnie dokumentu I: przyczynek do obrazu stosunków na Łemkowszczyźnie: m. in. – urzędnik państwowy zwraca się do księdza grekokatolickiego, aktywnego propagatora narodowych idei ukraińskich – aby ten wyraził opinię o kimś, kto jest prawosławnym; oraz nader negatywna charakterystyka ks. Szałasa: w różnych opiniach – aktywny propagator ukraińskich idei narodowych, ukraiński nacjonalista, mieszkańców Myscovej chciał przerobić na Ukraińców, współpracownik niemieckich władz okupacyjnych, denuncjator Polaków i Łemków ukrywających się lub współpracujących z ruchem oporu; zastrzelony, szczegóły nie ustalone, różne wersje – przez partyzantów sowieckich, przez własnych parafian???: ludzie nie chcą o tym mówić, mogiła na miejscowym cmentarzu nie odnaleziona]

Wielocha Andrzej, *Nie żałuję, że zostałem*. Wywiad z Fedorem Goczem, nr 93, s. 130-140

[z noty red.: Fedor Gocz, człowiek-instytucja, twórca i kustosz Muzeum Kultury Łemkowskiej w Zyndranowej, jedyne łemkowskie muzeum na Łemkowszczyźnie; współtwórca i starosta znanego zespołu „Łemkowina”, współzałożyciel Zjednoczenia Łemków; trudne okoliczności powstania Muzeum, jego zbiory; trudne trwanie muzeum, problemy z władzami; o organizacji Zjednoczenia Łemków; polityczno-tożsamościowe podziały w ruchu łemkowskim; zagadnienie przejścia mieszkańców Tylawy na prawosławie – konflikt przed II w. św. między nastawieniem prawosławnym („rusofilskim”) lokalnej ludności (i innych wsi łemkowskich) a narodowo-ukraińską orientacją i agitacją księży grekokatolickich; dawniejsi mieszkańcy Zyndranowej]

Witkowski Włodzimierz, *Banica, Łemkowski dom*, nr 88, s. 53-54 [2 wiersze]

Więckowska Joanna, *Powracający sad, Ikonostas w Jastrzębiku, Hyrowa 87, Piosenka obcego*, nr 88, s. 55-57 [wiersze]

Wojtas Krzysztof, *Nowe zbiorniki wodne w Beskidzie Niskim*, nr 79, s. 14-16 (rys. Klimkówka, Besko)

Woroszyło Grzegorz, *Beskidzkimi roztokami*, nr 74, s. 13-16 [refleksje dot. Beskidu Niskiego w związku z studenckimi ogólnopolskimi rajdami turystycznymi]

Wosiek Małgorzata, *Zwyczaj i wierzenia Łemków związane ze śmiercią*, nr 00 [2000], s. 32-51

[Śmierć w wyobrażeniach Łemków; znaki zapowiadające śmierć; przygotowanie się do śmierci, rytuał przejścia; przygotowania do pogrzebu-zwyczaj; pożegnanie zmarłego; sposób wykonania trumny; wyposażenie ciała zmarłego; ugoszczenie księdza; rytuał wyprowadzenia trumny; w tekście fragmenty pieśni pogrzebowych; opis łemkowskiego pogrzebu, różne jego koszty; grób; grzebanie nieochrzczonych dzieci; zjawy i duchy (upiory) pośmiertne w wierzeniach Łemków; „odczynianie” zjaw; dusze pokutujące w zwierzętach lub w „starych babach”; „wszystkie te stworzenia ...zostały wygnane z Łemkowszczyzny wraz z jej mieszkańcami. Klimat „Ziem Odzyskanych” widocznie nie bardzo im sprzyjał, bo coraz rzadziej o nich słyszano, a ostatnio spotkać je można tylko w pracach etnograficznych. Wśród współczesnych Łemków zwyczaj i wierzenia, o których pisałam, zostały prawie zapomniane i tylko z rzadka występują w szczątkowej formie, bardziej w pamięci starych ludzi niż w praktyce.”]

Wójcik Wiesław Aleksander, Problematyka łemkowska w polskim czasopiśmiennictwie krajoznawczym, nr 91, s. 132-140

[nota red.: „Autor jest dyrektorem Centralnej Biblioteki Górskiej w Krakowie i redaktorem naczelnym rocznika Komisji Turystyki Górskiej ZG PTTK „Wierchy”. Niniejszy artykuł jest tekstem referatu na międzynarodową konferencję naukową poświęconą sprawom Europy Wschodniej w Harrogate (Wielka Brytania 21-26 lipca 1990 r.); pojęcie krajoznawstwa - trzy typy ujęć; organizacje turystyczno-krajoznawcze na ziemiach polskich od 1873 r.; „Pamiętnik Towarzystwa Tatrzańskiego”, nast. rocznik „Wierchy” i tematyka łemkowska, zwłaszcza tom 13, przegląd treści bloku tekstów; Polskie Towarzystwo Krajoznawcze (1906) i czasopismo „Ziemia” (art. dot. Łemkowszczyzny); inne czasopisma krajoznawcze i efemeryczna tematyka łemkowska; środowiskowe studenckie wydawnictwa „Magury” i „Połoniny”, ich łemkowska tematyka – Beskid Niski i Bieszczady – rola popularyzacji tej tematyki w społeczeństwie]

Wróński Paweł, Szkolnictwo na Łemkowszczyźnie 1866-1947, nr 91, s. 97-123

(I. Pod egidą Rady Szkolnej Krajowej; II. Organizacja i stan szkolnictwa na Łemkowszczyźnie po odzyskaniu niepodległości; III. Język wykładowy; IV. Poziom szkół powszechnych; V. Społeczno-oświatowe zadania szkoły; VI. Postawy nauczycieli ukraińskich i unickich księży; VII. Polityka hitlerowska na Łemkowszczyźnie i jej konsekwencje; VIII. W nowej rzeczywistości)

[nota red.: „Jest to praca dyplomowa autora obroniona na Wydziale Pedagogiki UW, a następnie opublikowana w „Rozprawach z dziejów oświaty” (t. XXXIII, 1990. Przedrukujemy ją z pewnymi skrótami.”]

Wyczawski Hieronim Eugeniusz OFM, ks., Błogosławiony Jan z Dukli, nr 96, s. 53-64

(Pochodzenie i młodość; Pobyt u konwentualnych; Wzrost kultu; Fundacje dukielskie)

[autor, w zakonie bernardynów, ur. 1918, zm. 1993, prof. nauk teologicznych, historyk Kościoła; tekst w zw. z oczekiwaną w r. 1996 kanonizacją bł. Jana z Dukli, fragmenty z pełnego wydania: Hieronim Wyczawski, „Błogosławiony Jan z Dukli”, Polska Akademia Umiejętności, Kraków 1957; fundacje dukielskie: fundacja w Dukli nowego klasztoru bernardynów i kościoła od 1743 przy wsparciu m. in. chorążego sanockiego Józefa Bukowskiego, druga świątynia ku czci bł. Jana 1769 z fundacji Marii Amalii Mniszkowej (obiekt ob. nie istnieje; Maria Amalia Mniszkowa, zob. Białoszewski Miron, wiersz...), 1906-1908 kolejna świątynia; inne obiekty dla rozwoju kultu: Żytomierz 1761 (obiekt skasowany XIX w. ukazem carskim), Rosochacz k. Kołomyi, 1898 kaplica w Zahajpolu]

Załuga Aneta, zob. Michalik Sławomir

Zatorska Anna, „Iskorky” z Hańczowej, nr 82, s. 39-40

[Iskorky – iskiarki, dziecięcy, nast. młodzieżowy łemkowski zespół folklorystyczny przy kole UTSK – Ukraińskiego Towarzystwa Społeczno-Kulturalnego w Hańczowej, działalność zespołu 1971-1977]

Zatorska Anna, O dziegciu, nr 82, s. 66-70

[Bielanka – wędrowni sprzedawcy dziegciu, zastosowanie, etapy wytwarzania; rysunki: piec dziegciowy schemat, miarki; piśmiennictwo; pod artykułem wiersz Pawła Stefanowskiego –

Dziegieć z dedykacją dla prof. Romana Reinfussa; tenże wiersz zob. Stefanowski Paweł; o przemyśle diegiowym w Bielance – zob. też Mościcki Bogdan

Zatorska Anna, *Górskie nazwy*, nr 85, s. 58-63

[wielość rodzajów nazw terenowych i nazewnictwa górskiego, nie zawsze występujących na mapach, nazwy lokalne o własnym znaczeniu; nazwy znane tylko mieszkańcom danych wsi; mapka: nazewnictwo zebrane we wsi Olchowiec, podał Michał Buriak; mapka: nazwy poszczególnych części wsi Kąty k. Żmigrodu; apel o spisywanie lokalnych nazw terenowych jako materiał badawczy w zakresie historii, archeologii, językoznawstwa]

Zawal Maria i Lecyk Arkadiusz [wywiad przeprowadzili i opracowali] *Znikające ślady zachować w pamięci*, czyli rozmowa z Krzysztofem Kleszczem o akcji „Łemkowyna”, nr 89, s. 65-67

[ważne informacje dla odtworzenia programu i organizacji letnich obozów studenckich w ramach akcji „Łemkowyna” i „Opis” od 1979 r.]

Zięba Jacek, *A może byśmy tak najmilszy wpadli na dzień do Rymanowa*, nr 99, s. 126-127

[wycieczka z Rymanowa do nieistniejącej wsi łemkowskiej – Wołtuszej, trasa dojścia, stara kapliczka 1891, ślad po cerkwi]

Żrółka Michał, zob. Sadowska Aleksandra, Michalik Sławomir

Żrółka Michał, *Moje wspomnienia o Nikiforze*, nr 99, s. 88-98

(fot. ze zbiorów autora: autor artykułu z Nikiforem)

[nota: „Poniżej prezentujemy pierwszą część wspomnień o Nikiforze Michała Żrółki, autora ostatnio wydanej książki „Opowieści łemkowskie”; młodociany autor widzi Nikifora w Krynicy 1945 r., pragnie malować jak on, wraca do miasta by go spotkać, bezskutecznie]

Żrółka Michał, *Pieski los artysty*, nr 00 [2000], s. 95-108

[II część wspomnień, część pierwsza „Magury 99”; chłopiec w drodze powrotnej z Krynicy spotyka Nikifora – wspólny nocleg w łemkowskiej wsi, ratuje Nikifora od napaści psa; opis transportu rannego Nikifora chłopskim wozem do krynickiego szpitala; 2 fot.: Nikifor przy pracy, autor przy pracy – ze zbiorów autora]

Teksty nie sygnowane:

– **Legandy – bajeczny świat łemkowszczyzny:** O Pielgrzymce (wieś, pow. Jasło); Podanie o Sypce [wg Witolda Fuska, „Biecz i dawna Ziemia Biecka” 1939 – nr 73, s. 42-45

– **Bajeczny świat łemkowszczyzny:** O zbójnickich dukatach ukrytych w starym jaworze – opowiada Józef Ferenc z Huty Wysowskiej; Jak baca wisielaka uspokajał – opowiada Józef Ferenc co usłyszał sam od niezującego Tymka Okarmy; O zbójniku Zbyszku co w morzu utonął – wg Wandy Kłapkowskiej „Literatura ludowa”, *Nad rzeką Ropą* tom III, 1965 – nr 74, s. 45-47

– **Legandy Pogórza:** Legenda z okolic Bieśnika, Rzepiennika Suchego i Łużnej; Legenda z okolic Bieśnika, Biesnej i Szalowej; opowiada Józef Szura z Bieśnika o diabłach i czynionych przez nie złośliwościach, czyli skąd pochodzą nazwy Biesna i Bieśnik – wg Wandy Kłapkowskiej „Literatura ludowa” *Nad rzeką Ropą* tom III 1965, nr 74, s. 48-49

– **Legandy Pogórza:** O topielcach i topielcach, nr 75, s. 45-47

– **Zabytki architektury powiatu gorlickiego**, nr 75, s. 77-104: rejestr 272 obiektów w 87 miejscowościach na podstawie danych Powiatowego Konserwatora Zabytków

– **Legandy Pogórza – Święty buk**, nr 76, s. 13-14 [za: Franciszek Kotuła, „Po Rzeszowskim Podgórzu błądząc”]

– **Zawadka Rymanowska**, nr 76, s. 43, opis wsi

– **Dziamera**, nr 76, s. 60 [tekst piosenki]

– **Gorlickie**, nr 82, s. 27-31 (Osadnictwo i jego historia; Kultura ludowa; Ropa naftowa; Przemysł szklarski; Obróbka drewna; Tkactwo; Inne rzemiosła; Literatura; przedruk z: „Nasze Słowo” nr 11, 12,13/1981, przekł. nieautoryzowany Krzysztof Kleszcz

– **Klub Turystyki Przyrodniczej**, anons klubowy plany KTP, siedziba UW, Wydział Biologii, nr 83, po s. 108

– **Huta Krempska:** krótki opis, tekst poprzedzający *Pamiętnik ze Żmigrodu*: nota: „obszerne fragmenty wspomnień nie żyjącego już mieszkańca Nowego Żmigrodu, pochodzącego z Huty Krempskiej; na ich ślad natrafili uczestnicy obozu „Łemkowyna” w roku 1983, opuszczono opisy

koligacji rodzinnych oraz większość nazwisk”, nr 86, s. 46-58; warunki dzieciństwa, lat szkolnych, praca w gospodarstwie, lokalne zwyczaje, czas okupacji niemieckiej;

– **Ruś Szlachecka**, nr 86, s. 114 i mapka s. 115, okolice Jaworek (obszar określony w latach 30. przez prof. Romana Reinfussa - 4 wsi na pograniczu Pienin i Beskidu Sądeckiego, zamieszkałych przez górali ruskich; obecnie z ludnością napływową po wysiedleniach mieszkańców w wyniku akcji „Wisła”

– **Na luzie: zabawa dla dzieci** – Zamalowywanka: zamaluj pola z kropeczką w środku – nr 89, s. 105, rozwiązanie s. 116: rys. przedstawia krzyż żelazny z wieży cerkiewnej z terenu Łemkowszczyzny, w Muzeum Regionalnym w Jaśle

– **„Płaj” Almanach Karpacki** – obszerna nota o podjęciu wydawania przez Towarzystwo Karpackie popularnonaukowego półrocznika poświęconego przyrodzie, historii i kulturze Karpat, nr 93, s. 144 (nlb.)

Opracował *Maciej Miśkowiec*

U z u p e ł n i e n i e   Zawartość czasopisma „Magury” roczników od ’01 do ’22

Magury ’01

Rocznik krajoznawczy poświęcony Beskidowi Niskiemu, praca zbiorowa pod redakcją Jakuba Gąsiorowskiego, Sławomira Michalika, Anety Załugi,

str. 172, Warszawa 2001

Od redakcji;

Ratujmy cmentarz na Rotundzie!

Jerzy D. Tomasik, Tyrolczycy w Górach Hańczowskich;

Andrzej Piecuch, Duszana Jurkowicz: 1868-1947;

Andrzej Piecuch, Cmentarze wojenne Duszana Jurkowicza w Beskidzie Niskim;

Tadeusz M. Trajdos, Z przeszłości Boguszy;

Stanisław Kryciński, Latarnie na Wałaskiem;

Anna Kamińska, Wałaskie, czyli pasterskie;

Małgorzata Wosiek, Łemkowskie cmentarze;

Andrzej Stachowiak, Kamieniarstwo ludowe w rejonie Jaślisk;

Justyna Giedyk, *Marta Wąsowska*, A myśmy też tam byli, miód i wino pili;

Piotr Kardaś, Czy rośla tu puszcza?;

Mikołaj Gabło, Ostatnia wycieczka Piotra po rodzinnym Beskidzie;

Tadeusz Kiełbasiński, Przegląd pozycji wydawniczych na temat Beskidu Niskiego wydanych w 2000 roku;

Andrzej Stachowiak, Świat Łemków wg J. Nowaka;

Varia.

Magury ’02

Rocznik krajoznawczy poświęcony Beskidowi Niskiemu, praca zbiorowa pod redakcją Sławomira Michalika, Anety Załugi,

str. 152, Warszawa 2002

Od redakcji;

Andrzej Stachowiak, Łemkowskie krzyże kamienne i ich twórcy;

Tomasz Mleczek, Jaskinie Beskidu Niskiego;

Małgorzata Wosiek, Motyw śmierci w poezji łemkowskiej;

Stanisław Kryciński, Jak to z Bieczem było?;

Zdzisław Skrok, Lekcja życia pod sklepem w Olchowcu;

Przemysław Pilich, Początki Magur;

Zawartość Magur 72-01;

Tadeusz Kiełbasiński, Przegląd pozycji wydawniczych na temat Beskidu Niskiego wydanych w 2001 roku;

Adam Panasik, Beskid Niski w wydaniu VKU Harmanec;
Varia.

Magury '03

Rocznik krajoznawczy poświęcony Beskidowi Niskiemu, praca zbiorowa pod redakcją Sławomira Michalika, Anety Załugi,
str. 136, Warszawa 2003

Od redakcji;

Mirosław Łopata, Groby żydowskich żołnierzy na cmentarzach I wojny światowej w Beskidzie Niskim;

Paweł Przybylski, Powrót do Polski wszystkiego, co polskie;

Stanisław Kryciński, Tajemnica Żmigrodu;

Andrzej Olejko, Lotnicza tajemnica Olszyn i Banicy;

Bartosz Pająk, Ziemia biecka w wybranych utworach „Ogrodu nie plewionego...” Wacława Potockiego;

Bartosz Pająk, Wiersze;

Artur Jachna, Łemkowie powiatu gorlickiego, a sprawa przysposobienia wojskowego w okresie międzywojennym;

Robert Drobysz, Łemkowski bal w Nowym Jorku;

Rozmowa z Paulem Robertem Magocsim;

Tadeusz Kiełbasiński, Przegląd pozycji wydawniczych na temat Beskidu Niskiego wydanych w 2002 roku;

12. Varia.

Magury '04

Rocznik krajoznawczy poświęcony Beskidowi Niskiemu, praca zbiorowa pod redakcją Sławomira Michalika, Anety Załugi,
str. 175, Warszawa 2004

Od redakcji;

Fedor Gocz, Asymilacja: wynarodowienie i polonizacja Łemków w Polsce;

Paweł Przybylski, Łemkowszczyzna bez Łemków;

Michał Wirchniański, Ksiądz Andrzej Złupko;

Robert Drobysz, Ratowanie zapomnianej przeszłości;

Tadeusz M. Trajdos, Bardowska pracownia malarska na pograniczu Galicji i Górnych Węgier w 3. ćwierci XIX wieku;

Mirosław Łopata, Cmentarz wojenny nr 91 w Gorlicach;

Urszula Janicka-Krzywda, Święty Jerzy - pogromca zła;

Stanisław Kryciński, Bastiony w Dukli;

Stanisław Kryciński, Dawna Klimkówka;

Mirosław Łopata, Szukajcie, a znajdziecie... coś innego;

Tomasz Mleczek, Nietoperze w Beskidzie Niskim;

Tomasz Mleczek, Jaskinia Słowiańska;

Tadeusz Kiełbasiński, Przegląd pozycji wydawniczych na temat Beskidu Niskiego wydanych w 2003 roku;

15. Varia

Magury '05

Rocznik krajoznawczy poświęcony Beskidowi Niskiemu, praca zbiorowa pod redakcją Jędrzeja Gąsiorowskiego
72 strony, 62 ilustracje, 10 mapek, Warszawa 2005

Od redakcji;

Damian Nowak, Nieistniejące cerkwie Łemkowszczyzny;

Stanisław Kryciński, O cerkwiach w Klimkówce słów kilka;

Mirosław Łopata, Remonty cmentarzy żołnierskich w Beskidzie Niskim;
Bogdan Huk, Pustynia księdza Kostyszyna;
Grzegorz Bowanko, Krótki opis o błogosławionym księdzu Władysławie Findyszu z Nowego Żmigrodu;
Ks. Roman Dubec, Proces odradzania się Kościoła prawosławnego na Łemkowszczyźnie w okresie międzywojennym;
Tomasz Mleczek, Stare sztolnie na Pogórzu Dynowskim;
Urszula Janicka-Krzywda, Święty Mikołaj Cudotwórca;
W dorzeczu Ropy;
Sławomir Michalik, Śladami Franciszka Kotuli błędząc;
Zdzisław Skrok, Beskidzkie odczarowanie;
Mikołaj Gabło, Czy robić kermesz i jak?;
Anna Kamińska, Czy Łemkom grozi polonizacja?;
Tadeusz Kiełbasiński, Przegląd pozycji wydawniczych na temat Beskidu Niskiego wydanych w 2003 roku;
Varia.

Od nr 06 Rocznik krajoznawczy poświęcony Beskidowi Niskiemu i Pogórzom pod redakcją Sławomira Michalika i Anety Załugi

Magury '06

224 strony, 79 ilustracji, 3 mapki, Warszawa 2006

Od redakcji;

Stanisław Kryciński, Olchowiec;

Michał Wirchniański, Kronika szkoły w Gładyszowie;

Anna Ostrowińska, W dorzeczu Białej — część I;

Tatiana i Grzegorz Bowanko, Krótki opis nieistniejącej już wsi Żydowskie;

Adam Baniak, Uroczy to polski zakątek, owo Oderne;

Paweł Stefanowski, Klimkówka;

Tomasz Ch. Fuerst, Restauracja murowanej cerkwi w Boguszy;

Urszula Janicka-Krzywda, Święty Onufry — eremita z Pustyni Tebaidzkiej;

Roman Węgrzyniak, Związki biskupa Jozafata Kocyłowskiego z jego rodzinną miejscowością — Pakoszówką;

Wojciech W. Wiśniewski, Beskid Niski i Pogórza Środkowo-Beskidzkie wżyciu i twórczości Macieja Bogusza Zygmunta Stęczyńskiego (1814-1890);

Kamil Ruszała, Sprawozdanie z działalności w roku 2006 Stowarzyszenia Aktywnej Ochrony Cmentarzy z I Wojny Światowej w Galicji;

Tadeusz Kiełbasiński, Przegląd pozycji wydawniczych na temat Beskidu Niskiego wydanych w 2005 roku;

Varia.

Magury '07

208 stron, 75 ilustracje, 4 mapki, Warszawa 2007

Od redakcji;

Agnieszka Skieterska, Pół wieku w górach, czyli o maniakach krzala z SKPB;

Paweł Przybylski, 60. rocznicy Akcji „Wisła”;

Andrzej Stachowiak, Wyznaniowe dzisiaj Łemkowszczyzny (17 lat później);

Joanna Okulska, Religijność Łemków w świetle badań socjologicznych;

Ks. Stefan Szalasz, Latopis parafii Krempna;

Stanisław Kryciński, Nieistniejące dwory w Samoklęskach i Płonnej;

Anna Ostrowińska, W dorzeczu Białej – cz. II;

Nieznany pożar Rymanowa z 1839 r. z pamiętnika Zygmunta Stęczyńskiego;

Urszula Janicka-Krzywda, Święta Zofia – tropami hagiograficznej legendy;

Joanna Mikowska, O przenikaniu wzorców kijowskich (w malarstwie ściennym łemkowszczyzny);
Bartosz Pajqk, Zamek Kamieniec w literaturze;
Tadeusz Kiełbasiński, Przegląd pozycji wydawniczych o Beskidzie Niskim w 2006 r.;
Varia.

Magury '08

164 strony, 62 ilustracje, 12 mapek, Warszawa 2008

Od redakcji;

Tadeusz Kiełbasiński, Nasz Beskid Niski i Bieszczady w roku 1955;

Adam Baniak, Tajemnicza mogiła na cmentarzu w Odernem;

Stanisław Kryciński, Gdzie starostwo spiskie, gdzie powiat biecki a gdzie ziemia sanocka;

Damian Nowak, Cerkiew prawosławna w Uściu Ruskim w świetle materiałów archiwalnych ze zbiorów Państwowych Archiwów w Krakowie i Rzeszowie;

Jacek Galiszewski, 12. Krakowska Dywizja Piechoty w bitwie pod Gorlicami;

Tatiana i Grzegorz Bowanko, Krótki tekst o krempskim wykopalisku;

Tatiana i Grzegorz Bowanko, Krótki tekst o łemkowskiej pieśni „A ty diaczkuczeny”;

Anna Ostrowińska, Okolice Krynicy i Muszyny;

Joanna Mikowska, Historia i przemiany ściennego malarstwa cerkiewnego na terenach na północ od Karpat do okresu międzywojennego;

Urszula Janicka-Krzywda, Święta Olga Równa Apostołom;

Andrzej Stachowiak, „Jednym głosem za cyrylicą”;

Tadeusz Kiełbasiński, Przegląd pozycji wydawniczych na temat Beskidu Niskiego wydanych w 2007 roku.

Magury '09

192 strony, 82 ilustracje, 2 mapki, Warszawa 2009

Od redakcji

Tatiana i Grzegorz Bowanko, Krótki opis II wojny światowej na terenie wsi Kremarna i Polany;

Paweł Kukurowski, Wrzesień 1939 roku w Beskidzie Niskim w oczach żołnierzy niemieckich;

Bogdan Huk, Struktura organizacyjna podziemia ukraińskiego na łemkowszczyźnie w latach 1945-1947;

Edward Marszałek, Leśne ślady wiary;

Ks. Stefan Szalasz, Latopis parafii Kremarna Dekanatu Dukielskiego 1934-1942;

Urszula Janicka-Krzywda, Święty Włodzimierz, czyli burzliwe dzieje patrona Rusi;

Tadeusz M. Trajdos, Dalsze losy malarza Wiktora Zompha;

Damian Nowak, Nieistniejąca cerkiew pw. św. Mikołaja w Zydranowej;

Anna Ostrowińska, Tylicz;

Adam Bartosz, Macewy powróciły na brzostecki kirkut;

Stanisław Kryciński, Spod Budziejowic do Lipia;

Bartłomiej Kielski-Bardanaszwili, Wiersze;

Szymon Modrzejewski, Maguryc w 2009 roku;

Tadeusz Kiełbasiński, Przegląd pozycji wydawniczych na temat Beskidu Niskiego wydanych w 2008 roku;

Varia.

Magury '10

204 strony

Od redakcji;

Franciszek Adamski, Kronika wsi Borownica;

Bogdan Huk, Podziemie ukraińskie na łemkowszczyźnie w latach 1945-1947 na tle tożsamości narodowej jej mieszkańców;

Paweł Przybylski, Geneza relacji polsko-łemkowskich;

Andrzej Stachowiak, Chrzczeni Duchem Świętym,
Damian Nowak, Parafia i cerkiew w Odrzechowej do 1946 roku;
Michał Wirchniański, Beskidzka Wenecja, sąsiedni Lukov i ch kroniki;
Tatiana i Grzegorz Bowanko, Krótki opis o Janie Reszetaarze z Krempej;
Bartłomiej Kielski-Bardanaszwili, Wiersze II;
Urszula Janicka-Krzywda, Święta Helena Cesarzowa;
Anna Ostrowińska, Leluchów i Dubne;
Szymon Modrzejewski, Magurycz u źródeł;
Tadeusz Kiełbasiński, Przegląd pozycji wydawniczych na temat Beskidu Niskiego wydanych w 2009 roku;
Varia.

Magury '11

208 stron, 91 ilustracji i reprodukcji, 5 mapek, Warszawa 2011
Od redakcji;
Paweł Kukurowski, Połoniny splamione krwią;
Stanisław Kryciński, Wystąpienia chłopskie latem 1932 roku w powiecie leskim;
Arkadiusz Komski, Kłódki ze starego cmentarza żydowskiego w Sanoku;
Paweł Przybylski, Generał Stefan Adolf Mossor;
Bogdan Horbal, Jeszcze o UPA na Łemkowszczyźnie;
Adam Baniak, Szkoła podstawowa w Odernem;
Damian Nowak, Kaplica na Górze Jawor – przyczynek do dziejów sanktuarium;
Bartłomiej Kielski-Bardanaszwili, Wiersze III;
Urszula Janicka-Krzywda, Święta Anastazja broniąca od trucizn;
Urszula Janicka-Krzywda, Atanazy Wielki – święty wygnaniec;
Anna Ostrowińska, Krynica i okolice;
Szymon Modrzejewski, Magurycz między Magurami?;
Tadeusz Kiełbasiński, Przegląd pozycji wydawniczych na temat Beskidu Niskiego wydanych w 2010 r.;
Varia.

Magury '12

220 stron, 107 ilustracji, 5 mapek, Warszawa 2012
Od redakcji;
Katarzyna Rybczyk, Codziennosc mieszkanców ziemi gorlickiej w latach 1939-56, zamknięta w historii dwóch rodzin;
Bogdan Huk, U źródeł nadrejonu „Wierchowina” OUN Kraju Zakerzońskiego;
Bartosz Kozak, Tajemnicy pewnego słupka ciąg dalszy;
Adam Bartosz, Żydowskiej historii w Brzostku ciąg dalszy;
Andrzej Olejko, Lotnictwo w bitwie gorlickiej, czyli nieznanne aspekty przełamania Frontu Wschodniego w maju 1915 roku;
Katarzyna Barzowska, Gdzie leży Łemkowyna?
Polana w latach 1914-1919 w świetle kronik parafii rzymskokatolickiej;
Urszula Janicka-Krzywda, Święty Ambroży doktor Kościoła i patron pszczelarzy;
Anna Ostrowińska, Jastrzębik i Żegiestów;
40 lat Magur!
Tadeusz Kiełbasiński, Przegląd pozycji wydawniczych na temat Beskidu Niskiego wydanych w 2011 r.;
Varia.

Magury '13

Od redakcji
Damian Nowak, Terytorium strachu – cmentarze epidemiczne w Polsce południowej;

Damian Nowak, Odrzechowa szlachecka – zarys dziejów majątków szlacheckich w Odrzechowej i Pastwiskach;
Adam Baniak, Tajemnicza mogiła – post scriptum;
Andrzej Olejko, Pamiętna karpacka Wielkanoc 1915 roku – rzecz o zapomnianej bitwie wielkanocnej;
Bogusław Głód, Podporucznik Wilhelm von François pod Gorlicami;
Mikołaj Gabło, Historia olchowieckich dzwonów;
Bartłomiej Kielski-Bardanaszwili, Wiersze IV;
Józef Cupak, Od Tylawy do Komańczy widziałem;
Urszula Janicka-Krzywda, Święta Eudokia – nawrócona rozpuśnica;
W dolinie Kamienicy – materiały z akcji Opis prowadzonej przez Annę Ostrowską;
Szymon Modrzejewski, Magurycz w Beskidzie Niskim i poza jego granicami;
Tadeusz Kiełbasiński, Przegląd pozycji wydawniczych na temat Beskidu Niskiego wydanych w latach 2012-2013;
Piotr Krzywda, Olchowiec w niskim Beskidzie – esej fotograficzno-literacki, który porusza;
Varia.

Magury '14

168 stron, 104 ilustracje, 2 mapki, Warszawa 2014

Od redakcji;

Piotr Wirchniański, Łemkowski Thalerhof;

Bogusław Głód, Chemiczna wojna pod Gorlicami;

Maria Wirchniańska, Gładyszowskie polsko-łemkowskie noce i dni po II wojnie światowej;

Wiesław Żyznowski, Olchowiec wszechświatem Mikołaja Moriaka;

Bartłomiej Kielski-Bardanaszwili, Wiersze V;

Urszula Janicka-Krzywda, Święty Pachomiusz – ojciec monastycyzmu;

Szymon Modrzejewski, Społeczne działania Stowarzyszenia Magurycz na rzecz ochrony sztuki sepulkralnej i małej sakralnej architektury przydrożnej w roku 2014 – sezon XXVIII;

Tadeusz Kiełbasiński, Przegląd pozycji wydawniczych na temat Beskidu Niskiego wydanych w roku 2014;

Varia.

Magury '15

120 stron, Warszawa 2017

Od redakcji;

Damian Nowak, Szkice do dziejów Radocyny;

Bartłomiej Kielski-Bardanaszwili, Wiersze VI;

Wiesław Żyznowski, Jedność domu i gospodyni: Anna Buriak i jej łemkowska chyka;

Materiały z akcji „Opis”;

Szymon Modrzejewski, Działania Stowarzyszenia Magurycz na rzecz ochrony sztuki sepulkralnej i małej architektury przydrożnej w 2015 roku – sezon XXIX;

Tadeusz Kiełbasiński, Przegląd pozycji wydawniczych na temat Beskidu Niskiego wydanych w roku 2015;

Wiesław Żyznowski, Smereczne na łemkowszczyźnie. Wspomnienia i relacje Aleksandra Chudyka – omówienie;

Varia.

Magury '16

164 strony, 75 ilustracji, Warszawa 2018

Od redakcji;

Piotr Malec, Ikony Sądu Ostatecznego — ze szczególnym uwzględnieniem zabytków z terenu Karpat;

Wiesław Żyznowski, Co się działo „na górach” chyrowskich i teodorowskich;

Katarzyna Szweda, Wiersze;

Peter Ignác, Vyšná Pisaná na przestrzeni dziejów;
Florynka. Materiały z akcji „Opis”;
Bartłomiej Kielski-Bardanaszwili, Wiersze VII;
Tadeusz Kiełbasiński, Przegląd pozycji wydawniczych na temat Beskidu Niskiego wydanych w roku 2016;
Varia.

Magury '17

178 stron, Warszawa 2019

Od redakcji;

Adam Baniak, Hutnictwo szkła w gminie Uście Ruskie w XVIII i XIX wieku;
Bogdan Huk, Łemkowszczyzna w składzie Zachodnioukraińskiej Republiki Ludowej 1918-1919;
Ksiądz Pantetejmon Szpyłka, Walki wyzwolenicze Łemkowszczyzny w 1918 roku;
Bartłomiej Kielski-Bardanaszwili, Wiersze VIII;
Anna Ostrowińska, Muszyna w historii i legendzie;
Andrzejówka, Muszyna i Szczawnik;
Tomasz Borucki, Legenda „marcowej” Baby w Karpatach na tle porównawczym;
Piotr Malec, Święty Bazyli Wielki – historia, legenda, ikonografia;
Szymon Modrzejewski, 3 z 32, czyli działalność Stowarzyszenia Magurycz w Beskidzie Niskim i okolicach w latach 2016-2018;

Magury '18

136 stron, 35 ilustracji, 42 mapki i planiki, Warszawa 2020

Od redakcji;

Tomasz Borucki, Szlakiem fortyfikacji konfederatów barskich przez Beskid Niski i Bieszczady;
Zuzana Kasenčakova, *Maciej Wawrzczak*, Orlov — Zbójnicka Jaskyňa i jej możliwe miejsce w archeologii i geoturystyce;
Bartłomiej Kielski-Bardanaszwili, Wiersze IX;
Tadeusz Kiełbasiński, *Stawomir Michalik*, Przegląd pozycji wydawniczych na temat Beskidu Niskiego wydanych w latach 2017-2018;
Aneta Załuga, 100 lat historii cmentarza na Rotundzie;
Varia.

Magury '19

120 stron, 57 ilustracji

Od redakcji;

Andrzej Piecuch, Szymbark-Doliny (Wólka Szymbarska);
Zygmunt Pelczar, Jan Łożański — przez zieloną granicę;
Wiesław Żyznowski, O „łemkowskim weselu w Świątkowej Wielkiej” Bolesława Bawolaka;
Bolesław (Wasył) Bawolak, Łemkowskie weselo w Świątkowej Wielkiej;
Wiesław Żyznowski, „Olchowiec Łemków utracony” Mikołaja Gabty;
Maria i Przemysław Pilichowie, Badacz jąder atomowych;
Bartłomiej Kielski-Bardanaszwili, Wiersze X;
Tadeusz Kiełbasiński, *Stawomir Michalik*, Przegląd pozycji wydawniczych na temat Beskidu Niskiego wydanych w latach 2019-2020;
Varia.

Magury '20

172 strony, 93 ilustracje

Tomasz Borucki, Nazwa Bieszczad w Bieszczadach Zachodnich i Beskidzie Niskim pod względem historyczno-geograficznym;

Tomasz Borucki, Relikty fortyfikacji konfederatów barskich w Izbach i Koniecznej na mapach katastru galicyjskiego z lat 1846 i 1850;
Zygmunt Pelczar, „Żyj tak, aby ślady twoich – stóp przetrwały ciebie”;
Stanisław Kryciński, Olchowiec – księgi chrztów, ślubów i zgonów z lat 1758-1778
Wywiad Joanny Sarneckiej z Wiesławem Żyznowskim;
Szymon Modrzejewski, Dajemy życie zmarłym;
Varia.

Magury '21

176 stron, 82 ilustracji, Warszawa 2022

Od redakcji;

Wojciech Włoskowicz, Pożegnanie Przewodnika. Słowo na ostatnią drogę Piotra Malca (1967–2021);

Andrzej Piecuch, Architektura i tajemnice wyposażenia dawnej drewnianej cerkwi pw. św. Łukasza Ewangelisty w Izbach;

Piotr Paweł Wirchniański, *Teresa Banias*, Historia i teraźniejszość zborowskiej Makowicy oraz kasztelu Gładyszów w Szymbarku;

Bogdan Huk, Państwo versus wieś. Przypadek Wisłoka Wielkiego w 1946 roku;

Tomasz Sulej, Wykopaliska Klubu Młodego Paleontologa w nowym stanowisku ze śladami morskich bezkręgowców w Regietowie w Beskidzie Niskim;

Varia.

Magury '22

230 stron, Warszawa 2022

Stanisław Kryciński, Katalog wybranych miejsc obronnych między Gorlicami a Przemyślem;

Roman Reinfuss, Zbójnictwo w Karpatach wschodnich i środkowych;

Szczęśny Morawski, Zbójce podgórskie (wymyki);

Tomasz Borucki, Dwa przyczynki do terminologii zbójnictwa – beskidnik i bursa;

Adam Baniak, Inwentaryzacja zabudowań w Hucie Wysowskiej;

Adam Baniak, Orzeł z Łosia;

Przemysław Pilich, Sanktuarium w Tuchowie;

Andrzej Piecuch, Osobliwości geologiczne i przyrodnicze Białej Skały noszącej obecnie nazwę Stożek (852 m n.p.m.);

Paweł Kukurowski, Potyczka pod Szymbarkiem 7 września 1939 roku w świetle przekazów niemieckich;

Jakub Łobocki, Rozmowa ze Stanisławem Krycińskim na temat Beskidu Niskiego;

Pół wieku Magur!;

Piotr Bonik, Relacja z obchodów 65-lecia SKPB Warszawa;

Sławomir Michalik, Przegląd pozycji wydawniczych na temat Beskidu Niskiego wydanych w 2021 roku.